

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó :
Az Országos Erdészeti Egyesület.

Szerkesztő :
Bedő Albert.

Megjelenik minden hónap 28-án.

Harminczharmadik évfolyam. V. füzet. 1894. május hónap.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak, 3 frt kedvezményi árért járathatják.

— Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapestben, Lipótváros, Alkotmány-utca, 10. szám. II. emelet. —

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék.

A horvátországi erdészeti szakoktatásról és az ottani autonom erdészeti szolgálati viszonyokról.

Irta : Nagy Vince, kir. erdész.

A horvát-szlavonországi autonom erdészeti műszaki személyzet*) szervezéséről szóló új törvényczikk, melyet a következőkben t. szaktársaimmal megismertetni szándékozom, a horvát autonom erdészeti szolgálat eddigi szervezésével, valamint az ott kívánatos erdészeti szak-képzettséggel szoros összefüggésben állván, czélszerűnek tartom cikkem bevezetéséül ezekről annyit elmondani, a mennyi az említett törvényczikk könnyebb megérthetéseére szükséges.

Horvát-Szlavonországnak 2,666.375 hold erdőterülete

*) Megfelel a mi erdőfelügyelőségeinknek, vagy még inkább az osztrák „Forsttechniker der politischen Verwaltung“ intézményének.

van, a mi ezen országok 7,391.052 k. hold összterületének 36%-át teszi. Az erdőterületből az egyes birtokcizimekre esik:

1. magán birtokokra 740,135 k. hold vagyis 28%,
2. vagyonközségi erdőkre 719,053 k. hold vagyis 27%,
3. városi, mezővárosi és községi erdőkre 577,346 k. hold vagyis 22%,
4. kincstári erdőbirtokra 544,281 k. hold vagyis 20% és végül
5. papi erdőbirtokokra 85.560 k. hold vagyis 3%.

A magán erdőbirtokot illetőleg a birtokosok csak egy bizonyos nagyságu erdőbirtoktól kezdve fölfelé kötelesek szakképzett erdészt tartani; a birtok nagyságának ezen határa megyék szerint különbözően van megállapítva, ugyanis:

a) Verőcze és Pozsega megyékben kötelesek az erdőbirtokosok szakképzett erdészt tartani, ha erdőbirtokuk 10.000 kat. holdnál,

b) Zágráb megyében, ha 4000 kat. holdnál,

c) Varasd megyében, ha 2000 kat. holdnál nagyobb.

Verőcze és Pozsega megyében 500 kat. holdig terjedő erdőbirtokot, Zágráb megyében 200 kat. holdig terjedőt, Varasd megyében pedig 100 kat. holdig terjedő erdőbirtokot a magán erdőbirtokosok az erdőrendészeti intézkedések betartása mellett saját maguk kezelhetnek.

Ha valamely erdőbirtokosnak nagyobb erdeje van, mint a mennyit a törvény szerint maga kezelhet, de kisebb annál, melynek kezelésére szakképzett erdészt köteles tartani: akkor kell, hogy a legközelebbi nagyobb erdőbirtok tulajdonosának erdőtisztjével kezeltesse erdejét, vagy pedig, hogy kisebb erdőbirtokossal közösen szakképzett erdész tartására szövetkezzék.

Ebben különbözik a horvát-szlavonországi erdőtörvény

a magyarországitól, a mennyiben ezen utóbbi a 17-dik §-ban különösen meg nem jelölt erdőbirtokosokra nézve semminemű oly közvetlen intézkedést nem tartalmaz, a mely őket szakképzett erdészek tartására kötelezné.

A horvát-szlavonországi vagyonközségi erdőgazdaságot illetőleg meg kell jegyeznem, hogy az — már közbirtokossági természeténél fogva — az államerdészeti gazdálkodási módtól jelentékenyen különbözik.

A vagyonközségi erdőhivatalnak egy erdőmester vagy főerdész áll az élén.

A pénztári és számvevőségi munkákat az ellenőr látja el, az erdőrendezőségi teendőket pedig az erdőrendező.

Az irnoki és főerdőori teendők ellátására a horvát országos kormány 1883-dik évi 6040. sz. körrendeletének értelmében lehetőleg csak végzett körösi növendékek erdőgyakornoki vagy erdészjelölti minőségben alkalmazandók. Az erdőgondnokságokat, melyek rendszeren nagy területen szétszórta erdőrészekből állanak, a kellő számú szakképzett erdőori személyzet segítségével okleveles erdészek kezelik.

A vagyonközségek itt felsorolt erdészeti szakszemélyzete intézkedéseiről az 5 tagból (és 5 póttagból) álló vagyonközségi bizottságnak és a kerületi előljárónak,*) mint a fegyelmi jogot gyakorló kormánybiztosnak felelős.

A vagyonközségi bizottság feladatai főképen a vagyon- és pénzkezelésre vonatkoznak; ilyenek: az évi költségelőirányzat megállapítása, az évi zárszámadások felülvizsgálása stb.

*) Elsőfoku politikai hatóság főnöke (szolgabíró).

A főfelügyeleti jog a vagyonközségi erdők kezelése felett a horvát országos kormányt illeti meg.

Az erdészeti személyzetet a gazdasági bizottság előterjesztésére a bán nevezi ki.

A községi erdők kezelése szintén a kormány felügyelete alatt áll, mely felügyeletet a megyék közvetlenül gyakorolják. Horvát-Szlavonországban tudvalevőleg minden megyénél egy „kir. megyei főerdész“ van alkalmazva, a ki az erdészeti előadói tiszteletet viseli s a megyei közigazgatási bizottságnak állandó tagja. A megyei főerdész kötelessége legelső sorban az, hogy a községi erdőkben szakszerű gazdálkodást honosítson meg, és hogy az erdőtörvénynek s az ezen alapuló rendeleteknek megtartása felett örködjék. Ebből kifolyólag feladatai közé tartozik: hogy a községi erdők üzemterveinek összeállításáról gondoskodjék; valamint arra is ügyelnie kell, hogy a magánerdők a törvényt szabta intézkedések szerint kezeltessenek.

A mit fennebb a községi erdők kezeléséről megjegyeztem, a városi és mezővárosi erdőkre nézve is érvényes; a papi erdőbirtok ellenben a horvát erdőtörvény szerint egészen magánjellegű s ugyanazon intézkedések alá esik, a melyekről már a magánerdőbirtok tárgyalásánál tettem említést.

A kincstári erdészeti szolgálatról (Horvát-Szlavonországban) végül csak annyi a megjegyezni valóm, hogy az 1885-dik évben egészen a magyarországi erdészeti szolgálat mintájára lett újjászerveve.

Minthogy a szóban forgó törvénycikk az autonóm horvát erdőtisztek szakképzettségéről is szól, s az erdészeti szakoktatás Horvátországban legujabban ugyis a napi kérdések közé tartozik, szükségesnek tartom, hogy röviden arról is megemlékezzem.

A mit a következőkben a horvát-szlavonországi erdészek általános jellegű és szakbeli képzettségéről akarok mondani, az csakis az autonóm horvát erdőtisztekre vonatkozik; az állami erdészekre nézve — a 1885-dik évben történt újjászervezés óta — épen úgy, mint az anyaországban, az 1879. évi XXXI. t.-cz. 36. szakasza mérvadó.

A horvát-szlavonországi erdészek kiképeztetésére — kivéve azokat, a kik az államerdészetnél óhajtanak alkalmazást nyerni — van Kőrösön (horvátul: Križevci, a budapest-fiumei vasuti vonal mentén) egy középiskolaszerű gazdászati és erdészeti tanintézet, mely 1860-ban alapított s melynek tanfolyama 1877-ig két évre terjedt, 1877-ben pedig három évre emeltetett fel.

A felvételi feltételek a következők:

1. a beiratkozó növendék köteles igazolni, hogy 15 éves életkorát elérte, és
2. hogy a gymnasium vagy reáliskola 4 osztályát sikerrel végezte.

A 2. pontbeli feltétel nem okvetlenül szükséges, ha az illető növendékjelölt az intézeti tanárok előtt a felvételi vizsgát leteszi. Sőt ezen felvételi vizsga alól is felmentheti magát a vizsgázni nem hajlandó tanuló, mert rendkívüli hallgatónak beiratkozhatik, s mint ilyen épen úgy hallgathatja a tantárgyakat, leteheti a vizsgákat s elnyerheti az erdőtiszti minősítést, mint a rendes hallgató. Világosan látható ebből, hogy egy intézet ilyen felvételi feltételek mellett igen alkalmas „ments-vár“ az olyan középiskolás tanulók számára, kik a gymnasiumban illetve reáliskolában — akarva, nem akarva, — de boldogulni nem tudnak.

Ámbár a mai felvilágosodott és fejlett korszellem már aligha engedné, hogy komoly vita tárgyává tétessék az a kérdés, vajjon az akadémiai vagy alsóbb iskolai szakkép-

zetség követeltessek-e meg az erdészetnek alkalmazottaitól, mégis vannak még Horvátországban elegenden, a kik a körösi intézett mellett kardoskodnak, azt hajtogatva, hogy az erdész nem az iskola teszi, a melyen a szakképzettséget elnyerte, hanem az ő egyéni intelligenciája, tehetsége, felfogása és hasznos munkássága. Ezek ugyan elvitázhatatlan jó tulajdonságok, de szerény nézetem szerint vajmi kevesen lesznek, a kik azokat a tulajdonságokat a szükséges előismerekre megtanító magasabb szakoktatás nélkül, csupán autodidaktikus úton, érvényesíteni tudnák. Voltak ugyan, vannak és lesznek olyan kiváló tehetségek, a kik minden iskolai oktatás nélkül, önerejükből, a tudomány legmagasabb fokára feltörnek, de az ilyen tehetség ritkaság számba megy; a gyakorlati életben pedig első sorban a rendes esetekkel kell számítanunk.

A szakiskola, szerény véleményem szerint, arra hivatott, hogy szakoktatás tekintetében a kor haladásával, vagyis az illető szaktudományok fejlődésével ugyanegy színvonalon álljon, és alkalmat nyújtson a növendékeknek arra, hogy szakmájukba vágó minden dolgról halljanak s ilyent mennél többet láthassanak. Magától értetődik, hogy mennél behatóbban adatnak elő a tantárgyak az illető iskolában s mennél több gyakorlati kísérletezést látott a serdülő szakember, annál élénkebben fog visszaemlékezni a hallottakra és látottakra, szóval, annál jobban megállja majd a helyét a gyakorlati életben. De még ezzel sem elégszik meg a mai, minden tekintetben nagy igényű kor; egymagában a még oly tökéletes szakképzettséget is — jogosan — egyoldaluságnak nevezi és minden szakembertől megköveteli a rangjához illő társadalmi és általános műveltséget. Az általános műveltséget pedig, melyhez az alapot megadni épen a középiskolák — gymnasiumok vagy

reáliskolák — vannak hivatva, az alsóbb szakiskola növendékei már iskolajok falai között meg nem szerezhetik többé, mert ott, a szaktárgyak sokasága miatt, már nem jut idő arra, hogy az ifjú szívét és lelkét nemesítő tudományokkal is foglalkozzanak.

A körösi erdészeti tanintézetnek e hiányát márrégen észre vették a mérvadó körök, csak hogy a gyökeres orvoslás, vagyis más szavakkal mondva, a körösi tanintézetnek erdészeti akadémiává való átalakítása, sok mindenféle nehézségekbe ütközött. Első sorban tekintetbe jön a költség kérdése. A mai körösi tanintézetnek igen szerények az igényei, ellenben az akadémia természetesen sokkal nagyobb áldozatokat követelne s érezhetően megterhelné az országos költségelőirányzatot. Ezen átalakításnak további nehézsége a horvát-szlavonországi szakférfiak és mérvadó körök abbeli aggályában is rejlik, hogy a felső gymnasiumot vagy főreáliskolát végzett és érettségi vizsgát tett ifjak nem igen keresnék fel az új erdőakadémiát, a mely őket rózsásabb reményekkel és kilátásokkal nem igen kecsegtethetné. Az alacsonyabb és magasabb rangosztálybeli állomásoknak egymás közt való aránytalan megoszlása ugyanis, a mit szakunk körében már annyiszor emlegettek, Horvátországban még inkább mutatkozik, mint másutt. Az illető szakférfiak és mérvadó körök ennek folytán attól tartanak, hogy az érettségit tett ifjak, előre látván, hogy pályafutásokat majd legfeljebb mint községi vagy uradalmi erdészek fogják bevégezni, inkább más, kedvezőbbnek ígérkező pályára lépnek.

Legujabban a horvát-szlavonországi kormány is sokat foglalkozik az erdészeti szakoktatás kérdésének megoldásával s komolyan érdeklődik a mai rendszer átalakítása s megjavítása iránt, a minek legjobb bizonyítéka az, hogy

f. é. április hóban a körösi tanintézet igazgatóját s az erdészeti szaktanárt a selmeczi erdészeti akadémia és a lipótujuvári erdőéri szakiskola megtekintése és tanulmányozása céljából hazánkba küldte.

Helyén valónak látom ezzel kapcsolatban megemlíteni, hogy a két körösi tanár hazatérőben, mondhatni, elragadtatással beszélt a selmeczbányai akadémia nagyszerű berendezéséről, gazdag gyűjteményeiről, valamint az ott talált szívélyes fogadtatásról.

A körösi erdészeti tanintézetre vonatkozólag ugyanők megjegyezték, hogy a tanintézetet nem fogják ugyan azonnal akadémivá átalakítani, hanem egyelőre csak a felvételi feltételeket nehezítik meg, a menüiben a következő új tanévtől kezdve csak hat gymnasiumi vagy reáliskolai osztályt végzett növendékjelölteket vesznek fel az erdészeti tanfolyamra.

Minthogy a szóban forgó új törvényczikk a horvát erdészeti szakoktatást igen közelről érinti, szükségesnek tartom, hogy röviden még a körösi „kir. gazdasági és erdészeti tanintézet“ belső szervezéséről is említést tegyek.

E tanintézet a horvát-szlavon országos kormány belügyi osztályának közvetlen felügyelete alatt áll; a tanügyi kérdésekben pedig ugyanezen kormány vallás- és közoktatásügyi osztályának van alárendelve.

A tanári kar következőképen van összeállítva; nevezetesen a tanári karba tartozik:

1 igazgató, egyszersmind vegytani tanár, 2 gazdasági szaktanár, 1 állattenyésztési, 1 szőlészeti és pinczekezelési, 1 természetrajzi, 1 matematikai, 2 erdészeti szaktanár, 1 erdészeti és 1 gazdasági tanársegéd. Az igazgató VIII-dik, a tanárok a IX-dik, a tanársegédek pedig a XI-dik rangosztályba vannak besorozva.

A növendékek minden félévben kötelesek az illető félév folyamán hallgatott tárgyakból vizsgázni és a harmadik év végén a záró vizsgát letenni, mely záró vizsga a középiskolai érettségi vizsgának felel meg. A tanintézet sikeres elvégzése után a növendékek erdőgyakornokká neveztetnek ki s két évet kötelesek a gyakorlati szolgálatban tölteni, mielőtt az államvizsgához bocsáttatnának. Az államvizsgák évente kétszer — tavasszal és ősszel — tartatnak meg Zágrábban. Az államvizsgálati bizottság 10 tagból áll; a bizottság elnökét a magasabb állami vagy országos erdőtisztviselők közül a bán nevezi ki, a tagokat pedig a horvát erdészeti egyesület javaslatára ezen minőségükben az országos kormány erősíti meg. Az államvizsgákhoz a kormány belügyi osztálya egy biztost küld. Az államvizsgajelöltek vizsgadíj fejében 10 frtot kötelesek az elnök kezébe lefizetni.

Az államvizsga letételére az engedélyt 1886-ig a csupán gyakorlatilag képzetteknek is megadták, 1886-ban azonban módosították az államvizsgálati feltételeket s azóta olyanokat államvizsgára nem bocsátanak.

Ujabban, és pedig az országos kormány 1886. évi 33094. sz. rendelete alapján, megkivántatik az államvizsgajelöltreől, hogy

1. valamely erdészeti főiskolának vagy a körösi tanintézettel egyenlő rangú szakiskolának sikeres végzését igazolni tudja;

2. feddhetetlen előéletű és legalább 22 éves legyen,

3. két évi gyakorlati alkalmaztatást tudjon felmutatni.

A körösi tanintézetnek e leírásából kivehető, hogy az erdészeti szaktudomány újabb kori követelményeinek ez a tanintézet már nem felel meg, a mennyiben a kiképzetés, a melyet a növendékek itt nyerhetnek, önálló hatáskörrel

megbízható erdőtisztek felnevelésére korántsem elegendő, és hogy nagyon időszerű kérdés a körösi tanintézetnek újjá szervezése, történjék az akár akképen, hogy a mostani intézetet akadémiává emelik, akár pedig, hogy azt, Németország példájára, a zágrábi egyetemhez hozzácsatolják.

Még szükségesebb s illetve sürgősebben szükséges volna azonban, mint a milyen a körösi intézetnek fent említett módon való átalakítása, két erdőőri szakiskolának felállítása; az elsőnek legalkalmasabb székhelye Fuzsine volna s feladata lenne főképen hegységi erdőőrök nevelése, különös tekintettel a karszthegységi szükségletekre; a másodikat pedig Brod környékén kellene létesíteni, feladatát főleg abban szabva meg, hogy a szlavoniai tölgyesek számára jól használható erdőőröket szolgáltatson.

Annak indoklására, hogy az erdőőri szakiskolák létesítése ma már csakugyan sürgős szükséglet képez, csupán csak azt kelt felemlítenem, hogy Horvát-Szlavonországban ugyan több mint 2½ millió hold erdő van, de ennek daczára még egyetlenegy erdőőri szakiskola sincsen!

A törvényczikk könnyebb megérthetésére szükséges tudnivalók felsorolása után áttérek a törvényczik magyar nyelvre fordított szövegének közlésére.

*

A horvát-szlavonországi autonóm erdészeti műszaki szolgálat szervezéséről szóló törvényczikk.

1. §.

A politikai hatóságok mellé, melyek az erdőtörvény értelmében hivatva vannak az összes erdőkben felügyeletet gyakorolni az erdőgazdaságra, ezen felügyeletnek teljesítése és az erdőtörvénynek valamint az ezen alapuló rendeletek-

nek érvényesítése érdekében : erdészeti műszaki személyzet rendeltetik.

2. §.

A szolgálati személyi viszonyok, a hivatalviseléssel járó jogok és kötelességek, valamint a fegyelmi felelősség tekintetében a politikai hatóságoknál alkalmazott (autonom) erdészeti műszaki személyzetre nézve ugyanazon törvények és szabályok érvényesek, a melyeknek a többi közigazgatási tisztviselő és szolga is alárendelve van.

3. §.

Az erdészeti műszaki tisztviselők és szolgák fizetési osztályai, fizetései és egyéb illetményei az e törvényhez csatolt mellékletben vannak felsorolva. (Lásd a 353. oldalon.)

4. §.

A kir. országos kormány belügyi osztálya kebelében az erdészeti műszaki teendők ellátása czéljából külön erdészeti osztály szervezendő, melynek élén egy kir. osztálytanácsosi czimmal és jeleggel felruházott erdészeti szakférfiu áll. Ez az osztálytanácsosok közé soroztatik, az I. osztályú országos erdőfelügyelők pedig a kir. országos kormány titkárai közé soroztatnak.

Az erdészeti műszaki tisztviselők többi része külön statust fog képezni.

Az erdőgyakornokok rangosztályon kívül állanak, de kir. tisztviselői jeleggel bírnak ; évi segélydíjuk ezen törvény mellékletében van megjelölve.

A főerdőrök a szolgák osztályába tartoznak és szintén külön statust képeznek.

5. §.

Az erdészeti osztály főnökét és az I. osztályú országos erdőfelügyelőket a bán javaslatára Ő Felsőge nevezi ki.

A többi erdészeti műszaki tisztviselőket a bán, a főerdőöröket a főispán nevezi ki.

Az összes erdőtisztek és főerdőörök, a kik az országos szolgálatba lépnek, kötelesek egy évig ideiglenes minőségben szolgálni.

6. §.

A közigazgatási hatóságoknál erdészeti műszaki szolgálatban csak olyan egyén nyerhet alkalmazást, a ki el van látva a kellő elméleti és gyakorlati szakképzettséggel, s igazolni tudja, hogy mint rendes hallgató a teljes akadémiai szakképzettséget megszerezte, és hogy két évi gyakorlati alkalmaztatása után letette az erdőgazdaság önálló vezetésére való képességről tanuskodó államvizsgát.

A ki pedig egy VI., VII., VIII. vagy IX-dik rangosztálybeli állást óhajt elérni, köteles még azt is igazolni, hogy legalább nyolcz évet töltött gyakorlati szolgálatban az erdészetnél.

A főerdőöri állomások betöltését illetőleg az e végből alkotott külön szabályok határoznak; nevezetesen az 1873. évi II. törvényczikk, mely a magyar korona országainak közös országgyűlésén a kiszolgált altisztek alkalmaztatására vonatkozólag alkottatott meg; de attól, a ki állandó alkalmazást keres, az erdészeti műszaki segédszolgálatra előirt szakvizsga megköveteltetik.

A kir. országos kormánynak jogában áll az első alkalmaztatás alkalmával határidőt engedni, mely határidőn belül az erdőgazdaság önálló vezetésére való képességről tanuskodó államvizsga, illetve az erdőöri vagy segédszemélyzeti szakvizsga leteendő.

A vizsga letétele előtt az alkalmaztatás csak ideiglenes lehet.

7. §.

A megüresedett erdészeti műszaki tisztviselői állomások pályázat útján töltendők be.

8. §.

A kir. országos kormány erdészeti osztályának erdőtiszteit a bán illetve helyettese, a kir. megyei hatóságoknál alkalmazott erdőtiszteket a kir. főispán, a kir. kerületi hatóságoknál (szolgabíróságoknál) működő erdőtiszteket és főerdőröket a kir. kerületi előljáró (szolgabíró) esketi fel.

A főerdőrök az alkalmazottak számára előirt szolgálati eskün kívül még az erdőtörvény 52. §-ában előirt esküt is kötelesek letenni.*)

9. §.

A politikai hatóságoknál alkalmazott erdészeti műszaki személyzet feladatát képezi:

1. hogy az illető hatóságoknak szakkérdésekben tanácsokkal szolgáljanak, hogy az erdőrendészeti felügyelet foganatosítását, valamint az erdészeti és vadászati törvények és rendeletek érvényesítését illetőleg javaslatokat tegyenek, továbbá hogy az erdészeti és vadászati viszonyokat figyelemmel kísérik és a tapasztalt hiányokat bejelentsék;

2. hogy az erdőtenyésztést az erdőbirtokosoknak oktatásával mindazon esetekben előmozdítsák, a midőn az illető erdőbirtokosok utbaigazításra vagy oktatásra szorulnak, vagy ilyent ők maguk kérnek;

3. hogy iparkodjanak olyan rendeleteket hozatni és intézkedéseket foganatosítani, melyek a fennálló viszonyok közt az erdőgazdaság fejlődését elősegítik;

*) Az erdőőrök a horvát erdőtörvény ezen §-ának értelmében a politikai hatóságoknál esküt tesznek, mely esküből folyólag a nyilvános rendőrségek jogaival ruháztatnak fel.

4. hogy a vadpatak-szabályozási*) és a más efféle erdőtalajmivelési munkálatokat foganatosítsák, vezessék;

5. hogy a nyilvános felügyelet alatt álló erdőségeekben az erdőgazdaság szakszerű kezelését és vezetését ellássák abban az esetben, ha ezt vagy maguk az illető erdőbirtokosok kívánják, vagy külön törvények megkövetelik;

6. hogy mindazon teendőket teljesítsék, melyeket a jövőben alkotandó törvények és kiadandó rendeletek a szóban levő személyzetre róni fognak.

Ezen feladatok és szolgálati kötelességek teljesítését illetőleg a kir. országos kormány rendeletileg bővebb utasításokat fog kibocsátani, s az erdészeti műszaki személyzetnek ezek szerint kell eljárnia.

10. §.

Azon erdőtiszt, kinek szolgálati kerülete két vagy több közigazgatási kerületben fekszik, szolgálat tekintetében azon közigazgatási kerület előljárójának alárendeltjéül tekintendő, a mely kerületben épen szolgálatot teljesít.

A főerdőőrök szolgálat tekintetében az illető erdészeti műszaki tisztviselőnek, fegyelem dolgában pedig azon kerületi előljárónak vannak alárendelve, a kinek kerületéhez az illetőknek állomáshelye tartozik.

11. §.

Ha valamelyik erdőtiszt vagy főerdőőr ellen a fegyelmi vizsgálat megindítatik, a megyei erdészeti előadónak a megyei közigazgatási fegyelmi bizottságban, ezen bizottság állandó tagja gyanánt, részt kell vennie.

Ha a megyei erdészeti előadó a fegyelmi bizottságnak

*) A törvény itt a „bujica“ (= Wildbach) szóval hihetőleg a mi „vizmosásainkat“ (szakadékok stb.) akarja megjelölni, mert Horvát-Szlavonországban a mi értelmezésünknek megfelelő „vadpatak“ nincs; ennél fogva helyesebb lett volna „vododerina“ szónak használata.

nem lenne beválasztott tagja (a közigazgatási bizottságokról szóló 1886. évi t.-cz. 41. §-a), akkor ő a jelen §. első bekezdésében megjelölt esetben a fegyelmi ítélet hozatala alkalmával a fegyelmi bizottsági taggá megválasztott két köztisztviselő egyikének helyét foglalja el.

12. §.

Az erdészeti szolgálatban álló műszaki tisztviselők, a jelen törvény életbeléptetése napjától számítva, egy év tartamára mindnyájan rendelkezési állapotba helyeztetnek; azon tisztviselők pedig, a kik ezen határidőn belül nem kapnak állást, szabályszerű eljárás alá vonandók.

Az első foku hatóságoknál levő erdőtisztí és főerdőöri állomások a szükséglethez mérten töltendők be.

13. §.

A vagyonközségi, a községi és a közbirtokossági erdőtiszteknek az autonom erdészeti szolgálatba való közvetlen átlépése addigi szolgálatuk folytatása gyanánt tekintendő s korábbi szolgálatuk ideje a nyugdíjba beszámítandó.

14. §.

Jelen törvény életbeléptetése napjától számított tíz év letelte után mindazok, kik valamely X-dik rangosztálybeli vagy ennél alacsonyabb rangosztályba tartozó állomásért folyamodnak, kötelesek lesznek beigazolni, hogy tanulmányaikat legalább is valamelyik közép-szakiskolában folytatták és hogy az erdőgazdaság önálló vezetésére való képességet igazoló államvizsgát két évi gyakorlati alkalmaztatása után letették.

15. §.

Azon autonom erdészeti műszaki tisztviselők, a kik jelenleg az országos kormány szolgálatában már alkalmazásban vannak, az e törvény 6. és 14. szakaszában foglalt

azon feltételek alól, mely szerint elméleti és gyakorlati képzettségüket beigazolni kötelesek, első kinevezésük alkalmára felmentetnek.

16. §.

Az új kinevezések alkalmával sem fizetésben, sem rangban elő nem léptetett erdészeti műszaki tisztviselőknek, abban az esetben, ha kinevezésük más állomásra való átköltözködéssel jár, a kir. országos kormány megfelelő költözködési kárpótlást engedélyez.

17. §.

Mindazon törvények és rendeletek, a melyek a jelen törvénnyel ellenkezésben vannak, hatályon kívül helyeztetnek.

Jelen törvény végrehajtásával a bán bizatik meg.

*

Azokat az indokokat, melyek a jelen törvényczikk kibocsátását szükségessé tették, a következőkben foglalhatom össze.

A Horvát-Szlavonországban érvényben levő 1852. évi erdőtörvény értelmében az erdőgazdaság feletti örökös és általános felügyelet az összes horvát-szlavonországi erdőkre nézve a politikai hatóságokat illeti meg.

A politikai hatóságokra ennek folytán nagy és nehéz feladat hármlott, mert eltekintve az összes erdőkre való általános felügyeleti kötelezettségüktől, feladatuk volt ezenfelül még az is, hogy a vagyonközségi, községi, városi és mezővárosi erdőknek gazdaságát okszerűen vezessék.

Tekintetbe véve, hogy a vagyonközségi, községi, városi és mezővárosi erdőségek magukban véve közel 1.3 millió k. holdnyi területet foglalnak el, és hogy a politikai hatóságok fentebb említett nagy erdőgazdasági feladataik teljesítésében erdőrendészeti és erdőfelügyelői személyzettel egyáltalában nem rendelkeztek, erdőkezelői személyzet

Melléklet a 3. §-hoz.

A közigazgatási hatóságoknál alkalmazott erdőtisztek és főerdőőrök személyzeti és fizetési kimutatása.

Tételszám	A tisztviselő minősége	Rang- osztály	Fizetés	Lakbér
			f o r i n t	
<i>A) A kir. országos kormány erdészeti osztályánál alkalmazott erdészeti műszaki személyzet:</i>				
1	Osztálytanácsos, orsz. erd. előadó ...	VI.	3000 2600	350
2	I. osztályu országos erdőfelügyelők .	VII.	1800 1600	300
3	II. „ „ „ „	IX.	1100 1000	200
4	I. „ „ segéd erdőtisztek ...	X.	900 800	150
5	Erdőgyakornok ...	—	500	—
<i>B) A kir. megyei hatóságoknál alkalmazott erdészeti műszaki személyzet:</i>				
1	I. osztályu megyei erdőfelügyelők ...	VIII.	1400 1200	250
2	II. „ „ „ „	IX.	1100 1000	200
3	Erdőgyakornokok ...	—	500	—
<i>C) A kir. kerületi elöljáróságoknál alkalmazott erdészeti műszaki személyzet:</i>				
1	I. osztályu kerületi erdészek ...	X.	900 800	150
2	II. „ „ „ „	XI.	700 600	100
3	Erdőgyakornokok ...	—	500	—
4	Főerdőőrök ...	—	400 300	60

pedig csak igen csekély számban állott rendelkezésükre, a szükséges szakszemélyzetnek ilyen hiányára gondolva könnyen megérhetjük, hogy a politikai hatóságok a reájuk rótt feladatoknak legjobb akaratak mellett sem felelhettek meg teljes mértékben.

Az egész terjedelmében közölt törvénycikknek épen az volt a feladata, hogy az imént kimutatott hiányokat pótolja, és hogy Horvát-Szlavonországban olyan intézmény létesüljön, a melynek hasonló hivatása leend, mint a mi kir. erdőfelügyelőségeinknek, vagy pedig az osztrák „politikai erdészeti-műszaki osztály“-nak, — t. i. az erdőtörvény rendelkezéseinek megtartása felett való örökös.

A horvát-szlavonországi közigazgatási erdészeti műszaki személyzet az egészen hasonló nevű osztrák intézmény mintájára van szerveze, a mennyiben nem képez önálló és csak a legmagasabb forumnak alárendelt hatóságot, hanem úgy, mint az osztrák tartományokban, politikai hatóságoknak alárendelt intézményt.

A szolgálat szervezésére vonatkozó törvénycikk alapján mind a három foku politikai hatóság mellé erdészeti műszaki tisztviselők rendelvék: a kir. kerületi előljáróságok mellé a kerületi erdészek, a kir. megyei hatóságok mellé a megyei erdőfelügyelők, végül az országos kormány belügyi osztálya mellé az országos erdészeti előadó és az országos erdőfelügyelők a megfelelő segédszeméllyzettel.

A kerületi előljáráságnak, mint első foku politikai hatóságnak, közvetlen felügyelete alatt ugyan eddig is működtek u. n. kerületi erdészek, de ezek kizárólag csak a községi erdők kezelésével foglalkoztak, az erdőrendészeti és erdőfelügyelőségi feladatok teljesítésével nem voltak megbizva; szolgálat tekintetében pedig a megyei kir. főerdésznek voltak alárendelve.

Minthogy az említett kerületi erdészek a kerületükben fekvő erdőségeket legjobban ismerik, valamint az első foku politikai hatóságoknál szokásos hivatalos eljárásban is kellő jártassággal bírnak, erre való tekintettel már a törvény-czikk szerkesztése alkalmával gondoskodni kellett arról, hogy az említett erdészek közül az olyanok, a kiknek szakképzettsége a törvényes követelményeknek megfelel, az autonóm erdészeti szolgálatba átvétessenek.

A községi kerületi erdészeknek az autonóm erdőfelügyelői szolgálatba való átvétele a törvényjavaslat indoklása szerint a takarékoság szempontjából igen czélszerű lesz arra az esetre, ha az urbéri községi erdőknek a tervezett autonóm kezelésbe való átvétele megvalósul, mert ebben az esetben az első foku politikai hatóságoknál alkalmazott erdészeti műszaki tisztviselők kettős szolgálatot fognak teljesíteni: ellátják a politikai hatóságok erdőrendészeti teendőit s egyuttal a kerületükbe tartozó urbéri erdők kezelését is; tehát egyetlenegy közeg kettős szolgálatot teljesítene, a mi anyagilag — az országra és az urbéri közbirtokosokra nézve egyaránt — előnyös volna. Véleményem szerint azonban szakszempontból alapos kifogás emelhető ezen kettős feladatnak ugyanazon egyénre való reáruházása ellen, és pedig nemcsak amiatt, mert a két irányu működés terhét egyugyanazon egyén bajosan viselhetné, hanem és főképen amiatt, mert az erdőkezelésnek és az erre való felügyeletnek egymástól mindig függetlenítendő feladatát egy kézbe adni a cél elérésének kockáztatása nélkül nem lehet.

Erdészeti műszaki tisztviselők csak Horvát-Szlavonország volt polgári részében alkalmaztatnak, míg a volt határőrvidéken egyelőre nem, mivel ezen a vidéken községi, városi és mezővárosi, szóval közbirtokossági erdőbirtok ugyis

nagyon kevés van; az itt fekvő erdők majdnem kizárólag az állam és a vagyonközségek tulajdonát képezik, a melyek közül az előbbieket ugyanis az állami erdészeti hatóságok kezelik, az utóbbiak pedig a horvát-szlavonországi kormány közvetlen felügyelete és vezetése alatt kezeltetnek. Erdészeti műszaki személyzetet a volt határőrvidéki területen csak netán felmerülő szükség eseteiben fognak alkalmazni.

Az országos költségelőirányzatnak ezen új intézményből származó megterhelése nem lesz tetemes, mert az eddigi erdőgazdasági célokra igénybe vett kiadásokkal szemben a szóban lévő költségtöbblet alig megy 12.000 frtra. Eddig ugyanis az ország erdészeti célokra 28.550 frtot adott ki, az ujonnan szervezett erdészeti műszaki személyzet alkalmaztatása esetén pedig ezen kiadások csak 40.000 frtra fognak felemelkedni.

A közölt törvénycikkből kitűnik, hogy Horvátországban is komolyan törekednek az erdőgazdaság fejlesztésére és felvirágoztatására; ezt mutatja a törvénynek gondoskodása arról, hogy a politikai hatóságok hatáskörébe utalt erdőfelügyeletnek tetteles gyakorlása érdekében szakközegeket rendelt a hatóságok mellé, ismeretessé lévén, hogy ilyen közegek hiányában a felügyeletet gyakorolni, ugyyszólván, lehetetlen volt; mutatja továbbá az is, hogy az urbéri községi erdőket — Magyarország példájára — az ottani kormány saját kezelésbe veszi át, azokban is meghonosítani óhajtván a szakszerű erdőgazdálkodást. A jelen törvénycikk — s jobban mondva annak közvetlen és közvetett áldásos hatása, — tényleg kiterjeszkedik még a mindennemű községi, városi, mezővárosi, alapítványi, káptalani, közbirtokossági és társulati erdőkre is, a mennyiben az ujonnan szervezett erdészeti műszaki személyzet segítségével ezekben is igyekeznek a rendszeres

erdőgazdaság alapját megvetni, s a mellett még nagyobb-szerű talajjavítási munkálatokat is kilátásba helyez, különösen kiemelve a vadpatakok szabályozását.

Öszinte örömünkre szolgálhat mindnyájunknak, hogy dráván tuli szaktársaink ezuttal is bebizonyították, hogy az erdészeti felvirágoztatására komoly munkával igyekeznek; s ezért mi az ő nehéz, de nemes törekvésükhöz a legkedvezőbb sikert tiszta szívből kívánjuk! . . .

Nem tesz talán érdektelen, ha még azon gyűlés főbb momentumairól is beszámolok, a melyen a szóban levő törvényczikket letárgyalták és elfogadták.

Az illető tartománygyűlés m. é. december hó 4-én tartatott meg; a törvényjavaslat előadója Egersdorfer Sándor képviselő és egyetemi tanár volt, ki a törvényjavaslat szükségességét röviden indokolta és elfogadásra ajánlotta. Egersdorfer után Stankovics Dániel, a belügyi osztály főnöke, a javaslat mellett beszélt, és kiemelvén azokat a fontos feladatokat, a melyek a természet háztartásában az erdőkre vannak ruházva, továbbá az erdőfelügyelőségi intézménynek az erdők fentartása szempontjából várható nagy előnyeit, a törvényjavaslatot elfogadására ajánlotta.

A javaslat ellen az ellenzék részéről Folnegovics ellenzéki képviselő szónokolt.

Folnegovics beszédét bővebben kell ismertetnem, mivel a horvát erdészeti viszonyokat, különösen pedig magukat az erdészeket igen furcsa világításban tünteti fel.

A beszédet a kormány és a többség leczkértetésével kezdte, s aztán áttért a minket érdeklő tárgyra és pedig azzal az állítással, hogy a törvényjavaslat még időszerűtlen, s ha felfogadtatik, étetbeléptetése majd tulságosan sok pénzbe fog kerülni.

Ily értelmű törvény megalkotása előtt szükségesnek véli, hogy ugy a kormány, valamint a törvényhozás is a következő öt kérdéssel tisztában legyen: 1. szükséges-e Horvátországnak 2.6 millió holdnyi erdőterület, 2. nem tulságos nagy-e ezen terület, vagy 3. nem tulságos kicsiny-e, 4. milyen nagy kiterjedése van Horvátországban a feltétlen erdőtalajnak, 5. milyen kiterjedésű végül azon terület, mely ma tényleg fákkal be van növe, de ezélszerübb volna azt más mivelési ágnak átadni, — vagy rövidebben mennyi a feltételes erdőtalaj?

Csak akkor, midőn ezen öt kérdésre világos és szabatos feleleteket kaptunk, lehet hozzáfogni az erdészeti szolgálat ujja szervezéséhez, mert csak ezen kérdések helyes megfejtése után lehetséges a szükséges erdőtisztí létszám megállapítása. Addig a status quot-t az eddigi törvényekkel és az ezek alapján netalán kiadandó rendeletekkel is meg lehetne tartani.

Ezek után kifejti a hátrányokat, melyek szerinte a megszavazandó törvényjavaslatból az erdőbirtokosra háramlanának.

Szóló, mint nagybirtokos, félne ezen törvényjavaslatról, mert annak értelmében az erdőbirtokos kellemetlen ellenőrzés s szinte gyámság alá helyeztetnék; és mert ez az ellenőrzés az illető felügyelő közegek és hatóságok részéről könnyen zaklatásba csaphatna át, különösen olyan esetben, ha az illető erdőbirtokos nem kedvelt embere a hatóságoknak. Az erdőtisztí személyzet csekély fizetése mellett nagyon ki van téve annak a veszélynek, hogy a becsületesség utjáról letérjen. Az erdőtisztnek bő alkalma adódik, hogy megvesztegettsék és a mai szokások, a mai erkölcsök és fényüzési hajlamok között az erdő-

tiszt csak kivételesen fog ellentállhatni ilyen kísértéseknek (?!).

Mint a vagyonközség tagja szintén ellenezné a törvényjavaslatot. A fennálló törvények és rendeletek elegendők arra, hogy a vagyonközségi erdők szakszerűen kezeltessenek; új ellenőrző közegek tehát egészen fölöslegesek, a vagyonközségnek a nélkül is nagyon sok az ura.

Legtöbb okuk volna az urbéres gazdáknak, hogy ezt a törvényjavaslatot ellenezzék. A szegény urbéres parasztgazdára nézve az urbéri erdők csak kellemetlenségekkel járnak. A fát rendszeren későn utalványozzák ki számára, úgy, hogy a szegény paraszt, daczára annak, hogy erdőnek társtulajdonosa, kénytelen a fát vagy drága pénzen venni, vagy lopni, s ha egyiket sem tenné, akkor fáznia kellene.

Szóló legczélszerűbbnek tartja az urbéri községi erdőknek a parasztok között való felosztását, mert szerinte, a parasztok, a kiknek egy kis erdejük van, jobban tudják azt megvédeni és kezelni, mint a község a magáét, melynek a hasznát ugyis csak egyes alkalmazottak és a tolvajok élvezik.

Mint az országos erdőszetnek főnöke szintén a törvényjavaslat ellen foglalna állást, mert az kizárja őt kollegáinak statusából, s besorozza a többi országos tisztviselők közé.

A törvényjavaslatot elhamarkodottnak tartja különösen azért, mert jelenleg a szükséges szakközegek nem állnak rendelkezésre. Az erdőtisztéktől magasabb szakképzettség követeltetik, de arra való intézet nincsen az országban. Ezt jellemzőnek találja a kormány gazdasági működésére nézve, annál is inkább, mert hiszen van az országnak

iskolája, és pedig drága pénzen fenntartott iskolája: a körösi erdészeti és gazdasági közép tanintézet, a mely azonban sem erdészeket, sem pedig gazdászokat nem nevel fel. Czélszerűbbnek vélné, ha a számításba vett 40000 frtot inkább erdészeti és erdőőri szakiskolák alapítására fordítanák, mintsem olyan intézmény életbeléptetésére, a melyről tulajdonképen még azt sem tudni, hogy mi lesz majd a teendője?

Erre való tekintettel szerinte legczélszerűbb lenne, ha Körösön egy erdőőri szakiskolát, Zágrábban pedig egy magasabb erdészeti tanintézetet állítanának fel.

Gróf K h u e n-H é d e r v á r y horvát bán rögtön felelt, s hosszabb beszédjében Folnegovics megjegyzéseire válaszolva kijelentette, hogy a magán erdőbirtokosok csak annyiban esnek az erdészeti műszaki intézmény ellenőrzése alá, a mennyiben erdőbirtokuk feltétlen erdőtalajt képez.

A horvát bán továbbá sajnálatának ad kifejezést, hogy Folnegovics képviselő az erdőtisztviselők becsületeségéről beszélve oly sértő kifejezéseket használt. Ez nagyon sajnós, mondja a bán, de nem annyira az erdőtisztekre nézve, mint inkább az illető képviselő gondolkozási módját illetőleg.

A szakiskolákra vonatkozólag megjegyzi a bán, hogy legközelebb szándékozik a körösi tanintézetnek akadémiává való alakításáról javaslatot kidolgozni, hogy a fiatalság számára alkalom adassék a teljes akadémiai szakképzettségnek otthon való elnyerhetésére. Az erdőőri szakiskoláról is gondoskodni fognak. Véleménye szerint mindenekelőtt állásokat kell szervezni, s csak azután iskolákról gondoskodni, mert ellenkező esetben az iskolák üresek maradnának.

A törvényjavaslat ezután jelentéktelen változtatások mellett tulnyomó többséggel megszavaztatott. Az új törvényt Ő Felsége f. é. január hó 22-én szentesítette s nem sokkal utóbb, f. é. márczius 14-én, már a törvény életbeléptetése is megtörtént.

A nyelv nélküli ferdejáratu átlaló.

A nagyméltóságu m. kir. földmivelési ministerium hálával fogadott alkalmat nyújtott nekem, hogy a mult év nyarán a dobrocsi és karámi erdőgondnokságok luczfenyveseiben fatermési táblák összeállítása czéljából adatokat gyűjtsék. E munkálatoknál meggyőződésemmé vált, hogy az általam ismert átlalók közt a leggyakorlatiasabb a Böhmerle által módosított Aldenbrück-Friedrich-féle, a mely bármily nedves időben sem tagadja meg a szolgálatot, mindig könnyen jár és ha kiszáradás, kopás vagy megdagadás folytán a vonasz változtatja kissé térfogatát, az így származó hiba egy másodperc alatt kiigazítható. Ez átlaló képét és leírását sziveskedjék az olvasó a Sóltz-Fekete-féle erdőbecsléstan II. kiadásában a 10. oldalon megtekinteni, hogy azt itt leírandó módosított alakjával összehasonlithassa.

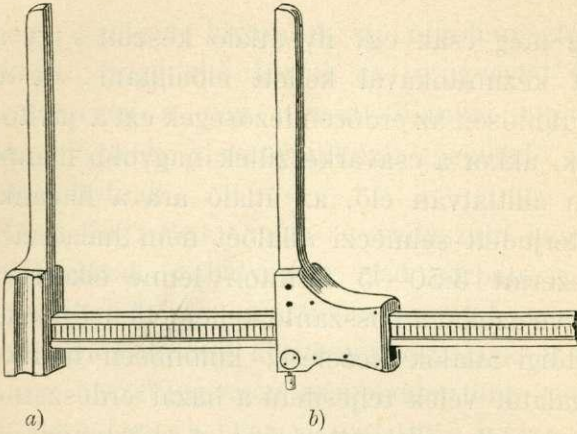
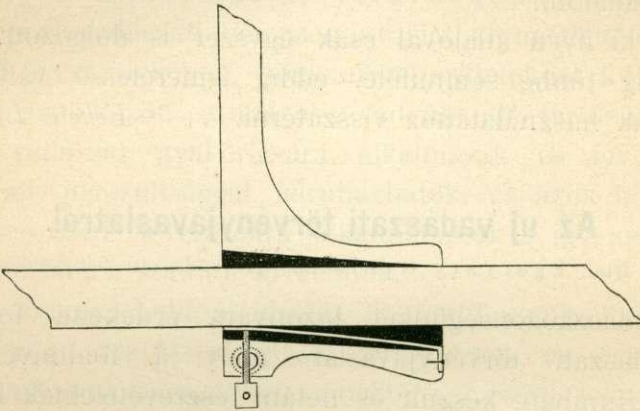
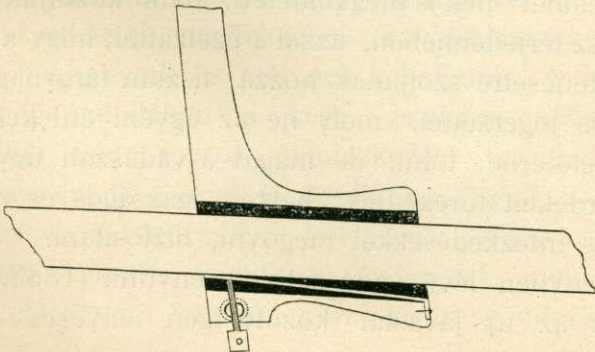
Én ugyanis ez átlalót még tökéletesebbé kívántam tenni azzal, hogy a karok nyulványát képező nyeleket mellőzván, a Heyer Gusztáv átlalóján alkalmazott, — a vonasz irányába — eső fogantyúkkal helyettesíttem, mely módosítás az átlaló tartását és kezelését még kényelmesebbé tette. Ennek a módosításnak megfelelően a kiigazító csavart a mozgó fogantyúnak nem felső és jobb, hanem alsó és bal szögletén helyeztem el.

Az 1. kép (l. a 363. old.) az egész átlaló alakját mutatja; *a* és *b* a fogantyuk, első a szilárd, második a mozgó kar tövén. Utóbbin alól és balról látható a sárgarézből való kiigazító csavar, melynek fején egy lyuk arra szolgál, hogy azon egy szöveget, írót vagy fapeczket átdugván, a csavart tetszés szerint fordítani s a szükséges igazítást csavarhuzó nélkül foganatosítani lehessen. E csavar a fogantyuba vízszintes irányban beeresztett sárgaréz hengerecskén megy át, mely az anyacsavart képezi és lapos feje, mely az 1. ábrán látható, két csavarszöggel van rögzítve.

A 2. kép a mozgó kar fogantyuját mutatja hossz-metszetben, a nyílását átjáró vonasz egy részével és a kiigazító szerkezettel, mely a már leírt csavarkészülékből és a nyílás fenekét képező, a vonasz alsó élét érintő hajlékony sárgaréz lemezkéből áll, melynek lehorgasztott vége jobbfelől kis csavarkával van a fogantyu nyílásának alsó részéhez erősítve.

A kiigazításnál a mozgó fogantyu alsó bal szögletét a vonasz alsó s egyuttal felső jobb szögletét a vonasz felső éléhez szorítva, a mozgó kart a szilárd karhoz toljuk: ha azt végig érinti, akkor az átlaló helyes; ha ellenben a fentmondott állásban a karok felső végükön érintkeznek, de tövüknél rés marad köztük, akkor a csavart kifelé, ha a karok alól érintkeznek, de fenn szétnyílnak, akkor a csavart befelé csavarjuk s így igazítjuk ki a hibát.

Hogy a vonasz soha sem szorulhat meg, s így a mozgó kar mindig vigan jár, azt mutatja a 3. kép, melyből látható, hogy az utóbbi fogantyujának nyílása jóval szélesebb, mint a vonasz s csak abban a pillanatban szorul a vonaszhoz és veszi fel a kar a kívánt merőleges állást, mikor azt a megméréendő fatörzshöz szorítjuk.

1. ábra. ($1/10$ term. nagyság.)2. ábra. ($1/5$ term. nagyság.)3. ábra. ($1/5$ term. nagyság.)

Eddig még csak egy ily átlaló készült s így a csavarkészüléket kézimunkával kellett előállítani; de ha szak társaim, különösen az erdőrendezőségek ezt a javított átlalót felkarolnák, akkor a csavarkészülék nagyobb mennyiségben gyári uton állíttatván elő, az átlaló ára a hazánkban leginkább elterjedett selmeczi átlalóét nem haladná túl s így nagyság szerint 3.50—5 forinton lenne elkészíthető.

Ismerve azokat a bosszantó kellemetlenségeket, melyekkel az eddigi átlalók kezelése, különösen nedves időben jár: szolgálatot vélek teljesíteni a hazai erdészetnek azzal, hogy ily átlalók elkészíttetésére a közbenjárást szívesen elvállalom.

A ki ilyen átlalóval csak egyszer is dolgozott, soha sem fog többé semmiféle, eddig ismeretessé vált, más átlalónak használatához visszatérni. *Fekete Lajos.*

Az új vadászati törvényjavaslatról.

Irta: Egerváry Gyula, m. kir. vadászati felügyelő.

Vadászközönségünket bizonyára érdekelni fogja az új vadászati törvényjavaslat, mely a földmivelésügyi ministeriumban készült és netáni észrevételeinek közlése céljából legutóbb több szakegyesületnek s így az „Orsz. erdészeti egyesület”-nek is megküldetett. Alább közöljük a javaslatot egész terjedelmében, azzal a célzattal, hogy a hivatottak mindenestre szóljanak hozzá, tisztán tárgyilagosan és méltányos jogérzettel, mely ne az egyéni érdekeket igyekezzék előtérbe tolni, de magát a vadászati ügy jól fel fogott érdekeit törekedjék: helyes, igazságos és célszerű törvényes intézkedésekkel megóvni, biztosítani.

Érvényben lévő vadászati törvényünk (1883. évi XX. t.-cz.) és az új javaslat között igen lényeges eltérések

foglaltatnak. Ezekről kívánunk itt mindenekelőtt futólag megemlékezni, hogy kimutassuk az új javaslat előnyeit, a melyben nemcsak a régi törvény hiányai lettek pótolva, de benne fejlettebb viszonyainknak megfelelő új határozatok is foglaltnak.

Az I-ső fejezet, mely a vadászati jogról szól s annak gyakorlását szabályozza, első sorban is új intézkedéssel bővített ki; ugyanis a vasutak vagy csatornák mellett, rendszeren csak keskeny földszalagként elhuzódó, azonban egy összefüggésben némelykor több száz sőt ezer holdat is tevő, a vadtenyésztésre azonban legtöbbszörre alkalmatlan földrészeknek vitás kérdést képező vadászati joga ezen javaslatban megfelelő szabályozást nyert olyképen, hogy ezen területeknél különbség tétetett azok között, a melyek a vad állandó tartózkodására és a vadászat gyakorlására alkalmasak és így önálló vadászati jogosultsággal felruházhatók, és azok között, a melyek ezekre a célokra alkalmatlanok s így az önálló vadászterületek sorából kiveendők.

A kétszáz holdnál kisebb, de kertileg művelt és kerítéssel vagy árkolással elzárt birtokrészek az érvényben levő vadászati törvényben önálló vadászati joggal vannak felruházva. Ezen határozat az új törvényjavaslatban szabatosabban van kifejezve, a mennyiben kimondatott, hogy a kerítésnek megfelelőnek, az árkolatnak könnyen át nem hághatónak és mélynek kell lennie. A gyümölcs-termelés és általában a kerti gazdaság előmozdítása tekintetéből igen fontos óvintézkedést tartalmaz az új törvényjavaslat 2. §-ának *b*) pontjában foglalt, s valamely birtokrésznek a bérbeadásra kötelezett területek állagából való kikebelezésére vonatkozó határozat, mely nyilván arra az előre nem látható esetre kíván gondoskodni, ha

valamely vidéken a közel jövőben gyümölcsöst, vagy valamely telepet, illetve kerti gazdaságot akarnának berendezni, oly kisebb birtokon, a melyen különben a vadászati jog a törvény szerint bérbeadandó volna.

Vadászati törvényünknek (2. §. 3.) az egy tagban legalább 50 kat. holdat bíró s egymással szomszédos birtokosoknak a vadászat gyakorlása céljából való egyesülésére vonatkozó határozata azzal egészítettet ki az új törvényjavaslatban, hogy az ily egyesülés útján keletkezett vadászterületeken a vadászati jog bérbe nem adható, — a mi igen helyes és a vadászati törvény célzatát tekintve, következetes határozat.

Az új javaslat 4. §-ában azon lényeges eltérést találjuk a ma érvényben levő vadászati törvénytől szemben, hogy a bérbeadásra kötelezett területek jövőre nem 6, de 8 évre lesznek bérbeadandók. Ezt az úgy a községek, mint a vadászbérlők, főleg pedig a vadtenyésztés szempontjából eléggé nem méltányolható üdvös intézkedést fölöslegesen bővebben indokolni.

Igen helyes az új javaslatnak azon rendelkezése is, mely jövőre a községi vadászterületek haszonbérjövödelmeit, az illető birtokosok többsége által kijelölendő községi vagy egyéb közcélra kívánja fordíttatni, — eltérőleg a ma érvényben lévő törvényes határozattól, mely szerint ezen jövödelem a tulajdonosokat birtokaránylag illeti. Ismeretes mindnyájunk előtt az a sok visszaélés és furfang, mely ezen határozatból kifolyólag a kötelező bérbeadást eddig nagyon gyakran meggyújtotta, magát a községi határt pedig ugyszólván bitang területté tette, a melyen a földtulajdonosok bármelyike vadászhatott, mert ennek az engedménynek viszonzásául s jobban mondva biztosítása végett egymás között elengedték a névleges bérlőnek a haszonbér-fizetést.

A törvényjavaslat 5. §-ában foglalt megszorító intézkedések, melyek a bérletből kizárják a megrögzött orvvadászokat, továbbá büntetésök lejártáig a vadászati kihágások elkövetőit, valamint azokat, a kik részére vadászjegy nem állítható ki, illetve akik vadászjegyük elkobzására ítéltettek: egészen következetesen foglalnak helyet a törvényjavaslatban, egyrészt mivel azoknak, a kik vadászati jogosultsággal nem bírnak, nincs is területre szükségük, másrészt a vadászati törvénynek legfőbb célja és hivatása nem lehet más, mint a vadászat érdekeinek megóvása, a mi az ezen szakaszban foglalt megszorító intézkedésekkel, kétségtelenül hathatósan előmozdítani fog.

A bérbeadásnál követendő eljárást a törvényjavaslat 6. §-a értelmében kiadandó ministeri utasítás fogja szabályozni. Részünkről megnyugvást találunk e határozatban, mert a hivatott körök szakértelméről feltételezzük, hogy ezen utasítás az árverések nyilvánosságának kijátszását jövőre lehetetlenné teszi, a bérbeadási feltételek megfelelő módon való közhirrre tételét biztosítja, a vadállomány okatlan kipusztításának és a bérleti szerződésből folyó kötelezettségek alól való kibúvásnak pedig elejét veszi. E mellett ily utasítás a gyakorlati igények szerint módosítható lévén: mindenesetre helyesebb, ha ezen intézkedések nem magában a törvényben szabályoztatnak, mivel annak határozatát azután csak újabb törvényhozási intézkedéssel lehet módosítani, esetleg érvényen kívül helyezni.

A II-dik fejezet a vadászok és vadak (fővadak, moufflonok és gyümölcstermeléssel nagyban foglalkozó vidékeken — ha a tulajdonos a szokásos védekezést el nem mulasztotta — a nyulak) részéről okozott károk megtérítését szabályozza, azon új és fontos elvi határozat alapján, hogy a megtérítendő vadkárokért

jövőre az illető területen vadászatra jogosított tartozik kárpótlással.

Ezzel a határozattal kétségbevonhatatlanul meg lenne állapítva, ki köteles a kárt megtéríteni, a így a kárnak minden körülmények között való megtérítése már eleve biztosítva lenne, a mit ma nem lehet mondani, mert a kártérítési kötelezettség a tenyésztés fogalmához van kötve: minthogy pedig ezt bizonyítani igen nehéz, sokszor lehetetlen, a megállapított vadkárnak számos esetben nem akad gazdája. Mai törvényünknek ezt a hiányát tehát meg kell változtatni és pedig a törvényjavaslatban alkalmazott módon, a legújabb törvényhozások mintájára, a melyek ugyyszólva kivétel nélkül ily alapon oldották meg e nehéz kérdést.

Első pillanatra ez az elv sujtónak látszik úgy a bérlőkre, mint sok esetben magukra a községekre is. De a bérlő, ha szerződéses viszonyba lépni szándékozik, előre is meggyőződhetik a bérelni szándékolt terület vadászati viszonyairól, s azokról a károkról, amiket az illető területen a vad okozni szokott, és így tiszta számvetést tehet, mielőtt elhatározná, hogy szerződésre lépjen-e vagy lemondjon a béreletről; vagy pedig a vadkárok megtérítését illetőleg a bérszerződés megkötésekor külön egyességet köthet a bérbeadóval; az ő elhatározása tehát szabad akaratától függ s ha elhatározásával önként magára vállal valami kötelezettséget, akkor, ennek beváltására szorítva, jogtalanságról nem fog panaszkodhatni.

Sulyosabb következményei ezen elv érvényre jutásának inkább csak az olyan községekre nézve lehetnének, a melyek rendszerint nagy mérvű károkat szenvednek, vagy hogy vadászat-bérlő, ki a gyakori s nagy károkért a törvényes szavatosságot elvállalni kész, majd aligha akad. De ez is tán csak akkor történnék, ha az illető községek

magasra felcsigáznák az évi haszonbért, a kártételek tekintetében pedig vonakodnának a bérletre vállalkozónak méltányos ajánlatát elfogadni. Ebben az esetben azonban inkább maguknak tulajdoníthatnák, ha a vadászat bérjövödelmeitől nemcsak elesnek, sőt — minthogy a törvény szerint szakértő egyént vadörként alkalmazniok kell — még költekezni is kénytelenek lesznek.

Ismerve hazánk vadászati viszonyait, bátran állíthatjuk, hogy olyan község, a mely a hangsúlyozott elvek érvényesítése esetén sem a szerződésen belül egyezkedés útján, sem másként bérlőt nem kapna: hazánkban alig van, vagy az ilyenek száma oly csekély, hogy ezeknek érdekében az aránytalanul nagy többség javát kockáztatni nem szabad, de nem is kell; mert az ilyen községek az önvédelem útján kénytelenek lesznek arra törekedni, hogy az illető vidék viszonyai közt alkalmasnak mutatkozó valami módon kedvezőbb helyzetbe jussanak.

Ebben a kérdésben nagy fontosságot kell tulajdonítanunk a károk megbecslése körül követendő eljárásnak, a becsüsök szakértelmének és feddhetlen jellemének, végül pedig a törvényjavaslat 14. §-ában foglalt azon helyes és igazságos rendelkezésnek, hogy a kárnak megtérítése vetésekben, stb. csak oly mértékben tétessék kötelezővé, a mily mértékűnek az az aratáskor, illetve eltakarításkor mutatkozik, minthogy különben egyes helyeken a szavatosnak kétszeres, talán sokszoros kárt kellene megtérítenie.

A III. fejezetben a vadászati és tilalmi idő, az eddigtől sok esetben eltérő szabályozást nyert, valamint több oly vadnemre nézve, a melyek vadászatának és ki-mélésének idejéről a mai törvény kifejezetten nem intéz-

kedik: ezek az időszakok határozottan megállapítottak. Ezenkívül mint új intézkedések foglalnak helyet ezen fejezetben:

a) az idült sebzésben sinylő vad lelőhetése tilalmi időben és a vele való elbánás (20. §.);

b) a ragadozó és kártékony vadnak méreggel való pusztítása (22. §.);

c) a kivételes vadlelvési engedély kérelmezése (24. §.) abban az esetben, ha valamely területen a fővadak, vagy a nyulak tulságosan elszaporodnának;

d) a vadbehozatal, kivitel és szállítás kérdése — a tilalmi idő alatt (25. §.);

e) a kerítéssel kellőleg elzárt területeken tilalmi időben lött vadak mily módon való szállíthatása (32. §.).

A IV. fejezet, mely a hivatalból való vadászatra vonatkozik, nem tartalmaz lényegesebb új rendelkezést.

Az V. fejezet, a vadászati kihágások minősítése és azok büntetése tekintetében, több lényeges változtatást tartalmaz; a kihágás pénzbüntetésének mértéke a javaslatban általában felemeltetett, a 40. és 41. §§. alá tartozó kihágási esetek közül pedig az olyanok, melyeknek elkövetésekor a vadhoz való tulajdonjog is megsértetik, a javaslat szerint nemcsak mint kihágások lesznek megtorolhatók, hanem a büntető törvénykönyvnek a lopás cselekményére vonatkozó határozatai szerint is büntetendők.

Végül a javaslat 40., 41., 43., 45. szakaszai alapján súlyosabb vadászati kihágásért elmarasztalt egyének vadászat-bérlési jogosultsága, a javaslat 48. §-ában körülírt módon még külön is megfelelő korlátozást nyert.

A pénzbüntetések hovatfordítása tekintetében igen

fontos változtatás foglaltatik a törvényjavaslat 52. §-ában. E szerint jövőre a feljelentőt és az illető község szegényeit ezen pénzbüntetéseknek nem a fele része, hanem csakis $\frac{1}{3}$ -a fogja illetni, míg a további $\frac{1}{3}$ rész: a képezendő országos vadászati alap céljaira fog lekötteni, hihetőleg oly rendeltetéssel a vadászat érdekében, mint az országos erdei és az országos közgazdasági alapok, az erdőszet illetve a mezőgazdaság céljaira.

A VI. fejezetnek új és legfőbb intézkedése az, hogy jövőre — a 42. §-ban körülírt eset kivételével — az összes vadászati kihágási esetek hivatalból üldözendők lesznek, egyébként pedig a vadászterület felügyeletével megbízott s az illető területhez tartozó vadászati jog tulajdonosa által kivétel nélkül alkalmazandó vadőr lesz a följelentésre jogosítva; végül, hogy ezen új vadászati törvény kihirdetésétől számítandó 10 év letelte után, kizárólag csak oly egyének lesznek vadőri minőségben felelthetők és alkalmazhatók, a kik a vadőri, vagy az erdőőri vizsgát letették, kivéven a régebb idő óta alkalmazottakat, a kik ezen minőségben megmaradhatnak.

Ezekben ismertettük az új törvényjavaslat főbb változtatásait; igyekeztünk azt teljes tárgyilagossággal tenni, abban a hitben, hogy mindazok, a kik a javaslatához hozzászólnak: követni fogják példánkat.

* * *

Törvényjavaslat a vadászatról.

I. FEJEZET.

A vadászati jogról.

1. §. A vadászati jog a földtulajdonnak elválaszthatlan tartozéka.
2. §. Saját földbirtokán a tulajdonos, vagy az, a kinek az jogot vagy engedélyt adott, a vadászatot az ezen törvényben meghatározott korlátok között szabadon gyakorolhatja, ha az:

a) egy tagban vagy összefüggésben álló részekben legalább 200 holdra terjed, holdját 1600 □ ölével számítva,*) habár több határban fekszik, vagy utak, vasutak, csatornák, folyók vagy patakok által hasíttatik is. Vizi és vasuti töltések és ezek mellett elhuzódó azon földszalagok azonban, melyek 500 (ötszáz) ölnél keskenyebbek, vagy ha 500 (ötszáz) ölnél szélesebbek is, de a nagyobb szélesség a (200) kettőszáz ölnyi hosszúságot el nem éri, ezen pontban megnevezett vadászterületek közé nem sorozhatók s illetve az ezen törvény 4. §-ában megnevezett területek állagához tartoznak.

b) Ha a földbirtok kétszáz holdnál kisebb, de kertileg műveltetik és kellő kerítéssel, vagy könnyen át nem hágható mély árokkal kellően el van zárva, belső telket, szőlőt, vagy állandó szigetet képez. Ide tartoznak még azon 200 holdnál kisebb, de be nem kerített területek is, melyeket a földművelésügyi m. kir. minister a földtulajdonos kérésére, s az illetékes törvényhatóság javaslatára, rendkívül fontos közgazdasági tekinteteből a bérbeadandó vadászterületek állagából legfelebb 4—5 évi időtartamra kikebelezhet, s melyeken a vadászat ezen idő alatt bármikor gyakorolható.

c) Az egy tagban legalább — holdját 1600 □ öllel számított — 50 holdat tevő földbirtokok tulajdonosai, összefüggésben levő földjeikre nézve, a vadászati jog gyakorlására egyesülhetnek, a mennyiben az egyesített területek a 200—1600 □ öllel számított — holdat megütik. Az ily egyesülés útján alakult területeken azonban, a vadászati jog haszonbérbe nem adható.

3. §. Ha az iránt, hogy valamely terület a 2. §-ban körülírt területek közé tartozik-e, vagy nem s illetve vajjon a kerítés vagy árok megfelel-e azon követelményeknek, hogy a vad azon keresztül ne törhessen, vitás kérdés támad, a fölött a közgazdasági bizottság meghallgatásával a földművelésügyi m. kir. minister határoz.

4. §. A 2. §. alá nem tartozó földbirtokon és a községek tulajdonát képező területeken, az utóbbiak terjedelmére való tekintet nélkül, továbbá a 2. §. a) pontja értelmében önálló vadászati jogosultsággal nem bíró vizi és vasuti töltéseken és ezek mellett elhuzódó földszalagokon és hozzá tartozó földrészekben, s végül a bérbeadásra kötelezett területek állagából a 2. §. b) pontja.

*) Nem lenne elég itt is, mint a 4. §-ban, a rövidebb: „kat. hold“ kifejezés?
Szerk.

értelmében meghatározott időre kivett azon 200 kat. holdnál kisebb területeken, a melyek ezen időtartam alatt az idézett szakaszban körülirt kerítéssel, vagy árkolattal ellátva nem lettek, ezen kivételes időtartam lejárta után a vadászati jogot az azon egy határbeli földbirtokosok a községgel együtt legalább is 8 évi tartamra bérbe adni kötelesek; az évi haszonbér-jövedelem az illető birtokosok többsége által kijelölendő községi vagy egyéb közezlra fordítandó.

Az egy folytonosságban levő ily terület, ha az 2000 kat. holdnál nem nagyobb, egyben adandó, különben több, legalább is 2000 kat. hold részletben is adható bérbe.

A kötelező bérbeadás alól kivételnek a vízi és vasúti töltések, valamint ezek mellett elhuzódó földszalagok és hozzátartozó földek ama részei, a melyek valamely önálló vadászterületet szelnek át, illetve abba mintegy beékelve vannak, melyeken a földtulajdonos, a vadászati jogot, az önálló vadászterületen vadászatra jogosítottnak, a jelen törvény 7. §-a értelmében bérbeadni s ez vizsont bérbe venni köteles.

5. §. Ugy a külön, mint a községi vadászterületek csak fedhetlen előéletű egyéneknek adhatók bérbe. Kizáratik a bérletből mindaz, a ki az 1883. évi XXIII. t.-cz. 36. §. értelmében vadászjegyet nem kapott, vagy ha ugyanezen törvényzcikk 37. §. értelmében vadászjegyének visszaadására ítéltetett s ily jegynek megszerzésére törvényszerű jogositványt nem nyert.

Községek, mint ilyenek, vadászterületet nem bérelhetnek.

Vadásztársulatok, a melyek a vadászat okszerű gyakorlása czéljából alakulnak, jogositva vannak vadászterületek kibérlésére. Ily társulatok alapszabályait a földmivelésügyi m. kir. minister állapítja meg.

6. §. A bérbeadásra kötelezett községi vadászterületek bérbeadásánál követendő eljárást, a földmivelésügyi m. kir. minister által, a m. kir. belügyministerrel egyetértőleg kiadandó utasítás fogja szabályozni.

Ezen utasításban a bérbeadási feltételek kihirdetési módja és az árverési hirdetmény és a kötendő szerződés mintája is meg lesz állapítva, s a községek a bérbeadásnál ezen utasítás értelmében kötelesek eljárni.

7. §. Ha valamely bérbeadásra kötelezett területen, a vadá-

szati jog igénylő hiányában kiadható nem volna: ez esetben az ily területeken a hasznos vadra való vadászat teljesen beszüntettetik s a község a terület vadállományának óvásáról és a terület szakszerű kezeltetéséről köteles gondoskodni. Ha ily területre időközben igénylő jelentkezik, akkor a vadászati jog az előző szakaszban foglalt rendelkezések szem előtt tartásával nyilvános árverésen bérbeadandó.

8. §. Ha valamely külön vadászterületet képező nagyobb erdőterület által egy vagy több birtokosnak 1600 □ öllel számítandó 200 holdnál kisebb terjedelmű birtoka legalább három oldalról körülvéttetik, az ilyképen elszigetelt birtok tulajdonosa, a vadászati jogot az azt környező vadászterület birtokosának vagy haszonbérlijének haszonbérbe adni, ez viszont haszonbérbe venni köteles.

A barátságos egyezség létre nem jötte esetén a közigazgatási bizottság meghallgatásával a földmivelésügyi m. kir. minister határoz.

9. §. Azon községekben, hol a birtokszabályozás és az urbéri elkülönzés még nem eszközöltetett, a vadászati jog a közös legelőn, erdőkben és nádasokban a községet, azon erdőkben és nádasokban, melyek a korábbi földesur tulajdonát képezik, habár a volt urbéreseket illető fajzás vagy egyéb szolgálomakkal vannak terhelve, kizárólag a volt földesurat; irtványokon, udvartelki bérfizetés mellett birt (curiális és censuális) és egyéb urbéri természetű tartozásokkal terhelt ingatlanokon pedig, a törvényhozásnak az ily természetű viszonyok iránti további intézkedéseig a jelenlegi birtokosokat illeti.

10. §. Azon községekben, hol a birtokszabályozás és urbéri elkülönzés megtörtént és a korábbi földesur a vadászati jogot a volt urbéresek tulajdonában magának jövőre is fentartotta, az ily kikötés érvényét veszti. A volt urbéresek azonban kötelesek, ha a földesur a vadászati jog fentartásáért, akár ingatlanban, akár más módon bármi árt adott, ezen szolgálmat azon szabályok szerint megváltani, a melyek az urbéri természetű szolgálományok megváltására külön törvény által megállapítottak.

11. §. A haszonbérő a vadászati jog gyakorlatában csak ezen és a mezei rendőrségi, valamint a halászati törvény határozatai által korlátozható. A vadászat közben okozott károkat illetőleg a 12—16. §§. rendelkezései alkalmazandók.

II. FEJEZET.

A vadászok és a vadak által okozott károk megtérítéséről.

12. §. A vadászat gyakorlására jogosított vadászterületén, ezen törvény határozmányai szerint köteles megtéríteni :

a) a vadászat gyakorlása közben a vetésekben, ültetvényekben vagy más gazdasági és erdészeti ágakban, személyesen, vagy vadász-személyzete és vadász-vendégei által okozott károkat ;

b) szarvasok, dámvadak és mouflonok által a vetésekben, ültetvényekben, vagy más gazdálkodási és erdészeti ágakban okozott minden kárt, a hegyi vidéken télen át kint hagyni szokott takarmány kivételével, ha csak ez oly kerítéssel nincs körülvéve, mely a vadat rendes körülmények között távoltartani alkalmas ;

c) nyulak által gyümölcsfákban, a fák lekérgezése, illetve ágai és hajtásainak lerágása folytán okozott kárt, ha megállapítatik, hogy a kárt szenvedett a kellő védekezés foganatosítását nem mulasztotta el, illetve azt idején alkalmazta.

Ragadozó vagy kártékony állatok (22. §.) által tett károk, mivel ezen vadak a föld birtokosa által bármikor elpusztíthatók, meg nem téríttetnek.

13. §. Ha több személy jogosított ugyanegy területen a vadászatra a 12. §. *a)*, *b)*, és *c)* pontjaiban részletezett kártételekért egyetemlegesen felelősek.

A 12. §. *a)* pontja alapján kártérítésre kötelezettnek viszkerezeti joga van a kár közvetlen okozója ellen, az általános polgári jog szabványai szerint.

14. §. Ha gabonában és más mezei terményekben, melyeknek teljes értéke csak az aratás idején állapítható meg, fordulnak elő a 12. § *a)*, *b)* és *c)* pontjaiban elősorolt károsítások, akkor a kár oly terjedelemben térítendő meg, a minőnek az aratás alkalmával bizonyul. A kár vagy természetben, nagy pénzértékben teríthető meg.

15. §. A vadászok és a vadak által okozott károk [12. §. *a)*, *b)* és *c)*] megtérítése ügyében felmerült kérdések elintézése s letve a kártérítési igények tárgyalása és érvényesítése a rendes polgári bíróságok hatásköréhez tartozik.

16. §. A kártérítésre vonatkozó igényt a megkárosított a kár elkövetésétől számítandó 15 nap alatt, különbeni igényvesztés terhe alatt bejelenteni tartozik.

III. FEJEZET.

A vadászati tilalmakról.

17. §. Az általános vadászati tilalom tart február hó 1-től augusztus hó 15-ig, mely idő alatt hajtókutyákkal (kopó, taeskö, agár, komondor, vagy egyéb hajtó-ebekkel) egyáltalán nem szabad vadászni.

Ettől eltérőleg tilos a vadászat:

- a) szarvasbikára október 15-től, augusztus hó 1-ig;
- b) dambikára november hó 15-től, július hó 1-ig;
- c) szarvas- és dämvad-tehénre január hó 1-től, október 1-ig;
- d) szarvas- és dämvad borjura, özgidára (az ivarra való tekintet nélkül) január 1-től, szeptember 1-ig;
- e) öz-sutára január 1-től október 15-ig;
- f) öz-bakra január 1-től, május 1-ig;
- g) zergére december 15-től, augusztus 1-ig; zerge-gidára pedig minden időben;
- h) mouflon kosra november 15-től június 1-ig, mouflon anyákra január 1-től, október 15-ig;
- i) vadpulykákra február 1-től augusztus 15-ig;
- j) siket- és nyirfajd-kakasra június 1-től, március 1-ig; jérezékre pedig minden időben;
- k) császármadarakra december 1-től, fácánokra februar 1-től, tuzokra (ideértve a rezneket is) január 1-től augusztus 15-ig;
- l) foglyokra január 1-től, nyulakra február 1-től, augusztus 15-ig;
- m) kövi fogolyra január 1-től, szeptember 1-ig;
- n) fűrjre és harisra október 15-től, augusztus 1-ig;
- o) vadludra, minden fajta vadkaesára, vadgalambra április 1-től, vízi- és mocsári szalonkára április 15-től, július 1-ig;
- p) erdei szalonkára április 20-tól, július 15-ig;
- q) huros- és fenyves madarakra április 15-től, augusztus 1-ig;
- r) éneklő madarakra minden időben.

18. §. Minden más madárra a 19. és 21. §§-ban meghatározott kivételekkel február hó 1-től, augusztus hó 15-ig tilos a vadászat. A

tilalmi időszak alatt sem a vadak fiait elfogni, sem a madarak fészkeit szándékosan érinteni, vagy tojásaikat elszedni nem szabad, kivételen ez alól azon vadászatra jogosítottak, a kik vadászterületükön a tojást épp a vadtenyésztés céljából szedetik.

19. §. A madarak közül kivételt képeznek a 17. §-ban nem említett vándor- és vizimadarak, de ott, hol ez utóbbiak költenek, a párosodás és költés időszaka alatt a tilalom rájuk is kiterjed.

20. §. Tiltott időben is meg van engedve a vadászatra jogosítottnak, a területén talált idült sebzésben levő hasznos vadat ejteni. Köteles azonban a saját igazolása céljából: az elejtett vadat csonkítatlanul s az őzbakot vagy agancsárt és dambikát agancsaival, illetve az agancsárt még szemfogaival is, azon község előljáróságának, a melyhez az illető vadászterület tartozik, 24 óra lefolyása alatt átszolgáltatni.

A község előljárósága, esetleg rendőrkapitány, köteles így esetekben szakszerű lelet felvételéről gondoskodni, a vad csonkítatlan átszolgáltatásán kívül annak igazolására, hogy a kérdéses vad idült sérülésben volt-e.

Az eljárás befejezése után a vad a község szegényalapja javára értékesítendő és a mennyiben kihágás esete forogna fenn, a vad elejtője ellen a jelen törvény 43. és 45. §§-ai alapján és az 55. §. értelmében az eljárás hivatalból megindítandó.

21. §. Tiltott időszak alatt is szabad vadászni keselyűkre és sasokra, sólymokra, kányákra, vércsék, héják és ölyvek minden nemeire, valamint a nagy suholyra s végül a hollókra, szarkákra, varjúkra, verebekre és seregélyekre; a seregélyekre azonban csak szőlők és gyümölcsösökben és csakis a költés befejeztével, június 1-je után.

22. §. A ragadozó nagy kártékony állatokat, ugymint: medvét, farkast, rókát, hiuzt, vadmaeszkát, nyestet, vaddisznót, borzot, tengeri nyulat, hörcsögöt, ürgét, görényt, menyétet, nyusztot, vidrát: saját területén, mi alatt csakis az illetőnek kihatott tulajdonát vagy gazdasági bérletét képező telekrésze értendő: a birtokos bármikor elpusztíthatja azon esetben is, ha a vadászat bérbe volna adva; ha azonban a pusztításhoz fegyvert is akar használni, vagy ebeket is kíván a vadászathoz használni: erre, ez esetben a vadászatra jogosított beleegyezését tartozik kieszközölni. A tilalmi időben, hajtó-kutyák használatára jogosító engedélyeket azonban,

az ezen törvény 17. §-ában foglalt rendelkezésnél fogva: a vadászatra jogosított nem adhat.

A ragadozó és kártékony állatoknak méreggel pusztítása csak a vadászatra jogosítottnak szabad, de minden esetben csakis az illetékes közigazgatási hatóság előzetes engedélyével és az általa kijelölendő helyeken. Az eljárást a belügyi- és földmivelségi ministerek rendeleti uton fogják szabályozni.

23. §. Oly vidékeken, hol a vaddisznók nagyobb mérvű károkat okoznak, a vadászatra jogosítottak kötelesek területükön az érintett kártékony vadakat lehetőleg pusztítani. Ebbeli kötelességük teljesítésére felmerülő alapos panaszok folytán, a közigazgatási bizottság vagy annak elnöke által záros határidő kitűzése mellett figyelmeztetendők; a határidő elmulasztása esetére az érintett vadak elpusztítása a jelen törvény IV. fejezetében megállapított módon hivatalból eszközzendő.

24. §. A mennyiben valamely vidéken a szarvasok, vagy a gyümölcsstermeléssel nagyban foglalkozó határookban a nyulak annyira elszaporodnának, hogy az állomány a mező- és erdőgazdaság, illetve a gyümölcsfák tetemes károsítása nélkül fenn nem tartható, ezen két vadnemre a tilalmi idő alatt is lehet záros határidőhöz kötött kivételes lelövési engedélyért folyamodni.

Az engedélyt, ily kivételes vadlelövésre a 2. §. b) pontjában körülírt területeken a földtulajdonosnak kérelmére, egyéb területeken a vadászatra jogosítottnak kérelmére és minden esetben a vármegye első tisztviselőjének indokolt előterjesztésére, a földmivelségi minister adja meg. Ily kivételes vadlelövési engedélyek alapján elejtett vad értékesítése tárgyában a földmivelségi minister az engedélyezés alkalmával esetről esetre intézkedik.

25. §. A tilalmi időszakban, az országban honos vadakat külföldről csakis élő állapotban, tenyésztési célokra szabad behozni; lelőtt vagy letarkózott állapotban ilyeneket behozni és árulni nem szabad; tilos továbbá ugyanezen időszakban, az első 14 napot kivéve, vadat általában, vagy ha a tilalom csak némely vadra vonatkozik, ilyet szállítani, árulni, venni vagy nyilvános helyiségekben étlapra jegyezni. Ezen rendelkezésnek a szállítást szabályzó része a 32. §-ban körülírt módon elzárt helyeken bármikor lehető vadak szállítására nem vonatkozik.

A szarvas, dámvad és az őz a tilalmi időn kívül is csak akkor szállítható, ha azokon a nemzőrészek láthatóan meghagyták.

Ezen rendelkezések ellenére szállított vadak léfogalandók és a helyi szegények javára elkobzandók.

26. §. A vadászati területen talált házi macskákat és kóbor ebeket, a vadászatra jogosított, elpusztíthatja.

27. §. Szabad időben is tiltatik minden szörmés vagy szárnyas hasznos vadat törökkel, hálókkel, hurkokkal elfogni, vagy megölni, különösen tűzokokat ólmos esők alkalmával behajtani vagy agyonverni. Kivételnek a fenyvesmadarak, melyeket hurokkal és léppel fogni szabad időben megengedtetik. Tilos továbbá a 2. §. b) pontjában említett területekre, a hasznos vadat csalétkkel felállításával, vagy gabona-szórással odaesalni és ily módon akárpuskával, akár más módon elejteni.

28. §. A hasznos vadak befogása csak tenyésztés céljából és csupán a vadászatra jogosítottnak, illetve azok szakértő megbízottjainak engedtetik meg.

29. §. A vadászat löfegyverrel és a nélkül gyalog, lóháton vagy szekéren, ebek használatával vagy a nélkül gyakorolható.

30. §. A vadászatra jogosítottakon kívül senkinek sem szabad a vadászterületre bármi fajú ebeket bocsátani; kivételnek a nyájőrök, kik azonban kötelesek ebeik nyakára oly nehezéket függesztetni, mely első lábaik térdein alúl 3 centiméternyi távolságra lóg alá.

31. §. A sebzett vadat idegen területen üzni nem szabad. Ha a vadászatra jogosultak vadászebei idegen területre átmennek, ott az illető vadászatra jogosult által letartóztathatók mindaddig, míg gazdáik az okozott károkért teljes elégtételt nem adtak; a kártérítés iránti követelés joga az ebek le nem tartóztathatása esetén is fenmaradván.

32. §. Kerítéssel kellőleg elzárt oly helyeken, melyeken a vad ki nem válthat, a tulajdonos vagy vadászat-bérlő a vadászatot minden időben gyakorolhatja és megengedheti.

Az ily területen, tilalmi időben lőtt vad azonban, csakis megfelelő igazolvány mellett szállítható. Ily igazolványul szolgálhatnak: az illető vadászatra jogosítottnak, vagy megbízottjának az illetékes községi előljáróság által láttamozandó bélyegmentes bizonyítványa, melyen a vad neme és mennyisége okvetlen megjelölendő.

Ily igazolvány nélkül szállított vadak, a pénzügyőrség, illetőleg vám- és adóőrség által, a helyi szegények javára elkobzandók.

IV. FEJEZET.

A hivatalból való vadásatról.

33. §. A ragadozó vadak elpusztítása végett a hivatalból való vadászatok megtartását a mutatkozó szükséghez képest esetről-esetre a közigazgatási bizottság, illetve annak elnöke engedélyezi; az engedély megadásáról az illető vadászterület tulajdonosának vagy bérlőjének egyidejűleg való értesítése mellett, egyszersmind a belügyminis-terhez azonnal indokolt jelentést tesz.

34. §. Az előző §. alapján engedélyezett vadászat megtartását az illető terület tulajdonosa vagy bérlője nem gátolhatja.

35. §. Azon esetben, ha a belügyminister arról győződnék meg, hogy valamely közigazgatási bizottság, illetve annak elnöke, a hivatalból való vadászatot alapos indok nélkül engedélyezi: az illető közigazgatási bizottságtól, a 33. §-ban körvonalazott engedélyezési jogosultság gyakorlását, rendeleti uton meghatározott időtartamra magá-hoz vonhatja.

36. §. Ily vadászatokon ragadozó vadakon kívül más vadat löni nem szabad.

A ki más vadat lö, az a további vadásztól eltiltandó s ha az elejtett vad a jelen törvény 21. és 22. §§-aiban említettek közé nem tartozik, reá a 40. §-ban megállapított pénzbüntetés alkalmazandó.

Ily hivatalos vadászaton elejtett ragadozó és du-vadok mindig azon tulajdonost vagy bérlőt illetik meg, kinek területén el-ejtettek.

37. §. Az ily vadászatoknál hajtók gyanánt közreműködni, az illető hatóság rendeletére, azon község lakói kötelesek, a melyek érdekében a vadászat tartása engedélyeztetett.

38. §. Ily vadászatok hatósági felügyelet alatt tartatnak s azokon az illető törvényhatóság főispánjának, vagy annak akadályoztatása esetében alispánjának, polgármesterének esetről-esetre szóló írásbeli meghívása mellett olyanok is részt vehetnek, kik a fegyveradóról és a vadászati adóról szóló törvény értelmében, mert vadászati jegygyel ellátva nincsenek, vadászatra jogosultsággal nem bírnak.

39. §. Oly vármegyékben, a hol a ragadozó vadak a természeti viszonyoknál fogva nagyon elszaporodnak, azok pusztítására, illetve

elejtésére, a vármegye törvényhatósági bizottsága a vármegye saját javadalmazásából, illetve a földművelésügyi minister az országos vadászati alaphól (52. §.) jutalomdíjakat (tágliaakat) állapíthat meg.

V. FEJEZET.

Vadászati kihágásokról és azok büntetéséről.

40. §. A ki a vadászatra jogosítottnak engedélye nélkül vadász: kihágást követ el, mely 20 frttól 60 frtig és ha a vadászat lóhátan történt, 40 frttól 150 frtig terjedhető pénzbüntetéssel sujtandó, akkép, hogy ha a vadászat oly helyen történt, a hol szarvas, däm-vad, öz vagy zerge mint állandó vad tartózkodik: mindenkor 60 frt, illetve a lóhátan megejtett vadászatnál 150 frt pénzbüntetés szabandó ki már első izben is.

Ezen vadászati kihágás vadejtés nélkül, már az által is elkövetetik, ha valaki kellően nem igazolható esetekben, lőfegyverrel idegen vadászterületre lép. Kivételt képeznek, az erdőfelügyelő-ségi személyzet, felesketett erdőtisztok és erdőőrök, valamint általában a közrend fentartására hivatott mindazon közegek, akik az 1883. évi XXIII. t.-cz. 5. és 6. §§-ai alapján adómentes fegyverviselésre vannak feljogosítva s illetve kötelezve.

Ezen rendelkezés a közutakon való járás-kelésre nem vonatkozik.

41. §. Ha az előző szakaszban körülírt orvvadászat éjjel (télen: január, február, márczius, október, november és deczember hónapokban; reggel 8 óra előtt, vagy délután 5 óra után, nyáron: április, május, junius, julius, augusztus és szeptember hónapokban: reggel 5 óra előtt, vagy délután 8 óra után,) vagy kerített helyen vagy tiltott eszközökkel történt, vagy ha az orvvadász álcázva, avagy másképen ismerhetlenné téve találtatik, vagy nevét eltagadja, avagy álnévvel azt, ki tetten kapja, félrevezetni igyekszik vagy azt veszélyesen fenyegeti, ellene fegyvert fog, vagy erőszakot használ 150 frttól 300 frtig terjedhető pénzbüntetésben elmarasztalandó.

Azon felül, a mennyiben az elszámált esetek a büntető törvénykönyvekben is tiltott cselekményt képeznek, vagy ha bebizonyul, hogy az itteni, valamint a 40. §-ban elősorolt kihágások elkövetője az elejtett vadat el is tulajdonította, és így lopást is követett el, a bünvádi eljárás külön megindítandó.

42. §. Ha a vadászatra jogosítottat, vagy azt, a kinek a vadászat gyakorlására engedélyt adott, vadászterületén a földtulajdonosok valamelyike megtámadja, vagy akadályozza: annyiszor a mennyiszor: 10 frttól 50 frtig terjedhető pénzbüntetésben elmarasztalendő.

43. §. A ki tiltott időben vadász, vagy a ki a 27. §. intézkedései ellen vét, 5 frttól 50 frtig büntetendő.

44. §. A ki az éneklő madarakat, ezeknek vagy a vadaknak fiait elfogja, ilyenekkel üzérkedik, a madarak fészkeit (kivéve a 21 és 22. §§-ban említett ártalmasokét) elrombolja, tojásait elszedi: 1 frttól 10 frtig terjedhető pénzbüntetéssel sujtandó.

45. §. A ki tiltott időben hasznos vadat lő, árul vagy vesz, ha a vad nála találtatik, a következő pénzbüntetésekben marasztalendő: szarvas- vagy dämvad-bikáért darabonkint 60 frt, szarvas- vagy dämvad-tehénért 50 frt, őzért 20 frt, fajt-, fáczán- és tuzokért 5 frt, ugy minden más vadért darabonkint 3 frt pénzbüntetésben.

Ezen kívül a lefoglalt vad a helyi szegények javára elkobzandó.

46. §. A ki a nyájörző ebekre vonatkozó intézkedés ellen vét: 1 frttól 10 frtig büntettetik.

47. §. A kinek ebe idegen vadászterületen, házaktól és tanyai telepektől vagy majorságoktól 300, közutaktól 100, illetve közhasználatban levő gyalogutaktól 50 méternél távolabbra találtatik, az eb tulajdonosa minden egyes kutyaért külön-külön 2 frttól 20 frtig, ha az eb kopó, taeskö, agár vagy más hajtó kutya: 20 frttól 50 frtig büntettetik.

Ugyanezen büntetés szabandó ki és ugyanoly módon az esetben is, ha valaki az általános tilalom idején hajtóebbel vadász (17. §.).

48. §. A ki ezen fejezet 40., 41., 43. vagy 45. szakasza alapján vadászati kihágásért elmarasztaltatik: községi terület vadászati jogának kibérléséhez való jogosultságát pénzbüntetésének lefizetése vagy szabadságvesztésének letelte után további 1 évre elveszti. Ha az eset a büntető törvény alapján is megtorlást igényelt, a büntetések kiállása után 3 évre.

49. §. A megelőző §-okban foglalt kihágások ismétlése esetében a büntetés megkétszerezendő oly módon, hogy a kiszabandó

pénzbüntetés a megelőző esetben alkalmazottnak mindig kétszeresét tegye, mely azonban a 300 forintot meg nem haladhatja. *)

50. §. Ha az ezen fejezetben elősorolt esetekben a vadállományban is kár okoztatott, a vadászatra jogosult azon kihágási bíróság előtt, mely a pénzbüntetés kiszabására illetékes, egyuttal kártérítést is követelhet, az élő vad értéke szerint.

51. §. Ha valaki egyszerre több kihágásért kerül vád alá, a pénzbüntetés minden egyes kihágásért külön szabandó ki.

Ha valaki a vadászati kihágás elkövetéséhez szolgálait vagy napszamosait használta segédekül, a segédek ellen kiszabott pénzbüntetésekért szintén felelős. Ha valaki a vadászati kihágás elkövetéséhez családtagjait, a vele közös háztartásban élőket, gyám-sága és gondnoksága alatt álló egyéneket, cselédeket, iparos és kereskedő a tanoncokat vagy munkásokat használja, az ezek ellen kiszabott pénzbüntetésekért — fizetéképtelenségük esetében — első sorban felelős. Az eljárás a 60. §-ban megszabott módon alkalmazandó.

52. §. A pénzbüntetések egy harmada mindenkor a feljelentőt illeti, egy harmada azon község szegényei javára esik, melynek határában a kihágás elkövetetett, egyharmada pedig a képzendő országos vadászati alap javára fordittatik. Ezen tisztán vadászati czélokra szolgáló országos vadászati alapot, a földmivelésügyi minis-ter kezeli.

53. §. A pénzbüntetés, a vétkes fizetési képességére való tekintet nélkül szabatik ki, egyszersmind az ítéletben az eljárás tartama is meghatározandó, a mely a pénzbüntetés be nem hajt-hatása esetében fog alkalmaztatni.

Ezen átváltoztatásnál két forintot felül nem haladó pénzbüntetés helyett 6 óránál rövidebb s tizenkét óránál hosszabb ideig tartó elzárás nem állapítható meg.

Két frttól tiz frtig egy napi, azonfelül pedig minden tiz frtig terjedő összeg helyett egy-egy napi elzárás állapítandó meg.

Ha az elzárásban levő a pénzbüntetésnek a szenvedett elzárás által még le nem rótt részét lefizeti, azonnal szabadon bocsátandó.

*) Az 1879. évi XL. t.-cz. egyik szakasza szerint a kihágás legnagyobb pénzbüntetése a 300 frtot meg nem haladván, kérdés, hogy a 41. §. alapján elmarasztalt egyén ismétlés esetén miként volna büntetendő? K ö z l ő.

54. §. Ha valamely vidéken az orvvadászat s a vadnak tilalmi időben való lövetése igen gyakoriakká válnak, a belügyminister a földművelésügyi miniszterrel egyetértőleg, a közigazgatási bizottság által, az érdekelt vadászterületen vadászatra jogositottnak kérelmére vagy a nélkül is, saját kezdeményezéséből felterjesztett indokolt javaslat folytán elrendelheti, hogy azon vidéken, valamint azokon is, a hol az orozva lőtt vad eladatni szokott: a vadak eladása, szállítása, vagy vásárlása, a vad jogos szerzését bizonyító igazolványok előmutatása mellett történjék. Ezen igazolványok bélyegmentesek.

Ily igazolványul szolgálhatnak: az eladóra vagy szállítóra nézve azon vadászati területen vadászatra jogositottnak, vagy megbízottjának az illetékes községi előljárásság által láttamozandó bizonyítványa, a kitől a vad szereztetett.

A bizonyítványon vagy szállító levélen megjelölendő a vad faja, neme és mennyisége.

VI. FEJEZET.

Az eljárásról.

55. §. Az előbbi fejezetben meghatározott büntetéseknek kiszabása végett az illetékes bíróság nemcsak a feljelentésre jogositott, illetve kötelezett vadőrök, hanem a 40., 41., 43., 44., 45., 46. és 47. §§. eseteiben a 58. §. értelmében feljelentésre kötelezettek panaszára hivatalból is tartozik eljárni.

56. §. Minden vadászterületnek vadászati jog-birtokosa vadórt köteles tartani, a ki — ha hatóságilag fel van esketve — szolgálatközben közbiztonsági közegnek tekintendő és mint ilyen, adómentes lőfegyvert viselhet.

Az ily vadőröknek hit alatt teendő vallomása teljes bizonyító erővel bír, míg annak ellenkezője be nem bizonyíttatik. A felesketett erdőőrök az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. és 38. §§-ai értelmében a vadra is felügyelni kötelesek lévén: ezek külön vadőri esküt tenni nem kötelesek s illetve vadőri eskü nélkül is felesketett vadőröknek tekintendők és minősítendők.

57. §. Az előbbi szakaszban említett vadőrök hitletételre csak akkor bocsáttathatnak, ha:

a) nagykorúak;

b) hamis eskü, hamis tanuzás, hamis vád, lopás, rablás, zsarolás, sikkasztás, zártörés, orgazdaság, csalás vagy okirathamisítás büntette vagy vétsége miatt soha büntetve nem voltak;

c) az illetékes hatóság előtt vadóri minőségük eleve bejelentetvén, e felől hivatalos bizonyítvánnyal vannak ellátva.

Ezen törvény kihirdetésétől számítandó 10 év letelte után, kizárólag csak olyan egyének lesznek vadóri minőségben feleskethetők, s illetve alkalmazhatók, kik a vadóri vizsgát letették, vagy az erdőri szakvizsga letételéről szóló bizonyítvánnyal igazolhatják azt, hogy vizsgázott vadöröknek minősíthetők. Régebb idő óta alkalmazott vadörök azonban ilyen minőségben meghagyhatók.

58. A községi előjárók és a községi egyéb hivatalos közegek, továbbá az erdőtisztek, erdő- és vadörök, mezei rendőri és közbiztonsági közegek, végre a csöszök és pásztorok: kötelesek az ezen törvény 40., 41., 43., 44., 45., 46. és 47. §§-aiban körülírt s tudomásukra jutott vadászati kihágások elkövetőit az illetékes hatóságnál feljelenteni, illetve a mennyiben a kihágás elkövetője előttük ismeretlen: azt a legközelebbi község hatóságához kísérni, hogy itt kiléte kideríttessék.

59. §. Vadászati kihágásokra nézve a hatósági illetőséget az elkövetés helye határozza meg.

Ha az elkövetés helye szerint több birói hatóság lenne illetékes, ezek közül a panaszló szabadon választhat.

60. §. Ha többen társaságban követtek el valamely kihágást, a kártérítésért egyetemleg felelősek.

A büntetés mindenik tettesre külön-külön szabandó ki.

61. §. A vadászati kihágások által okozott költségek és közvetlen károk, a mennyiben az eljárás folyama alatt bejelentetnek, a kihágás felett hozandó ítéletben megállapítandók.

Ha alapos megbíráslásuk bővebb bizonyítási eljárást igényelne s a kihágás feletti ítélet hozatalát késleltetné: a káros fél kövételével polgári perre utasítandó.

Ha panaszlott a vád alól felmentetik, költségei a magánvádlo ellen megítélendők.

62. §. Ha a vadászati kihágás miatt, a kihágási bíróságnál, a tett elkövetése napjától számítandó három hó alatt panasz vagy feljelentés nem történt, a kihágás büntethetősége elévül.

Ha azonban a büntető törvények alá tartozó eset forog fenn, az elévülési idő is a büntető törvények értelmében határozatik meg.

63. §. A vadászati kihágások elítélése ezután is az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. §-a értelmében illetékes közigazgatási hatóság hatásköréhez tartozik.

A közigazgatási elbírálás alá tartozó kihágások eseteiben követendő eljárásra nézve az elébb idézett törvény 42. §-a alapján kibocsátott ministeri szabályrendelet, a törvényhozás további intézkedéseig, a vadászati kihágásokra nézve zsinórmértékül szolgál.

64. §. A vadászatról szóló 1883. évi XX. t.-cz. hatályon kívül helyeztetik.

65. §. A jelen törvény hatályba lépte előtt történt cselekmények, a büntetés tekintetében a korábbi törvény határozatai alá esnek.

Kártérítések tekintetében, azon igények, a melyek a régi törvény hatálya alatt kelt s felsőbb jóváhagyást nyert szerződés alapján bérbeadott vadászterületeken, ezen vadászberleti szerződések lejárta előtt felerült károsítások iránt támasztatnak, a régi törvény szerint itélendőek meg. Minden egyéb esetben ezen új törvény rendelkezései lépnek érvénybe.

66. §. Ezen törvény intézkedései alá eső rendőrhatósági, illetve kihágási ügyek a belügyi, a jogi és hatáskör-összeütkezési esetek az igazságügyi, az adó- és illetékügyek a pénzügyi, szállításra vonatkozó a kereskedelemügyi, a vadászat gyakorlására vonatkozó a földművelésügyi ministeriumok hatáskörébe utaltatnak.

67. §. Felhatalmaztatnak a belügyi, igazságügyi, pénzügyi, kereskedelemügyi és földművelésügyi ministerek, hogy az átmeneti és végrehajtási intézkedéseket rendeleti uton szabályozzák.

Jelen törvény végrehajtásával a belügyi, igazságügyi, pénzügyi, kereskedelemügyi és földművelésügyi ministerek biztatnak meg.

Pausinger József.

(1829—1894.)

A magyar erdőgazdaság munkásainak sorából ismét kimult egy, hosszú időn át kipróbált s kitartott erő. A természetnek hálásan szorgalmas tanítványa nem olvas többé abban a hatalmas könyvben, melynek betüire csak a léleknek minden jó, szép és nemes iránt való fogékonysága tanít meg igazán. És nem tárja fel annak a másik, gazdag tartalmu könyvnek lapjait, majdnem félszázados szakmunkásságra visszatekintő emlékezésének bőséges tárházát, osztatlan figyelemre bilincsel hallgatói előtt. Nem kísérheti a lelkiismeretes emberre legboldogítóbb megnyugvással megjutalmazottan továbbra is figyelemmel a magyar erdőgazdaság fejlődését azon az alapon, melynek megteremtéséhez az ő széles látkörű tudása, az ő tevékenységben megizmosult karjainak önérzettől s önbizalomtól támogatott munkássága is nagyon sok simára megfaragott követ ajándékozott.

Hogyne tudott volna oly sokat. Hiszen egy félszázad tapasztalásának kincseit gyűjtötte össze becsületes munkássága folyamán, kiművelt éleslátással, kötelességen túl járó szorgalommal, természetadta kielégithetlen tudvágygyal. S hogyne tett volna sokat; mikor lelkét, a haladás útján a jobbnak kereséseért haladva, minden elért eredmény új munkának vágyával töltötte be; mikor e mellett megvolt benne az önérzetességnek és önbizalomnak az az ereje, mely az egyénnek környezetéből való kimagasztására, a tudás világa mellett kimunkált tehetségnek érvényesülésére elmaradhatlanul szükséges. S hogyne lett volna szava lebilincselő; mikor elméjének tiszta s világos gondolatai a természetben való gyönyör-

ködéstől nemesült szív érzelmeivel körülfonottan, a nyugodt kedély melegségétől áthatottan hagyták el ajkait.

Egyik erős szeme tört össze elhunytával annak a már kevés élő szemre olvadt láncznak, mely a magyar erdőgazdaság multját s a multhoz képest elért magasra fejlettségnek jelenét összeköti. De a kötelék azért valójában meg nem lazult; mert a tisztelet, a mit az utódok a kezdet nehézségeinek göröngyös utain előrehaladtak iránt kell, hogy érezzenek s megadjanak; az emlékek, a mik a régi időkbe nyulnak vissza gyökereikkel, míg szertelombosodott koronájukban a jobb jövő reményeit érlelgetik; a történelemnek igazsága, mely az idők egymásutánjának tövises-virágos fonadékából az összetartó logikai kapcsolatot megőrzi mindig, ha a tövises szurósságát megtompítja is, ha a virágok színeit meghalványítja, szirmait elfonnyasztja s lezsurlolja is a feledés: a mult és a jelen közt való kapcsolatot az élő láncz egyes szemeinek kihulltával is bizton megvédi az elmulástól. Az alakok testi részét szétporlasztja az enyészet, de vonásaikat mindig előteremtheti képzeletünk; szellemük pedig nyilván vagy rejtőzve megmarad a megindult haladás lényegét alkotó irányban, a mit követni jól csak úgy lehet, ha minket is az ők összes, ránk hagyott tudásuk, örökül vett jó szándékuk vezet.

*

Pausinger József, m. kir. központi erdőrendező, a Ferencz-József-rend lovag-keresztese, nyugalmazott cs. és kir. vadászmeister, 1829. márczius hónap 19-én Frankenburgban, Felső-Ausztriában született. Alsóbb iskolai tanulmányainak befejezte után a mariabrunni erdőakadémiát kereste fel, hol az erdészeti tudományok elsajátításában tanusított komoly törekvésének eredményeként a tanfolya-

mot kitünő sikerrel végezte. Mint még akadémikus, 1848-ban részt vett a bécsi forradalomban, s e miatt a forradalom lezajlása után büntetésből őt is besorozták a katonaságba, de atyja a szolgálat kötelezettsége alól megváltotta.

1850-ben az év vége felé már az erdészeti szolgálataiban állott, mint cs. és kir. erdőgyakornok, s a salzkammerguti erdőrendezőségénél működött. 1852. évi december hónap 7-én Innsbruckban letette az erdészeti államvizsgát is, s bár főnökeinek teljes elismerését, mint erről az időről szóló tiszti rendelvényeiből látni lehet, kiérdemelte, maga nem volt megelégedve helyzetével, s hogy a gyakorlati ismereteket mennél közvetlenebbül s alaposabban gyűjthesse, erdőőri állomásért folyamodott. De óhajának teljesülése után az I. oszt. erdőőri állomáson nem soká maradt, mert kevéssel utóbb erdőbecslővé neveztetett ki.

1856-ban Magyarországra jött és itt a lipótvárosi erdőhivatalnál találjuk, mint erdőbecslőt s erdőmérnököt. Munkásságának eredménye itt az erdők berendezése lett; s a részéről különösen kedvelt tudományágnak, a vízépítésznek terén, nevezetesebb alkotásaként a torcsai és a malozsmai uszágákat létesítette.

1866-ban gr. Zichy Edmunnak, mint az árvai uradalom akkori kormányzójának, meghívására ezen uradalom szolgálatába lépett, s előbb mint erdőmérnök, majd mint erdőmester, alapos képzettségével, szigorú ítélőképességével s ügybuzgóságával a kormányzó bizalmát megnyervén, tőle engedélyt nyert arra, hogy az erdőgazdaságnak, az értékesítési és szállítási viszonyoknak s különösen az óriási tutajozásnak tanulmányozása céljából a badeni és württembergi Schwarzwaldba mehessen. Ezen hosszabb ideig tartott tanulmányútnak a mi erdőgazdaságunk fejlődés-történetében nagy jelentősége van,

mert az első impulzust arra, hogy az óriási tutajozás nálunk meghonosíttassék, kétségtelenül ennek a tanulmány-útnak ugyanezen lapokon 1870-ben közzétett tartalmas leírása adta meg. Ebben az évben ugyanis Kolozsvárra erdőrendezővé és erdőmérnök-kinevezetvé, 1871-ben a kormánytól utasítást nyert, hogy az óriási tutajozást legnagyobb mértékben üző német vidékre menjen, s hogy onnét ügyes munkásokat hozzon be, a kik majd a mi népünket beleoktathatják az ő ismereteikbe. E téren folytatott sikeres működése közben nevezte ki gr. Schönborn 1873-ban a munkácsi uradalom erdőigazgatójává, csak hogy Pausinger ezt a reá nézve igen megtisztelő kinevezést nem fogadta el, mert egyidejűleg a kormány meghívta őt a pénzügyministerium központi erdőrendezői állomására, melyet ő el is foglalt s melynek teendőit kilencz éven át buzgó tevékenységgel látta el. Erre az időre esik a „Bedő Albert“ a br. „Kenyéry Gábor“ névvel nevezett gátaknak, az ó-kemenczei gerebnek az ő tervei szerint történt építése s ezen idő alatt történtek az ő helyi vezetése mellett a horvát-szlavonországi erdők-nél a beruházási czélokra teljesített becslések.

1882-ben a testileg már megviselt fáradhatlan munkás férfiú számára csendesebb s nyugodtabb munkakört szabott ki az akkori földmivelés-, ipar- és kereskedelem-ügyi minster ur, Görgénybe küldvén őt, hol a vadászat már előbb a legfelsőbb udvar részére lett fentartva és átadva, s megbizván a mocsár ierdőgondnokság vezetésével. Itt élt ő holta napjáig.

Görgényben a világhírré szert tett vadászatok rendezésével s nagyobb kiterjedésű tölgyerdősítésekkel szerzett magának érdemeket, s kiváló szakavatottságának, buzgalmának s kötelességtudásának megjutalmazásául Ő Felsége,

a király, a Ferencz-József-rend lovagkeresztjével tüntette ki. — Utolsó műve a részéről kiválóképen kedvelt építkezés terén a Rudolf trónörökös gyászos elhunytja miatt eredeti céljától elesett görgényi vadászkastélynak erdőöri szakiskolává történt átalakítása volt.

*

Irodalmi tevékenysége útján Pausinger — bátran kimondhatjuk — úgy a német, mint a magyar szakirodalom terén tollának becsülést s magának jó nevet szerzett, a mennyiben művei tömörek, tartalmasak s nemcsak a szak korlátai közt mozognak, de mindenfelé ki-ki csapva a természettudományok ágaiba, látkörének messzire terjedtségéről tanuskodnak; előadása a papíron is úgy, mint élőszóval, könnyed, közvetlen s igen élvezetes, s néhol, ha a természet szépségeinek hatása alatt beszél, igazán költői emelkedettségü.

Legelső munkájáról, a mi 1870-ben az Erd. Lapokban megjelent, már fentebb megemlékeztünk. A badeni és württembergi Schwarzwaldba tett tanulmányutjával számol be. Elég ezt a hét-nyolcz nyomott ivre terjedő munkát végig olvasnunk, hogy Pausinger egyéniségét képzeletünk elé teremthessük. Rend a beosztásban; gondos elhelyezése az együvé tartozó gondolatoknak; világos csoportosítása s összekapcsolása a tapasztalatoknak; a csekélynek látszó, de valójában jelentékeny apróságokra kiterjedő figyelem, a mik a szűk keretben megrajzolt képet kiszinezik s élettel töltik be; a humánus felfogás; az alapos szakértelem s éles ítélő képesség; mind megannyi vonása írói jellemének.

1873-ban Schaffer Venczel cs. kir. segédmérnöknek vízépítéssel foglalkozó munkáját ismertette, különös figyelmet fordítva a nálunk akkor még ismeretlen volt szekrényes gátművekre.

1874-ben nagyobb tevékenységet fejtett már ki s két jelentékeny kérdésben vette fel a toll fegyverét. „Az állami erdőrendezés szervezete“ czim alatt a cenzuralizáció hívének vallja magát s véleményét, mely ebben élesedett ki, hogy az erdőrendezést a központban a szervezett személyzettel kellene foganatosítani, világos, tartalmas, tömör indoklással igyekszik megvédelmezni. E kérdésben felfogása inkább idealisnak mondható. Tényleg a középut tartatott vele szemben meg, a mennyiben a rendezőség technikai munkát végző személyzete deczentralizálva kezdte meg s folytatja máig működését, míg a főirányítás, az elvek megállapítása, a kivitel ellenőrizése, mindenesetre azokból az okokból, melyekre Pausinger annak idején éleslátással rámutatott, a központi rendezőség részére maradt meg. Annyi bizonyos, hogy magát az erdőrendezés tudományait illetőleg megvoltak a helyes nézetei, s hogy e téren számos oly elvet karolt fel, melynek alkalmazása ma már kötelező.

Másik munkájában („Válasz a Lajthántúli kiállítási tanulmányokban foglalt erdészeti tévedésekre“). Michlitz Róbert cs. kir. orsz. főerdőmester ellenében veszi fel a keztyűt, s az erdélyi vizeken meghonosított mozgó kötésű (óriási) tutajozást védelmezi.

Kisebb munkái voltak ebben az évben a „Tavaszi levél“ s a „Keselyűsas“ cziműek.

1875-ben „A vágások sorrendje“ czim alatt erdőrendezési kérdésekkel foglalkozik. Megtámadja és tarthatatlannak, kiküszöbölendőnek bizonyítja be a túlnagy kiterjedésű üzemosztályok képzését, melyekben a vágások vezetése, kivált a mi értékesítési s szállítási viszonyaink közepette, szabad mozgásában igen korlátozva s károsan akadályozva van. Ajánlja az üzemosztályok területének kisebb mértékre szabását, s e mellett egy-

egy üzemosztály keretén belül a körülményekhez alkalmazkodva megállapítandó vágássorozatoknak alakítását.

1876-ban irt munkái „Fenyőerdeink felujtásáról“; „A szokolováci erdei vaspálya“; „A fülesbagoly is ragadozó“ s „A vörös fenyőről“ czimek alatt jelentek meg. Az elsöben tenyésztéstani kérdésekröl értekezik, jártasságának e téren is számos jelét adva. Említésreméltó gondolatai közül néhány jelentösebb volt: hogy a lucz soha se ujittassék fel sürüen, s okvetlenül elegyítették vagy jegenyével vagy e mellett még bükkal is; hogy a sürüvetés egyáltalán kerültessek; hogy a jegenye fenyő felujtása fokozatos vágás utján, természetes uton történjék; az állabok felujtása alkalmával a természet nyujtotta példák szerint legczélszerübb arányban való elegyítésre különös gond fordittassék stb. Érdekes, hogy Pausinger szinte ellenszenvet mutat a luczczal szemben, mig a jegenye fenyöt majdnem hogy dédelgeti, s sok helyen panaszkodik arról, hogy a jegenyétöl a lucz napról-napra több teret foglal el a meggondolatlanul foganatosított mesterséges, állabátalakító felujtások utján. Csak 1885. évi egyik munkájában látszik kibékültnek az előbb, talán a jegenye féltéséböl eredöleg kissé méltánytalan bírálattal illetett fanemmel.

Ugyanezen évi második munkájában a Horvátország „Polne“ és „Belerine“ nevü erdeinek kihasználása érdekében Weiss fakereskedö által épített vasutat írja le.

1878-ban két, szakunkat érdeklö könyvet ismertetett, 1879-ben pedig az akkor kezdeményezett deliblati homokkötési munkálatok költségéről irt.

1884-ben Rudolf trónörökös görgényi vadászatának élénk leírását adta s 1885-ben nagyobb terjedelmü munkával („A görgényi kincst. erdök gazdasági viszonyairól“

czim alatt) járult honi viszonyaink irodalmi ismertetésének gyarapításához. Ennek a munkájának a leírás közvetlensége, az erdő iránt érzett igaz szeretete igazán olyan szinességet kölcsönöz, hogy az olvasót teljesen lebilincseli s a gazdag ismeretekkel: szórakoztatva, gyönyörködtetve látja el.

1889-ben arról a kérdésről értekeznek, hogy vajjon „Nyerhető-e szálerdő csonkított csemetékből?“, — legutolsó munkája pedig szakirodalmunk terén az volt, melyet a külföldi fanemek meghonosításáról irt. Ezt a munkáját fiának fordításában f. évi egyik füzetünkben közöltük.

*

Nem állhatom meg, hogy a jó öreg jellemzésének kedvéért ki ne ragadjak egy kis idézetet papírra vetett gondolatai közül. Abból a művéből való ez, a mit már nem annyira az időnek terhe, mint sok fáradságtól megviselt testi erejének meggyengülte miatt korán beállott öregsége küszöbén irt meg, az ő legutolsó otthonának, a görgényi kincstári erdőknek gazdasági viszonyairól.

Lefesti az erdőt, s az erdésznek, a „taxator“-nak életét az erdőn; leírja a viszontagságoknak kitett munkálkodás bajait, élveit s majd ezzel végzi: „... Ha fáradtságos is ez az élet, megvan az a szép s jó oldala mégis, hogy erősíti a testet és a szellemet, önbizalmat önt a férfiba s különös módon kiképezi a tájékozásra való képességet. S ezért, a ki egyszer ezzel az élettel megismerkedett, tavaszkor, midőn az erdő szép zöld, uj ruháját ismét felölti, megint csak visszavágyik a pompás, a titokteljes — őserdőbe! . . . .“

. . . . . Örizzük meg emlékét tisztelettel, szeretettel!

Sylvius.

Egyesületi közlemények.

Az országos erdészeti egyesület 1894. május 16-án tartott rendes választmányi ülésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Gróf Tisza Lajos elnök ö exja; Bedő Albert első alelnök; Almásy Andor, Belházy Emil, Ghyczy Emil, Kallina Károly, Laitner Elek, Máday Izidor, Szabó Adolf, Tavi Gusztáv, Tomcsányi Gyula és Vadas Jenő választmányi tagok; Horváth Sándor titkár; Levitzky Albert pénztárnok; továbbá Arató Gyula és Földi János alapító tagok. Eleőd Jósza, Havas József és Rutkska Tivadar választmányi tagok hivatalos elfoglaltság s illetőleg betegség miatt nem jelenhettek meg.

Elnök ö exja az ülést megnyitván, örömét fejezi ki a felett, hogy ezuttal módot tudott találni arra, hogy a választmányi ülésen személyesen résztvehessen. Egyuttal a tanácskozás megkezdése előtt tudomására hozza a választmánynak, hogy gróf Forgách Károly tiszteletbeli és alapító tag a napokban Budapesten járván, a nevéről elnevezett agancsgyűjteményt ezuttal első ízben személyesen megtekintette s a gyűjtemény izléses és czélszerű elrendezése és gondozása felett örömét fejezte ki.

I. A pénztár állásáról a titkár a következő jelentést terjeszti elő:

Az egyesület bevételei 1894. január 1-től kezdve a tegnapi napig ----- 11.206 frt 70 krra kiadásai pedig ugyanezen idő alatt ----- 7.258 frt 05 krra rugtak, a pénztári készlet tehát ----- 3.948 frt 65 kr.

A kimutatott bevételekből új készpénz-alapítvány fejében 210 frt, a Wagner Károly alapítvány javára 26 frt 55 kr., a „Magyar erdőtisztek árvaleányait segélyező alapítvány“ javára 5 frt folyt be és az alapító tagok által magánkötvényeik értékesztésére 495 frt fizettetett be. A többi bevételekre tehát 10.470 frt 15 kr. esik.

A pénztárban őriztetik továbbá az alapítványi számadás szerint mutatózó 633 frt 79 kr., valamint a letéti számadás szerint mutatózó 550 frtnyi pénzkészlet, megjegyeztetvén, hogy a letétekből az alapítványi számadásnak kölcsönképen 5715 frtnyi összeg

adatott át és gyümölcsötzetőbb elhelyezés végett értékpapírok vásárlására fordított.

Ezek szerint a jelenlegi pénzkészlet a következő:

1. Pénztári készlet	3948	frt	65	kr.
2. Alapítványi készlet	633	frt	79	kr.
3. Letét	550	frt	—	kr.
Összesen	5132	frt	44	kr.

Végül megjegyeztetik, hogy az egyesületnek a magyar földhitelintézetnél 1000 frt névértékű $4\frac{1}{2}\%$ -os és 4000 frt 4% -os magyar földhitelintézeti záloglevele, 23.000 frt névértékű 4% -os magyar földhitelintézeti szabályozási és talajjavítási záloglevele, 600 frt névértékű 1860. évi államsorsjegye, 300 frt névértékű 3% -os osztrák földhitelintézeti 1889. évi sorsjegye és 66.000 korona névértékű koronajáradéka van letétbe helyezve, mely értékpapírok az 1000 frt névértékű $4\frac{1}{2}\%$ -os magyar földhitelintézeti záloglevelek, 600 frt névértékű 1860. évi államsorsjegyek és 2000 korona névértékű magyar koronajáradék kivételével a Deák Ferencz, Wagner Károly, gróf Tisza Lajos és a Magyar erdőtisztek árvaleányait segélyző alapítványok kihasított tőkéit képezik.

Az igazgató-választmány a tényleges pénztári készleteket a kimutatott összegekkel megegyezőnek találván, a jelentést tudomásul vette.

II. A titkár bemutatja Besztercebánya sz. kir. város képviselőtestületének folyó évi április hó 21-én 23 k. gy. szám alatt hozott határozatát, melylyel a város hazafias képviselőtestülete említett napon tartott közgyűlésében a város érdemes polgármesterének javaslatára egyhangulag elhatározta, hogy egyesületünket ez évi közgyűlésének megtartására Besztercebánya város vendégszerető falai közé meghívja.

Ezzel kapcsolatban egyszersmind bejelenti a titkár, hogy az említett közgyűlési határozatot a város nevében a város polgármestere és Stadler Tófor kir. tanácsos ur elnök ő exja távollétében Bedő Albert országos főerdőmester, első alelnök urnak személyesen adták át s ez alkalommal szóval is felkérték az egyesületet, hogy a város vendégszerető meghívását elfogadja. Ugyanezen kérelmüknek később Stadler kir. tanácsos ur a város nevében elnök ő exja előtt is ismételtlen kifejezést adott.

Végül megemlíti, hogy habár a közgyűlés megtartásának idejére nézve sem a képviselőtestület, sem a város képviselőivel megbízott küldöttség hivatalosan javaslatot nem tett, mind a mellett magánuton úgy értesült, hogy a vendéglátó város közönsége a legmegfelelőbbnek tartaná, ha a közgyűlés augusztus hó utolsó napjaiban tartatnék meg.

Az igazgató-választmány Besztercebánya sz. kir. város ezen hazafias meghívását örömmel fogadván, elhatározza, hogy a folyó évi közgyűlés a város kívánságához képest augusztus hó második felében Besztercebányán és környékén tartassék meg s egyszersmind a közgyűlés rendezésével járó helyi teendők teljesítésére ügyvezetőül Stadler Tófor kir. tanácsos, alapító tagot és Tomesányi Gyula erdőtanácsos, választmányi tagot kéri fel, a titkárt pedig megbizza, hogy az ügyvezetőkkel és a városi tanácsossal érintkezésbe lépve, a közgyűlés napirendjére és tárgysorozatára nézve a június közepe táján tartandó közelebbi választmányi ülés elé részletes javaslatot terjeszzen, mely alkalommal egyuttal a közgyűlés napja is megállapítani fog.

Miután a közgyűlés szemlékkel és kirándulásokkal lesz egybekapcsolva s ez alkalommal szakkérdések is megvitatás alá kerülnek, a közgyűlés iránt érdeklődők előre figyelmeztetendők lesznek, hogy a mennyiben szakkérdést a tanácskozások tárgyai közé felvételni kívánnak, erre vonatkozó javaslataikat legkésőbb ez évi június 10-éig a titkári hivatalhoz írásban beküldjék.

III. A folyó évi közgyűlés kérdésével kapcsolatban a titkár hivatkozva a megelőző közgyűlés azon határozatára, melyben kimondatott, hogy az 1896. évi millennáris kiállításal kapcsolatban egy országos erdészeti kongresszus fog tartatni, javasolja, hogy ezen kongresszus tárgyainak megállapítására és általában a kongresszus előkészítésére egy bizottság küldessék ki azzal az utasítással, hogy javaslatait lehetőleg még a folyó évi közgyűlés előtt előterjeszse.

Ugyanez a bizottság megbizandó volna azzal is, hogy az országos erdészeti egyesületnek az 1896. évi millennáris kiállításon való részvételére nézve is javaslatot készítsen.

Az igazgató-választmány az előterjesztett indítványt helyesli s javaslattételre Bedő Albert első alelnök elnöklete alatt Horváth

Sándor titkár, Almássy Andor, Ghyczy Emil, Fekete Lajos, Szécsi Zsigmond, Tavi Gusztáv és Vadas Jenő választmányi tagokból álló bizottságot küld ki.

IV. A titkár jelenti, hogy az egyesület kiírt titkos pályázataik közül kettő, t. i. az „Erdészeti építészettan“ II. részére (ut-, vasut- és hidépitészetre) és „A legelő-erdők berendezésére, kezelésére, használatára és felújítására“ hirdetett pályázatok időközben lejártak s a kitűzött határidők letelte előtt különböző helyekről álnevek alatt összesen 4 „pályamű“ feliratu küldemény érkezett be, melyek szokás szerint most lesznek felbontandók.

Az igazgató-választmány a jelentést tudomásul véve, a 4 csomag felbontása után konstataálta, hogy mind a négy kézirat a legelő-erdőt tárgyazó pályázatra küldetett be és pedig a következő jeligék alatt:

1. „Nem ismerek fontosabb ügyet az erdőgazdaság terén a legeltetés kérdése megoldásánál. L. Boppe.“

2. „Rókáról két bört.“

3. „Az erdő- és mezőgazdaság két ikertestvérek, karöltve kell egymással járniok.“

4. „Magyarország állattenyésztésének fejlesztése és ez által a közvagyonosodás előmozdítása érdekében az erdészettnek az erdőtalajokon való legeltetést a talaj termőképességének megóvása mellett a lehető legszélesebb körben ki kell terjesztenie (Az elmélet mestere a gyakorlat).“

Miután alaki tekintetben mind a négy pályamunka rendben levőnek találtatott, az igazgató-választmány által valamennyi pályázat alá bocsáttatott, a jeligés levélkék pedig az elnök és titkár pecsétjével ellátott közös borítékba helyeztetek s ennek megtörténte után a pályamunkák megbíralására Bedő Albert első alelnök elnökléte alatt Horváth Sándor, Tavi Gusztáv, Hangay Géza és Vadas Jenő egyesületi tagok kérettek fel, kik közül a négy első a legelő-erdőket tárgyazó első pályázat eredményének megbíralásával is megbizva volt.

A mi az erdészeti építészettan II. részét illeti, az igazgató-választmány annak konstataálása után, hogy az ezen munka megírására hirdetett mostani második titkos pályázat sem vezetett eredményre, kimondta, hogy miként az Építészettan I. és III. részét,

most már ezt is nyílt megbízás útján kíséri meg megírni. És miután az I. és III. rész megírásával Staudner Jenő erdőakadémiai tanár bízott meg, elhatározta az igazgató választmány, hogy a most szóban forgó rész megírására is Staudnert kéri fel, annyival is inkább, mert nevezett, midőn az I. és III. rész megírására ajánkozott, ajánlatában oly nyilatkozatot tett, melyből arra lehet következtetni, hogy a II. rész elkészítésére is hajlandó vállalkozni, ha megbízást nyer. Együttal kimondta a választmány, hogy abban az esetben, ha Staudner csakugyan vállalkozni fog az Erdészeti építészettan ezen részének megírására, a megbízás feltételei a határidő kivételével ugyanazok lesznek, melyek a két izben kiírt titkos pályázat feltételei voltak, nevezetesen a szerző tiszteletdíja 50 db aranyban fog megállapittatni s ez a szerzőnek csak akkor fog kiadatni, ha munkája megírálás után elfogadhatónak találják. A mi a határidőt illeti, az igazgató-választmány ugyan kívánatosnak tartja, hogy a munka II. része is akkor terjesztessék be, midőn az I. és III. rész, ha azonban a szerző erre az időre nem készülhetne el, a határidőt kész 1895. december végéig is meghosszabbítani.

Végül kimondja a választmány, hogy a szóban forgó munka első pályázatán beérkezett Olesó szállítás jeligéjű megírt pályamunka kéziratát, melyet a szerző tudvalevőleg az országos erdészeti egyesületnek engedett ár, ugyszinte az erre vonatkozó bírálatát esetleges felhasználás végett Staudnernek rendelkezésére bocsátja, de elvárja tőle, hogy abban az esetben, ha ezen kéziratból egyes részeket munkájába átvesz, vagy a munkát lényeges részeiben felhasználja, kéziratában a forrást az Olesó szállítás jeligéjű pályamunka szerzőjére való tekintettel, mindenütt meg fogja jelölni.

V. A földmivelésügyi minister megküldi az új vadászati törvényjavaslat tervezetét azzal a felhívással, hogy azt megírálja s esetleges észrevételeit vele közölje. A kísérő leirat tájékozásképen megjegyzi, hogy bár a tervezet a ministerium kebelében készült, azt a minister csak mint magán dolgozatot fogadta el, a nélkül, hogy tartalmával szemben bármely irányban állást foglalt volna.

Az igazgató-választmány a javaslatot tanulmányozás és véleményadás végett Rutska Tivadar, Szécsi Zsigmond és Kallina Károly választmányi tagoknak adja ki.

VI. A titkár jelenti, hogy az új vízjogi törvényjavaslat előadói tervezetének megbírálására kiküldött bizottság tagjai egyenkint ugyan behatóan foglalkoztak már a tervezettel, de miután a bizottsági tagok egy része vidéken lakik, közösen nem állapodhattak meg az előterjesztés szövegében s ennél fogva jelentésüket csak a következő választmányi ülésen fogják előterjeszthetni. Hasonló okokból szintén csak a következő ülésen fog jelentést tehetni az „Arató“-féle irodalmi indítvány ügyében kiküldött bizottság is.

Tudomásul vétetik.

VII. A titkár hivatkozva azon gyors előhaladásra, mely az egyesületi székház környékének kiépülése körül észlelhető s mely az új országház és a szemben levő curia-épület elkészülésének közeledtével még nagyobb arányokat fog öltetni, javasolja, hogy az egyesületi házzal szomszédos honvéd-utcai telket, az egyesület szerezzze meg. Ezen a telken ugyanis, az egyesület, alapítványainak tőkéből és az egyesület nélkülözhető bevételeiből aránylag csekély költséggel oly épületet emelhet, melynek jövedelmei tőkénknek biztosabb és jobb kamatozást biztosíthatna, mint az értékpapírok, melyeknek kamatozása folyvást alább száll.

A kérdéses telek különben, melynek kiterjedése 202 □ öl, a főváros tulajdonát képezi és tényleg eladó. Azt, hogy eladási ára mennyi, most még nem lehet tudni, mert a fő- és székváros ingatlanaira régebben megállapított becsértékek most már nem érvényesek, az új becsár pedig csak az eladások alkalmával esetről-esetre állapítatik meg a fő- és székváros által. Remélni lehet azonban, hogy a becsérték nem fog oly magas összegben megszabtatni, mely a megvétel anyagi szempontból hátrányossá tenné. Mindenesetre czélszerű volna a fővárost felkérni, hogy az átengedés feltételeit az egyesülettel közölje, mely esetben azután az igazgató-választmány az összes körülményeket figyelembe véve, határozhatja a megvétel felett.

Az igazgató-választmány az előterjesztett javaslatot figyelemre méltónak találja, s habár a kérdéses telek megvételére nézve a vételár ismerete után is csak akkor határozhat, ha egyúttal az építés költségeire s általában a tőkebefektetés ezen módjának összes feltételeire nézve teljesen megbízható tájékozást fog szerezni, mind a mellett a javasolt lépés megtételét maga is czélszerűnek

találja s ennélfogva felkéri az elnökséget, hogy a székes fővároszhoz a kérdéses telek eladási árának közlése iránt megkeresést intézzon.

VIII. A titkár bemutatja Kubelka János butsehovitzai (Morvaország) lakosnak, Lichtenstein János herceg tisztviselőjének levelét, melyben megfelelő honoráriumért megszerzésre ajánlja fel egy találmányának Magyarországon való értékesítését; egy olyan találmányának t. i., melylyel bármely fanemet a repedés, megvetemedés és romlás ellen már nyers állapotban ellentállóvá és tartóssá tenni lehet.

Ajánlatának elfogadása esetére egy megbízottat kér kiküldeni, kinek eljárását s annak eredményét bemutatná s a kivel feltételeit is közölheti.

Az igazgató-választmány ugyan abban a nézetben van, hogy az egyesület ilyen ügyletekbe nem bocsátkozhatik, mind a mellett, miután tudomása van arról, hogy a kérdéses találmány produktumai már az 1890. évi bécsi kiállításon figyelmet keltettek, érdemesnek találja az ügyet a megvizsgálásra s ennélfogva felkéri az elnökséget, hogy azt a selmeczi akademiának küldje meg oly czélból, hogy a találmányt esetleg megvizsgáltassa.

IX. Az egyesület ösztöndijasa Kelen Gyula II. erdőakadémiai hallgató a folyó tanév első felében 7 kötelező tantárgy közül négyből jeles és háromból jó osztályzatot nyervén, a titkár jelenti, hogy ösztöndíjának esedékes részletei az alapszabályok értelmében a második félévre is folyósítottak.

Tudomásul vétetett.

X. A titkár jelenti, hogy a földmivélsügyi ministerium Brózsza Ottónak az 1890. évi bécsi kiállítás alkalmából támasztott követelését felterjesztésünk alapján kiutalványozta s így az egyesületnek e tekintetben semmiféle további kötelezettsége nincsen.

Tudomásul szolgál.

XI. Dr. Darányi Gyula ügyvéd kéri az egyesületet, hogy Dávid Sándor, Jony Gusztáv, Rotter Samu, Szántó Ferencz, Ürményi Pál, Varga Albert, Vankovics István volt előfizetőknek továbbá a lucsinkai uradalmi intézőségnek, az ollári uradalom erdőhivatalának és az aradmegyei gazdasági egyesületnek szintén mint volt lapelőfizetőknek fennálló lapdíj hátralékai törültsenek, mivel ezen hátralékosokkal szemben az a tény, hogy az Erdészeti Lapok

megküldettek s a czimzettektől vissza nem érkeztek, egyenes megrendelés hiányában még nem elégséges arra, hogy a hátralékos díjak per által behajthatók legyenek.

A elősoroltak megrendeléseit tényleg nincsenek, mert a lapok mint régi előfizetőknek küldettek meg egyideig s csak miután a lapdíjt nem fizették be, szüntettetett be a további küldés. Ezen tapasztalat folytán most már csak azoknak küldetik meg az év kezdetén a lap, kik az előfizetést előre beküldik vagy a lapot írásban megrendelik.

Az igazgató-választmány ezen tényállással szemben a szóban forgó, különben is csekély összeget képviselő hátralékos lapdíjaknak törlését indokoltnak találja, s ennél fogva az ügyvéd javaslatát a törlés javaslatba hozatala végett a számadás vizsgáló bizottságnak rendeli kiadni.

XII. A titkár bemutatja az E. M. K. E. meghívóját a f. évi június 3-ikán Tordán tartandó nagy közgyűlésre és Jósika emléktábla leleplezésére, továbbá a magyar orvosok és természetvizsgálók meghívóját az 1894. július 2—6-án Pécsen tartandó XXVII. vándorgyűlésre. Bemutatta továbbá Böhmerle Károly osztrák cs. és kir. erdőgondnoknak Mariabrunnból keltezett levelét, melyben értesíti az egyesületet, hogy az osztrák erdészek Veszely Józsefet 80-ik születésnapja alkalmából ez évi márczius 6-án ünnepélyesen üdvözölni fogják.

A bejelentett meghívók tudomásul vétetnek s az egyesület tagjainak ezen jegyzőkönyv közzététele útján tudomására hozatnak a végett, hogy a kiknek módjában áll a kérdéses közgyűléseken részt vehessenek.

Böhmerle Károly levele az első alelnök azon kijelentése után hogy más oldalról az ő személyéhez is érkezett annak idejében hasonló figyelmeztetés és arra ő táviratban válaszolt is, szintén tudomásul vétetik.

XIII. A megelőző választmányi ülés óta a következő rendkívüli befizetések történtek:

1. Új készpénzalapítványok: Csákvári gróf Eszterházy Miklós Móriéz 160 frt.

2. A Wagner Károly alapítvány javára adományozott: Fischer-Colbrie Emil egy erdőőr rendbirságából 2 frtot, Földes János

Orosz Istvántól 5 frtot, a szt.-gotthardi erdőgondnokság két erdőőr rendbirságából 1 frt; Márton Sándor főerdész Neuhöfer és fia czég utján szögrakójának 10 eladott példánya után 9 frt 95 krt.

3. Kötvényben tett alapítványok törlesztésére befizettek:

Gábor Sándor 20 frtot; Radu T. Miklós 10 frtot; Lopussny Kornél 10 frtot; Rutska Tivadar 40 frtot és Hubay Zsigmond 50 frtot.

XIV. A következő új tagok vetetnek fel

a) alapító tagul:

Hofmann Brunó m. kir. erdőgyakornok, ajánlja Tomesányi Gusztáv; 160 frt kötvényben:

b) rendes tagokul:

Tripammer Károly urad. erdőgyakornok, ajánlja Odor Ignác; Henrich Viktor jár. főerdész, aj. Tóthi Szabó Sándor; Hetthéssy László jár. főerdész, aj. Csik Imre; Nickinam Rezső erdőgyakornok, aj. Stéger Antal; Zsabka János műszaki díjnok, aj. Tomcsányi Gusztáv; Maschek Ferencz közalap. főerdőőr, aj. Gerő Virgil; Szondy János erdészeti számellenőr, Vohradnyik Vilmos erdőőr, aj. a titkár; Kovács Imre, Maier Béla, Ivátkó Sándor és Lattyák Sándor erdőakadémiai hallgatók és Hänisch-Sienéck Viktor uradalmi igazgató, aj. Vadas Jenő; Remenárik József, Machay Sylveszter, Petzrik Ferencz erdőakadémiai hallgatók és Osztroluczky Géza földbirtokos, aj. Fekete Lajos; Borczun Péter erdőakadémiai hallgató, aj. Szécsy Zsigmond.

XV. Jelen jegyzőkönyv hitelesítésére Ghyczy Emil és Kallina Károly választmányi tagok kéretnek fel.

K. m. f.

Horváth Sándor
titkár.

Tisza Lajos
elnök.

Hitelesítésül:

Ghyczy Emil.

Kallina Károly.

Lapszemle.

A mykorhiza gombák befolyása az erdei fák táplálkozására.

A mult évtized közepén azzal a nagy jelentőségű felfedezéssel lepte meg dr. Frank berlini tanár a világot, hogy bizonyos, még meg nem határozott gombáknak a myceliuma a kupacsosok és fenyőfélék családjához tartozó — tehát legfőbb — erdei fáink

gyökérszárait bevonja, s azokon mintegy második borszövetet képez, a melyből kiinduló fonalai a környezetben elágazva körülveszik, behálózják a homok-rögöcskéket, a lehullott lombnak, ágacskáknak stb. efélének korhadó részecskéit, s azokból és a légből táplálkozva, megint az életfolyamat körforgásába vonják a korhadó anyagok félig felbomlott vegyületeit, azokat átdolgozzák s talán a körlég nitrogénjével egyesítik és az így keletkezett tápanyag-fölösleget vízben feloldva átadják a fa gyökerének, s így a fa életfentartásához a szükséges anyagok szolgáltatásával hozzájárulnak.*) 1889-ben a kísérleteknek egész sorát közölte a nevezett tudós, melyekkel bizonyította, hogy a kis bükkesegeték megélhetésére a mykorhiza-képződés, vagyis a gombamyceliumnak a gyökérszállakkal való, fennebb vázolt szövetkezése nemcsak hasznos, hanem annyira szükséges, hogy a nélkül a csemete (különben a legjobb viszonyok közt is) pár év alatt menthetetlenül elvész, mert ezen dajkálásához úgy hozzá van a bükkfa (s valószínűleg a többi honi kupacsos is) alkalmazkodva, hogy a nélkül megélni nem bír. Már most Frank meg akarta állapítani azt is, hogy vajjon a mykorhiza-képződés a fenyőfélékre nézve is ép oly okvetetlenül szükséges. E czélból az erdei fenyővel a következő kísérleteket tette.**)

12 darab, körülbelül $1\frac{1}{4}$ liter irtartalmu virágcserepet készítettett, melyek fenekükön lyukkal nem bírtak és kívül-belül mázzal voltak borítva, hogy a gombamyceliumnak kívülről való betolakodása lehetőleg gátolva legyen. Ezeket erdei fenyő állab alól szedett, finomra szitált, jó erdei földdel töltötte meg, melyről bizonyos volt, hogy az illető gomba csiráit tartalmazza; mert az erdő minden fájának gyökere — mint kivétel nélkül mindenütt találta — el volt látva mykorhizával. Az így elkészített 12 virágcserep közül 8-at az erre szolgáló készülékben 100 fokú gőzzel sterilizált, vagyis azokban minden gombacsirát megölt. A többi négy cserep földje természetes állapotban maradt. Az edények mindenkébe néhány erdei fenyő magot tett 1890 május 29-én. A kicsirázott csemeték az intézetnek u. n. hideg üvegházában tökéletesen egyenlően ápolattak, és a szükséghez képest lepárolt vízzel öntöztettek. Az első évben a kis magcsemeték fejlődésében semmi különbség sem

*) Lásd Erdészeti Növénytan, I. rész, 358—361. oldalakon.

**) Forstwissensch. Centr. Blatt, 1894. April.

mutatkozott; 1891-ben már lényeges különbséget lehetett észrevenni a sterilizált és nem sterilizált edények csemetéi között, a mely különbség 1892-ben és 1893-ban már rendkívül szembeötlő lett, a mit Frank fényképezés által is megörökített. A nem sterilizált talajban a csemeték szép egészséges színűek, átlagosan 20 *cm* magasak voltak, többnyire jól kifejlett ágpereszlenekkel, és mintegy 8 *cm* hosszú szép sötétzöld tűkkel; ellenben a 8 sterilizált edényben lévők kivétel nélkül nagyon nyomoruak maradtak, átlag 7 *cm* magasságot értek el, majd teljesen ágtalanok, és halvány sárgászöld leveleik csak 3 *cm* hosszúak voltak. Sok csemetén már a megelőző őszen kezdettek a levelek elszáradni, sőt néhány egészen el is halt és egészen véve megmaradásukhoz nem volt remény. A sterilizált csemeték lassanként beállott kiveszése szükségessé tette a kísérletezés befejezését, melynek eredményét tulajdonképen csak a gyökerek megvizsgálása döntötte el. Az eredmény meglepően tökéletes volt. Ugyanis a nem sterilizált edényekben a csemeték gyökerein a legszebb és leg-tökéletesebb mykorhizák voltak kifejlődve, annak jeléül, hogy a cserepekbe töltött földben megvoltak a szükséges gombacsirák, és ép úgy megtették kötelességüket, mint az erdőtalajban szokták. A sterilizált edényekben ellenben — kettőnek kivételével, melyekről alább szólunk — a csemeték gyökerein egyáltalában nem volt mykorhizának nyoma sem, hanem a gyökszálakon dúsán ki voltak fejlődve a finom gyökszőrök, melyekkel a mykorhizamentes növények a talajbeli táplálékot felvenni szokták, s a mely szőrök a mykorhizákon soha sem keletkeznek, hanem itt azok szerepét a mycelium-fonalak veszik át.

A kísérletnek ezen eredményéből Frank azt következteti, hogy az erdei fenyő a neki megfelelő jó erdei talajban sem fejlődhetik ki, ha abból a mykorhiza képződéséhez szükséges gombacsirák hiányzanak; míg ellenben ugyanazon a talajon és viszonyok közt jól táplálkozik és szépen kifejlődik, ha gyökerei a rendes módon be vannak vonva az illető gombák myceliumával.

Minthogy a kísérlet helye az erdőtől távol volt, a szóban forgó gyökérgomba csirái csak a levegő közvetítésével juthattak volna el a sterilizált edényekbe. Ettől tartott is Fr., de a kísérletet ez eset még sem zavarta meg, mert e gombák légben uszó spórái, úgy látszik, hasonlíthatatlanul ritkábban, mint a penészfélékéi, melyek

ellen tudomás szerint a legszorgosabb elzárással is alig lehet védekezni. Mindazáltal a kísérlet utolsó idejében két sterilizált edénybe még is belopózkodott a mykorhizát okozó gomba csirája, a mit a gyökerek szorgalmatos megvizsgálása derített ki. A sterilizált 8 edény csemetéi közül kettő ugyanis az utolsó évben szebb és hosszabb tüket fejlesztett a többinél s kezdett magához térni, a mivel a figyelmet magára vonta. És ime a vizsgálatnál kiderült, hogy ezek gyökereinek legfiatalabb ágain mykorhiza képződött; míg a régibb gyökérszálakon ott voltak a gyökészőrök, annak bizonyosságául, hogy a gomba csak az utolsó évben lopózkodott oda be. Világos, hogy ez a véletlenség a kísérletek fennebbi eredményét csak megerősíti.

Hogy a mykorhizaképződés a nagy fákra is ép oly nagy jelentőségű, mint a csemetékre, azt bizonyítja az a körülmény, hogy a kupacosok és fenyők u. n. szívó gyökerei a nagy fáknál is ép úgy, mint a csemetéknél, mykorhizákká vannak átalakulva. De e jótékony hatását a gombamyceliumnak a gyökérrel való szövetkezése csak akkor gyakorolhatja, ha a humuszképző alkotórészek a talajban nem hiányzanak. Ezt bizonyítja Franknak következő kísérlete. Egy erdőből fiatal bükkesemetéket szedett ki, teljesen kifejlődött mykorhizákkal s azokat a szükséges ásványi tápanyagokat tartalmazó, de a humuszt teljesen nélkülöző homoktalajba ültette át. A csemeték gyökerei tovább nőttek a talajban, de a gomba-mycelium nem tudott velük lépést tartani, lassanként elveszett és a gyökerek gombamentesekké lettek. Ebből kiviláglik a humusz nagy jelentősége az erdei fák tenyésztésére.

Hogy melyek ama gombafajok, a melyek myceliuma a nevezett fák gyökerével ily testvéries és azok táplálkozására oly szükséges szövetkezésben él, azt még ép oly kevésbé tudta a nevezett tudós kifürkészni, mint azt, hogy vajjon melyek a fának átszolgáltató tápanyagok. A szénvegyületek, melyeket ezen az uton kap a fa, mint a szénhidrátok forrása, nem bir jelentőséggel, mert az bebizonyított tény, hogy az ezekhez szükséges szénenyt és hidrogént a leveles növények a légkör szénsavából és a vízből merítik; tán nagyobb jelentősége van a humusz-vegyületekkel egybekötött hamu-alkatrészeknek, kiváltképen a kálium- és a foszfor-vegyületeknek. De nézetünk szerint sok körülmény arra mutat, hogy a gombamyceliumokban a levegő nitrogénje a humuszanyagokkal amido-vegyeket

alkot, melyek a nevezett erdei fák légenyirtalmu képzőanyagainak forrásául tekinthetők s mint ilyenek, felette fontosak.

Ha ez így volna, akkor a mykorhizának is lényegében oly szerepe volna az erdei fák háztartásában, mint a *Rhizorium leguminosarum* n. k*) az akácza táplálkozásában.

(Közli: *Fekete.*)

A tömegszakozásról a „Le Bois“ czimü folyóiratnak egyik számában L. de la Pinardiére ránk nézve is érdekes nyilatkozatokat tesz, melyekből megtudjuk, hogy a francia erdészek a tömegszakozásnak gyakorlati szempontból való megítélését illetőleg még nem jutottak teljes megegyezésre. Pinardiére közleményében tulajdonképen Ch. Broillardnak nem rég megjelent „Traitement des bois en France“ czimü művével foglalkozik, melyben szerző azt ajánlja, hogy a lomblevelü szálerdőknél a tömegszakozást egészen elvetni kellene; mely nézetének támogatására a következő okokat hozta fel. „A mi tizenkilencedik századunkban nagyon sokat alkalmazzák a szálerdőknél a tömegszakozást, mely nem áll egyébből, mint hogy évente egyenlő, például 600, 800 vagy 1500 m^3 fatömeget vágnak. A vágatásnak ezt a Németországból származó módját lehetetlen nálunk tovább fentartani. Nem a származása miatt akarjuk ezt az eljárást kiküszöbölni, hanem mivel rendtelenséget hoz az erdőkezelésbe. A nehezen megállapítható vágásoknak ingatag alapja miatt egész különleges, előre nem látható alakok származnak az erdőben, melyeknek állandó vagy biztos határaik nincsenek. Az egymásután következő vágások mintegy egymásba folynak, úgy, hogy a sorban következő vágásokat nem lehet vagy nehéz egymástól megkülönböztetni és e miatt a következő vágásokat sem lehet előre megszabni úgy, hogy az erdőterületnek kihasználása szabályosan történjék. Nagy hibája ez a tömegszakozásnak, ugyannyira, hogy azt célja elérésére teljesen alkalmatlanná teszi. Ellenben mindenki megérti a sarjerdő vágatás tervét; mert künn az erdőterületen is szemlélhető. A térszakozással ugyanazt érjük el a szálerdőknél is.

A tömegszakozásnál a határok biztos megjelölésének hiánya

*) Lásd Erd. növénytan, I. rész, 346. és köv. lapján.

és a vágásokban többnyire uralkodó rendetlenség miatt a tolvajlások ellen sem vagyunk kellően megvédve. Ilyen vágásmód mellett ugyanis soha sem tudhatjuk egészen biztosan, hogy hol, mennyi régi tuskónak, mekkora vágásnak kell lenni.

Németországban, hol a birtokosok, sőt az állam is, maguk használják ki erdejüket, ezekre a körülményekre nem kell sokat adni; annál többet kell azonban Franciaországban.

Broillard továbbá azt mondja, hogy a térszakozás alkalmazása mellett a vágásokat sokkal könnyebben lehet ellenőrizni, minthogy a határok állandóan meg vannak jelölve, a fahozam különbözősége kiegyenlítődik, a fahozamnak mértékét könnyebb megismerni, mint a mai napság használt tömegszakozásnál, mely nagyon bizonytalan eredményt szolgáltat. Végül a térszakozásnál a vágatás kiválalmait könnyebben egyeztetjük össze a felujítás követelményeivel.

Pinardiére nézete nagyjában megegyezik Broillard véleményével, vagyis szintén elfogadja a térszakozást a lomblevelű szálerdőknél. A hegységi fenyőerdők számára pedig jobbnak tartja a száraló kezelést a felujító vágásnál. De attól fél, hogy a lomblevelű erdők kezelését illetőleg azt fogják az ellenkező véleményen levők állítani, hogy a térszakozás hívei a régi idők kezeléséhez akarnak visszatérni, hogy az 1669. évi rendelet által behozott és a régi erdészek által alkalmazott „tire et aire“ kezelés újból való használatát ajánlják. (A „tire et aire“ kezelés Franciaországban 1669. évben rendeleti uton lett megállapítva, mind a szálerdőre, mind a sarjerdőre vonatkozólag és nem egyéb a tarvágással egybekötött térszakozásnál, hol a felujítás könnyítésére a vágásokban holdanként tíz darab törzs fentartatik.)

A kezelésnek ez a módja igazságtalan kritikának volt tárgya; erdőpusztítással vádolták, holott ezt más okok, a tulságos legeltetés és a talajjavító munkák elhanyagolása, idézték elő. A „tire et aire“ kezelés soha sem akadályozta az erdőnek természetes vagy mesterséges uton való felujítását. Nézzük csak meg azt a sok és nagy kiterjedésű tölgyerdőt, mely már leváगतott s mely a régi erdészek által létesített; nézzük meg a még fennálló erdőket, melyek hasonló származásuak; be kell vallanunk, hogy a jelenlegi erdészeknek még sokat kell tenniök, ha olyan szép erdőket akarnak

nevelni, mint a milyeneket a régiék reánk hagytak. Pinardiére azzal végzi közleményét, hogy szerinte csak jó jelnek tekinthetni Broillardnak a térszakozásra vonatkozó ajánlatát, mert arra a reményre bátorít, hogy az erdészet nemsokára áttér a gyakorlatban helyesnek bizonyult kezelési módra. (Közli: *Péché D.*)

Az 1894. évi tavaszi erdészeti államvizsgák.

Az idei tavaszi államvizsgák április 22.-e és május 12.-e között tartattak meg. A vizsgáló-bizottságban Bedő Albert, országos főerdőmester és ministeri tanácsos elnöklése alatt Horváth Sándor m. kir. erdőigazgató, Szabó Adolf m. kir. erdőtanácsos, mint vizsgáló-biztosok és Vadas Jenő erdészakadémiai r. tanár, mint vizsgáló-biztos és jegyző vettek részt. A bizottság elnökét azonban, ki hivatalos ügyben távol volt, a vizsgákat megelőzőleg tartott ülésen és az írásbeli alatt — hivatalbéli helyettesének, Scholcz Rezső ministeri tanácsosnak betegsége miatt — Rutska Rivadar m. kir. főerdőtanácsos helyettesítette; e mellett a jelzett ülésen Vadas Jenő helyett, ki a megjelenésben szintén betegség miatt akadályozva volt, Belházy Emil m. kir. főerdőtanácsos vett részt.

A vizsga letételére összesen 47-en kértek és nyertek — és pedig 41-en feltétlen, 6-an feltételes — engedélyt.

Az engedélyt nyertek közül megjelentek 43-an, míg 4-en a vizsgától visszaléptek.

Az írásbeli vizsga az „Országos Erdészeti Egyesület“ székházának nagytermében, április 23-án és 24-én folyt le, mely napokon a vizsgátevőknek két-két írásbeli kérdést kellett megfejteniök. A kérdések az eddig követett

eljárás szerint az „Orsz. Erd. Egyesület“ és a selmeczi m. kir. erdészakadémia részéről javaslatba hozott kérdések közül választottak.

Az írásbeli kérdések a következők voltak:

I. kérdés. Erdőgazdasági szempontból miben nyilvánul főképen a honi tölgyerdők fontossága s hazánkban mily termőhelyi viszonyok között kell a tölgyeseknél a szálerdő-, s milyenek között a sarjerdő-üzemmódot választani, hogy egyrészt a talaj termőereje fentartassék, másrészt pedig megfelelő jövedelem is biztosítottassék?

II. kérdés. Egy nagyobb erdőbirtokból, melynek határa mentén egy szárnyvasut kiépítése terveztetik, három külön álló részletben összesen 11·5 kat. holdnyi terület kisajátítandó.

Az első részletet egy 5 kat. hold kiterjedésű természetes uton nagy részben már felujult idős tölgyállab maradvány képezi, melyről a kevésbé értékes fák már kihasználtattak, úgy, hogy jelenleg csak 248 drb igen nagy méretű, szép növésű, egészséges tölgytörzs található rajta, a megejtett becslés szerint $512 m^3$ elsőrendű műfa, $205 m^3$ másodrendű épület- és műfa, 250 ürm^3 tüzi hasábfá és 138 ürm^3 dorongfa tartalommal.

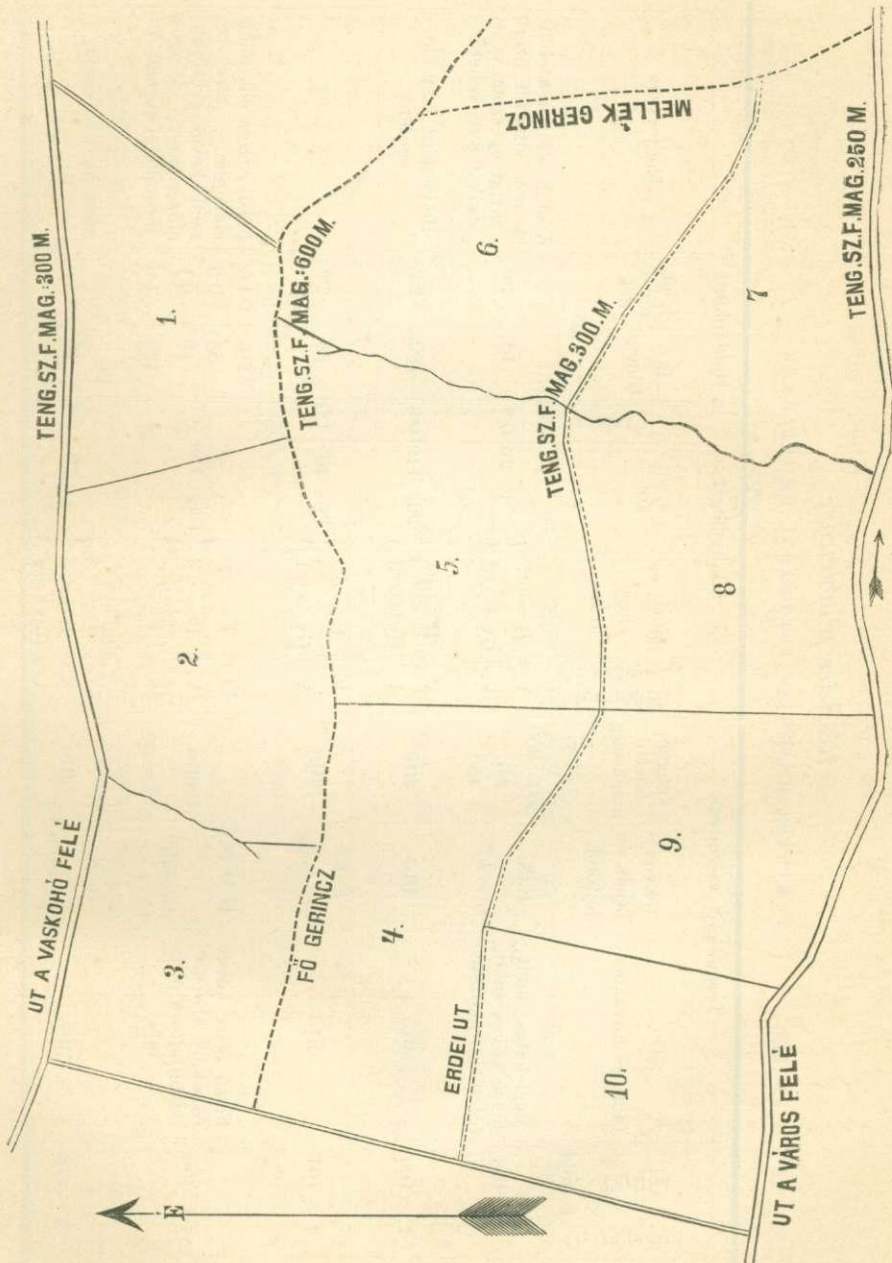
A második részlet 4 hold 25 éves 0·8 zárlatu, élénk növekedésben levő fiatalosból áll, melyet 0·7 részben kocsános tölgy, 0·3 részben kőris alkot.

Végül a harmadik részletet egy 2·5 kat. holdas, mezőgazdasági köztreshasználattal kapcsolatban megtelepített 6 éves, teljes zárlatu kocsános tölgyerdősítés képezi.

Mind a három részletnek egyenlő minőségű, mély, televényes, üde, homokos agyagtalaja van, mely mezőgazdasági művelésre is kitűnően alkalmas, úgy, hogy kiirtás után olyan értékkel bírna, mint a szomszédos szántók, melyeknek forgalmi értéke átlag 300 forint.

Számítsa ki vizsgát tevő ezen három erdőrészletnek az értékét, annak figyelembe vételével, hogy az erdő alig 12 *klm* távol fekszik egy népes várostól, melyen egy fő vasutvonal halad át s melyben több fűrésztelep található.

A számításhoz szükséges többi adatokat vegye fel vizsgát tevő hazai viszonyainknak megfelelően, belátása szerint.

Részletes állableírás,

tekintet nélkül a tervezett beosztásra.

Osztagszám	Terület k. hold	Termőhelyi viszonyok				Állablejlesztés			Holdankinti		Megjegyzés
		talaj és anyakőzet	fekvés, hajlás és lejtőfok	tenger feletti magasság méter	termőhelyi osztály	fanem és elegy- arány	kor év	zárlat	fa- tömeg	jelen növe- dék	
									m ³		
1	108	Meglehetősen mély, kissé köves talaj, trachit anyakőzeten	É.-N. 15—20°	300—600 átl. 450	V. V.	B = 0·7 Gy = 0·3	1—20	0·8	10	1·0	Kisebbszámú foltokon a felújítás nem sikerült, azért a zárlat egészben véve csak 0·8-re vehető
2	100	dtto	dtto	dtto	V. V.	B = 0·7 Gy = 0·3					
3	104	dtto	É.-K. 15—25°	dtto	V. V.	B = 0·9 Gy = 0·1	20—40	1·0	38	2·2	
4	160	Felső része köves és sekély, alsó szeledebb lejtésű, mély talaj	D. D. N. 15—25°	dtto	VI. V. IV.	T = 0·6 B = 0·3 Gy = 0·1	100—150	0·7	115 55 18	1·0 0·5 0·1	Felső részén sok bükk előserdény, alsó részén kevés gyertyán előserdény. Átlagos termőhelyi jósága V.
5	118	dtto	D. K. 15—25°	dtto	V. V. V.	T = 0·4 B = 0·5 Gy = 0·1			1—20	0·8	

Osztagszám	Termőhelyi viszonyok				Állatjellegzés			Holdankinti		Megjegyzés	
	k. hold	terület	talaj és anyaközet	fekvés, hajlás és lejtők	tenger feletti magasság méter	termőhelyi osztás	famem és elegyarány	kor év	zárlat		fa-tömeg m ³
6	165	dtto	D. N. 20°	dtto	V. V.	T = 0.4 B = 0.6	} 20—40	0.9	14 20 34	0.7 1.2 1.9	
7	152	Mély agyagos talaj trachit-tuffon	D. N. 5°	250—300	III.	Kocsá- nyostölgy		40—60	0.9	74	2.5
8	88	dtto	D. K. 5°	250—300	III.	dtto	20—40	0.9	31	2.5	
9	111	dtto	D. N. 5°	250—300	III.	dtto	1—20	0.9	14	1.4	
10	120	dtto	D. 5°	250—300	III.	dtto	100 és több áll. 1.30	0.6	220	2.1	Az erdő alja itt-ott cserjével és gyertyán előserdénnyel van betölve

III. kérdés. Milyen eladási módok alkalmaztatnak jelenleg hazánkban a nagy és kis erdőbirtokosok fahozamának értékesítésénél?

Írja le vizsgátevő a különböző eladási módozatok előnyeit és hátrányait és ezek figyelembe vételével jelölje meg azon körülményeket, melyek között az egyes eladási módok alkalmazását megokoltnak és előnyösnek találja.

IV. kérdés. Egy 1226 kat. holdnyi összefüggő előhegységi erdőbirtok, melynek viszonyait a kiosztott térkép (lásd a 411. oldalon) és a részletes állableírás a mellékelt táblázat (lásd 412. és 413. oldalon) világosan feltünteti, berendezendő.

Mind a tüzi-, mind az épületfa jól értékesíthető, de tájékozásul megjegyeztetik, hogy a tölgy-épületfa tőára átlagosan a tűzifa tőárának hatszorosa.

A térkép és az állableírás alapján fontolja meg vizsgát tevő, hogy célszerű lenne-e itt több üzemosztály vagy vágássorozat alkotása, s ha igen, jelölje meg a térképen a beosztás határait, határozza meg a fordát, esetleg a fordákat és számítsa ki terve alapján az első fél fordaszakra az évi hozamot, illetve hozamokat.

Jelölje meg továbbá a felújítás azon módjait s a vágáskijavításra azon fanemeket, melyeket az adott viszonyok között legezélszerűbbnek lát és írja be végre a részletes állableírás megjegyzési rovatába a fiatalosokra vonatkozó azon gazdasági intézkedéseket, melyeket szükségeseknek tart.

A szóbeli vizsgák április hónap 24.-étől május hónap 12.-éig tartottak.

A 43 vizsgázó közül 1 (2·3⁰/₀) jelesen, 5 (11·6⁰/₀) jól és 27 (62·8⁰/₀) kielégítően képesítettnek találtatott, 10 (23·3⁰/₀) pedig nem kapott oklevelet.

Érdemesnek tartom a megemlítésre, hogy az ezredik vizsga az idei csoportban történt meg, azonban az eddig megtartott 1007 vizsga közül összesen csak 787, tehát nem egészen 79⁰/₀ sikerült.

Sylvius.

A fapiacsról.

Május 27.

(B.) Ez a tudósításunk ugyszólván csak visszhangja lehet a multkorinak, miután a tutajozásra kedvezőtlen viz-állás, a különben is kisebb mértékben rendelkezésre álló fenyőfa anyagok keresettségét csak fokozta, s ezért ma is emelkedő irányzattal állanak a mult jelentésünkben ismeretett árak. Ezt a helyzetet egyébiránt az üzleti kötések javára nem kevésbé befolyásolja az a körülmény is, hogy különösen a Tisza vidékén több oly fűrésztulajdonos van, ki a régi, fával még bővebben rendelkezett időben épült s most már kevés kivétellel második vagy harmadik kézből birt fűrészének foglalkoztatására a szükséges anyagot állandóan nem biztosította, hanem azt esetenként való vásárlás útján látta el; most pedig, mert a hó és viz hiány miatt, valamint a mult évi kolera által megakadályozott szállítás következtében kevesebb a fa, kénytelen sürgősen mindenfelé fát keresni.

A tölgyfa-anyagok ára szintén szilárd és a német kádár-fában élénkült kereslet emelkedő árakkal áll fenn. A tűzifa nyomottabb, mintsem az az emelkedő köszénárakkal szemben eléggé indokolt volna. A vasuti talpfák, bükk vagy tölgy, igen keresettek s áruk ujjabb emelkedésre számíthat.

A tölgykéreg ára-régi s csak az a kár, hogy több helyt a nagyon gyakori esők a hántást nehezítették s a kérget is némileg rontották.

A külföldi piacokat illetőleg Dél- és Közép-Németországból üzleti pangásról tudósítanak, mig Olasz és Franciaország donga-szükséglete emelkedő kilátással kecsegtet.

Hazai piacunkat közelről érdekli még a pár nap előtt törvényhozási tárgyalás alá terjesztett orosz kereskedelmi

szerződés, mely az ugynevezett „legtöbb kedvezményezés“ elvén alapul s melynek értelme az, hogy Oroszország is éppen úgy hozhat hozzánk fát be, mint az, a ki erre tőlünk a legtöbb kedvezményt bírja; a hajlitott fabutorok bevitelének vámjánál azonban egy kis vámleszállítás a mi kiszállítóinknak javára megnyerve lett.

Hivatalos közlemények.

I.

Pályázat erdészeti ösztöndijakra.

Az orsz. erdészeti egyesület „Bedő Albert alapítvány“-ból pályázatot hirdet egy 300 frtos évi ösztöndijra.

Az ösztöndij az országos erdészeti egyesület tagsági kötelékében álló magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek olyan szegénysorsu, szorgalmas és jó előmenetelű fiai számára alapított, kik az erdészeti pályára készülnek s szak tanulmányaikat a selmeczi m. kir. erdőakadémián szándékoznak végezni.

A kiirt pályázatban tehát részt vehet minden erdészeti pályára készülő, középiskolát végzett, vagy a selmeczi m. kir. erdőakadémia rendes hallgatói közé tartozó ifju, ha 1. kimutatja, hogy atyja, mint erdőtiszt vagy erdészeti altiszt, erdészeti szolgálatban áll vagy állott s mint ilyen az orsz. erdészeti egyesületnek első belépésétől kezdve állandóan és legalább 5 év óta tagja, vagy ha elhunyt, legalább 5 éven át haláláig tagja volt, s a tagsági kötelezettségének mindenben eleget tett; 2. ha hitelesen igazolni képes, hogy szülei sem elegendő vagyonnal, sem elegendő jövedelemmel nem bírnak arra, hogy őt tanulmányai végzéséig kellő anyagi ellátásban részesíthessék; 3. ha hiteles orvosi bizonyítvánnyal igazolja, hogy ép és

egészséges testi szervezettel s különösen hibátlan látó és halló érzékekkel bir; 4. ha az érettségi vizsgát valamelyik középiskolában jó sikerrel letette, s a mennyiben már a selmeczi m. kir. erdőakadémia rendes hallgatói közé tartozik, egyszersmind az ott eddig megtartott vizsgákat is a rendes hallgatók számára előirt összes tantárgyakból jó sikerrel kiállotta, s mindezeket eredeti érettségi bizonyítvánnyal s illetve a selmeczi erdőakadémia bizonyítványával igazolja.

A folyamodványok ezen feltételeknek megfelelően felszerelve f. é. augusztus hó 10-ik napjáig az orsz. erdészeti egyesület titkári hivatalához (Alkotmány-utca 10. sz.) terjesztendőek be. Az ösztöndíjak a folyamodók közül a legérdemesebbnek ítéltetnek oda, s a selmeczi akadémiaira történt beiratkozás után egyenlő havi részletekben f. évi október hó 1-től kezdve adatnak ki.

Az ösztöndíjat az elnyerő tanulmányának teljes befejezéséig élvezi, s csak akkor vesztí el, ha a félévi vizsgákon a rendes hallgatókra nézve kötelező vizsgát egy vagy több tárgyból letenni indokolatlanul elmulasztja, vagy a vizsgákon egy vagy több tárgyból ki nem elégitő osztályzatot nyer, avagy az egy féléven át hallgatott kötelező tantárgyakból nyert jeles és jó osztályzatai együttvéve az összes osztályzatok 60%-át el nem érik, vagy végül, ha erkölcsi magaviselete bármely tekintetben kifogás alá esik.

Budapest, 1894. május hó.

II.

Felhívás a folyó év őszen tartandó erdészeti államvizsgák tárgyában.

A folyó év őszen erdészeti államvizsgát tenni szándékozók figyelmeztetnek, hogy a vizsgaletétel engedélyezéseért a fennálló vizsgálati szabályzat értelmében beadandó

folyomódványait a szabályszerűleg szükséges okmányokkal és szakbeli leirással felszerelve, legkésőbb folyó évi július hó végéig az erdészeti államvizsgáló bizottság elnökéhez, Bedő Albert országos főerdőmesterhez (Budapest, földmivelésügyi ministerium) bérmentve küldjék be.

Az államvizsgák megkezdésének napja a fennebb említett szabályzat 2. §-a értelmében fog annak idején közzététetni.

Budapesten, 1894. évi május 24-én.

III.

Jegyzőkönyv a millenniumi kiállítás „Erdészet és Vadászat” VII. csoportjának Budapesten, 1894. márczius hó 31-én tartott bizottsági gyűléséről.

Jelen voltak: Elnök: kálnoki Bedő Albert. Bizottsági tagok: Baiersdorf Károly, Churavi Károly, Garlathy Kálmán, Havas József, Horn Dávid, Hirsch István, Horváth Sándor, Kallina Károly, Lederer Dávid, Laitner Elek, Mauthner Ödön, Petera Hubert, Rosonovszky Frigyes, Szabó Adolf, Tavi Gusztáv, Tomcsányi Gyula és a bizottság jegyzője: Földi János.

Távolmaradásukat bejelentették: Blaschek Ede, Hangay Géza, Pfalcz Károly, Scholcz Gyula, Scholcz Ottó, Vuk Gyula.

Tárgy: Az elnök felhívására a jegyző bejelenti, hogy a földmiv. m. kir. minister ur ő excellentiája a csoportbizottság javaslatához képest annak tagjaiul pótlólag még Blaschek Ede, Churavi Károly, Garlathy Kálmán, Havas József, Hirsch István, Huzella Mátyás, Kirner József, Petera Hubert, Rosonovszky Frigyes, Stadler Tófor, Vancsó Gyula, gróf Zay Albert tagokat, továbbá Sorger Jakab helyett a cég másik tagját, Weismayer Oszkárt kinevezte, továbbá, hogy ő excellentiája a múlt évi december hó 8-án tartott ülésben megállapított, a csoport kiállításának rendezésére vonatkozó javas-

latokat helyesli, oly megjegyzéssel azonban, hogy csakis azon költségadomány biztosítható a csoport céljaira, mely a kiállítás pénzügyi kérdésének végleges megállapítása után rendelkezésére fog állani.

Folytatólag bejelenti a jegyző a kiállítási iroda igazgatóságának, Kubinyi György, országgyűl. képviselő, a VI. csoport tagjának kivánságára tett azon intézkedését, hogy nevezett az „Erdészeti és vadászat“ csoportbizottság üléseire mindenkor meghívassék.

Bejelentetik továbbá a kiállítási iroda igazgatóságának abbeli értesítése, hogy a műszaki osztály részéről készített, 1200 m² alapterülettel bíró és 60.000 frtnyi költséggel felépítendő kiállítási csarnoknak építése a műszaki osztály útján fog eszközöltetni, hogy azonban a pavilonnak beosztása és berendezése tekintetében a csoport esetleges észrevételei és kivánságai figyelembevehetők legyenek, az ez ügyben április hó 2-án tartandó értekezletre a csoportbizottság egy képviselőjének kiküldetését kéri.

A kiáll. igazgatóság műszaki osztálya részéről készített két alternatív- és egy magánépítész által benyújtott tervvázlat felett folytatandó tárgyalások megkezdése előtt elnök a csoportbizottságnak tudomására hozza, hogy az őstörténelmi vadászati kiállítás csoportja gyűlést hívott volt össze, melyben ugy az őskori, valamint az újabb kori vadászati alesoportnak több tagja is részt vett.

E bizottság gyűlésén azon kérdés merült fel vajjon nem volna-e lehetséges az őstörténelmi és újabb kori vadászati kiállítást egyesíteni.

Minthogy az őstörténelmi vadászati csoport tagjai ezen egyesítést hangsúlyozták, elnök, — tekintettel a VII. csoport múlt évi december hó 8-án tartott gyűlésének egyhangu határozatára, mely szerint az újabb kori vadászati kiállítás az erdészettel együtt, kapcsolatosan és egymást kiegészítve kell hogy rendeztessék — azon közvetítő javaslatot tette, hogy vagy egyesíttessék az erdészeti kiállítás az újabb kori és őstörténelmi vadászattal egy csarnokban, vagy állíttassék fel két, egymással összefüggésben és közvetlenül egymás mellett álló csarnok úgy, hogy az egyikben az őstörténelmi kiállítás, a másikban az erdészeti, ezek között

pedig a mindkettőt összekötő újabb kori vadászati kiállítás helyezettessék el.

Bejelenti továbbá az elnök, hogy ez alkalommal azt is ki nyilatkoztatta, hogy ha az erdészeti csoport kívánatának megfelelő egyik vagy másik tervezet nem fogadtatik el, ragaszkodik a VII. csoportbizottság fennebbi határozatához.

Miután pedig e tekintetben végleges határozat még nem hozott, az ügy jelenlegi állásáról többet nem jelenthet.

Az elnöknek ezen jelentése általános helyesléssel tudomásul vétetvén, Horváth Sándor bizotts. tagnak javaslata folytán a csoportbizottság tagjai egyhangu köszönetet mondanak az elnöknek azért, hogy a csoportnak álláspontját védelmezte s a csoport tagjai egyttal kijelentik, hogy az újabb kori vadászati kiállítást az erdészeti kiállítástól — mint a melylyel szervesen összefügg — elválaszthatónak nem tartják.

Több bizottsági tagnak felszólalása folytán elnök kijelenti, hogy azon esetben, ha az őstörténelmi vadászati kiállítás az erdészettel egyesíttetnék, vagy ha e célra két egymás mellett álló csarnoknak építése válnék szükségessé, nemcsak a kiállítási területnek nagyobbitása, de a csarnok építési költségeinek felemelése is feltétlenül szükséges.

Ezek után beható megbeszélés tárgyává tétetvén, a kiállítási csarnokra vonatkozó bemutatott három tervvázlat, egyhangulag kimondatott, hogy a kiáll. igazgatóság műszaki osztálya részéről készített tervek egyikét sem tartja elfogadhatónak a bizottság, még pedig részben külalakja miatt, mert az 1885-iki pavillonra emlékeztetnek a nélkül, hogy avval a versenyt kiállanák, — részben az építési stílus, — de legfőképen a helytelen beosztás, illetve berendezés miatt; ellenben megfelelő az Aigner műépítész által készített tervezet, főleg a célszerű beosztás és a tetszős külalak miatt, mely azonban egyes részeiben kissé nyomott lévén, vagy a kiáll. műszaki osztály, vagy az illető építész által átdolgozandó volna. A csoportbizottság e határozatának a kiállítási iroda igazgatósága által április hó 2-án összehívott értekezleten való tolmácsolására felkérte az elnök, Horváth Sándor és Földi János.

Indítvány tétetvén Kuzma Gyula m. kir. erdőmesternek az.

„Erdészet és Vadászat“ csoportbizottságba való kineveztetése iránt, az elnök a csoportbizottság egyhangú hozzájárulásával kijelenti, hogy nevezetnek kinevezését a minister ur ő excellentiájánál kérelmezni fogja.

Több tárgy nem lévén, elnök a gyűlést bezárja.

Kelt mint fent.

Földi János s. k.
csoportbiz. jegyző.

Bedő Albert s. k.
elnök.

Különfélék.

Az Országos erdészeti egyesület ez évi közgyűlését Besztercebánya város szíves meghívása folytán, ebben a kulturális tekintetben nagyjelentőségű felvidéki városban fogja megtartani, mely tudvalevőleg egy, erdőgazdasági tekintetben is igen fejlett vidéknek képezi központját. A közgyűlés az eddigi megállapodások szerint augusztus hó második felében fog lefolyni s egyfelől a város, másfelől a kincstár belterjesen kezelt erdeinek egyes pontjaira terjedő szemlékkel összekötve, több napra fog terjedni. A tanácskozás tárgyát a szemlékkel összefüggésben első sorban a fontosabb helyi szakkérdések fogják képezni, de mint az Országos erdészeti egyesületnek minden vidéki összejövetelén történni szokott, általános erdészeti kérdések is megvitatás alá vétetnek, ha az érdeklődők által ilyenek napirendre tűzése kívántatik. Az erre vonatkozó javaslatok azonban ezuttal június hó 10-ig okvetetlenül beterjesztendőek az egyesület titkári hivatalához (Budapest, alkotmány-u. 10.), mert az egyesület igazgatóválasztmányja a közgyűlés programját már június közepén véglegesen megállapítani szándékozik.

A cserebogaraknak repülési évük lévén, Sopron vármegyében, hol erdő és szántó váltakozik egymással, igen

nagy mennyiségben léptek fel, úgy hogy ismert falánkságuknak a tölgyerdők zsenge, alig fejlődni kezdett lombzata és virága teljesen áldozatul esett.

Mondani sem kell, hogy milyen nagy kárt okoz ez a rágás nemcsak az első lombzat elvesztése következtében beálló növedékveszteség miatt, hanem azért is, mert egyszerűsre van téve az ideig elég szépnek ígérkezett makktermés, úgy, hogy ez évben megint nem lehet majd helybeli makkal erdősíteni.

Szerencse, hogy a vármegye déli részében tavaly mégis legalább jó-középszerű makktermés volt, úgy, hogy nagy hátramaradás az erdősítésekben ez évben sem lesz.

Felismervén a cserebogarak által nemcsak az erdészeti kárnak, de a gazdaságnak is okozott károk nagyságát, a sopronvármegyei gazdasági egyesület buzgó elnöke, Ótocska Béla, a ki egyúttal a vármegyei erdészeti albizottságnak is tagja, kieszközölte, hogy a nagyobb birtokosok a beszállított cserebogarak hektoliterjét 1 frtért átveszik a gyűjtőktől. S minthogy kisebb mennyiségek is átvételnek, ezen intézkedéssel segítve van a szegény sorsu gyermekeken is, kik így naponta néhány krajczárt játszva megkereshetnek.

Csepregen a lovag Schöller-féle birtok kezelősége veszi át s trágyául fogja felhasználni a gyűjtött bogarakat. A gyűjtés vármegyeszerte folyik s mindenesetre még a megtermékenyülés, illetve a petelerakás előtt, elpusztítatik néhány millió rovar. Azoknak a gazdatiszteknek a neve, akik az összegyűjtött rovarok átvételével megbizattak, széles körben kihirdettetett. Az 1 frt beváltási árnak felét az illető birtokos, másik felét a vármegyei gazdasági egylet fedezi. Mindenesetre utánzást érdemlő szép példa!

(K.: *Ratkovszky K.*)

A phylloxera ellen óvó szerül Ch. Naudin a francia tudományos akadémia tagja, a *sárga szömörce* (*Rhus coriaria*) megtelepítését ajánlotta, mint a melynek nedve az esővízzel a talajba jutván, tönkre tenné az ártalmas rovar. Naudinnak állítása még bizonyításra szorul, bár nem hangzik hihetetlennek. Ha e hir igaznak bizonyulna, sok elhagyott szőlőt lehetne könnyen felujítani!*)

(K.: *Péché D.*)

Az északamerikai fahasználatok nagy mértékére lehet következtetni azok után az adatok után, a melyeket a „Revue d. e. e. f.“ után a következőkbe foglalok össze. Kalifornia, Ovegon, Washington államokban, a csendes tengerrel határos tartományokban az 1880-dik évben 516 fűrészmalom volt, melyek 4502 munkást alkalmaztak és 18 millió köbméter fát dolgoztak fel. 1890-ben a fűrészmalomok száma 865-re emelkedett, kivált Washington államban szaporodott meg számuk. A 865 fűrészmalomban 14500 munkás volt alkalmazva kik 32,800.000 frank bért kaptak. E vállalatok 55 millió köbméter fát dolgoztak fel, s e fatömegnek értéke felülhaladta a 68,700.000 frankot. Az évenként kihasznált fatömeg megháromszorosodott az utolsó tíz esztendőben.

(K.: *Péché D.*)

A czukorjuharból H. W. Wiley szerint különösen Uj-Angolország államában termelik a juhar-czukrot, de ezen kívül nagy mennyiségű ilyenmü czukrot állítanak elő

*) A phylloxera ellen ajánlott szerek száma napról napra növekedik, hanem — sajnos — hazai szőlőtökeink veszedelmének mértéke aránylag ma sem sokkal kisebb. Egyik gazdasági lapunk nem rég ujdonságképen a peronospora ellen alkalmazott rézgáliczos oldatnak sikeres használatáról írt. Multkoriban a tölgyfűrészpor kedvező hatásáról lapunkban mi is közöltünk egy levelet, de nem tudjuk, vajjon akadt-e a t. olvasók között vagy azok környezetében valaki, a ki megkíséرتette volna annak alkalmazását. Mindenesetre érdekes volna, ha ilyen kísérlet történnék s annak eredményéről az illetők bennünket értesítenének.

New-York, Ohio és Indiána államokban is. Az egyesült államokban a cukorjuharból évenként 16,000.000 *kg* cukrot és 8,000.000 *l* szörpöt állítanak elő. A cukor értéke 18,000.000 frank, a szörpé 7,000.000 frank; tenát a cukorjuharból származó összes érték körülbelül 25,000.000 frank. Általánosságban egy fára 27 *kg* cukornedvet számitanak, melyből nagyjában 907 *g* cukor kerül ki. Massachusetts államban Leverett környékén van egy cukorjuharfa, mely évente 635 *kg* cukornedvet és 6 *kg* cukrot szolgáltat.

A cukorjuhar megtelepítését meg lehetne kísérteni a Pyrenéek, az Alpések, Savoya hidegebb részeinek, Auvergnenek és a Cévenesek északi hegyoldalain. Nálunk Görgény vidékén és a Mezőségen szintén tervben van e fanemnek megtelepítése, s a kísérletek megkezdése a folyó évre tüzetett ki. Megjegyzem, hogy Maros-Vásárhelytt láttam egy szép cukorjuhar-törzset, melynek hajtásai a leghidegebb télen sem fagytak el. (K.: *Péché D.*)

Telefon az erdőszet szolgálatában. Nem régen egyik erdőlyrészi vármegyéből tudósította Ercsényi Béla t. szak-társunk e lapok szerkesztőségét arról, hogy gr. Andrássy Tivadar hesdái hidb. uradalmában erdőgazdasági célra telefont rendeztek be.

A ki jól ismeri közülünk ennek a készüléknek s más hozzá hasonló újabbkori találmányoknak ügyességét, az alkalmazásukból eredő hasznot s kényelmet, valamint e találmányoknak sok irányban való elterjedtségét, minden-estre csak sajnálkozhatnék a felett, ha erdőgazdaságunk terén, az e tekintetben is ápolt haladás jeleként, nem láthatná ezeknek térfoglalását. A mi engem illet, talán kel-leténél nagyobb mértékben óhajtom, hogy az erdőgazda-ságnál térre találó technikai kérdésekkel a gyakorlat követelményeinek megfelelően és e mellett a megszokott-

hoz való ragaszkodás legyőzésével többet s élénkebben foglalkozunk; nem tudom azonban ezt az óhajtásomat visszafojtani, mert egyfelől annak tapasztalása, hogy a gazdasági fejlődésnek a technikai tudományok meggyarapodott produktumai, kivált az utóbbi évek folyamán, hatalmas rugójává lettek s ezek hatása kicsiben vagy nagyban mindenfelé, kiválóképen pl. a mezőgazdaság terén, szemlélhető s másfelől azok a példák, a melyeket maga az erdőgazdaság, részben a külföldön s részben már mi nálunk is időnkint felszínre vet: mindig ellensúlyozzák az itt-ott hallott olyatén véleményt, mintha az erdőszet a legszerényebb s csak a legszükségesebb felszerelésekkel is jól beérné, kivált nálunk, a hol még a multból reánk maradt sok ballépés helyrehozására idő-és pénzbeli áldozatokkal járó nagy munkákat kell előbb teljesítenünk, ha a belterjesebb gazdálkodáshoz hozzálátunk kívánunk.

Ez a vélemény s más ilyen, bizonyos viszonyok között indokolt lehet, de általánosságban felállítva legalább is tulságos óvatosságból eredőnek látszanék, mely kevés bizalommal önmagában, csak akkor mer nyulni valami kezdeményezéshez, ha sok példára, számos tapasztalatra hivatkozhatik, ha már másoknak, bátrabbaknak lábaitól taposott uton követhet talán már messze előtte járókat. Mintha nem lenne ez a biztos támasz néha-néha felcserélhető és teljesen pótolható a találékonyság és tudás előrelátásával s mintha nem lenne elveszített s pótolhatlanul elveszített idő, ami a mások tapasztalataira való várakozásban eltelik.

Mindamellett, ha mindannyian lelkünkre vennők azt a kötelességet, mely abban áll, hogy szakjának fejlődése s másfelől ezen fejlődésnek folytonos jelzése érdekében kiki igyekezzék az erre legjobbnak kinálkozó uton szak társainak is tudomására hozni minden jelenséget, minden

kísérletet, ha ilyenekkel környezetében találkozunk: akkor, én azt hiszem, sok példa jutna szemünk elé arra nézve, hogy a hol a különben elegendően kedvező viszonyok közt vállalkozóbb szellemtől vezetett kéz igazgat, tényleg történik ujitás, javítás, kísérlet s eredmény is elég, minek szemlélete másfelől buzdítólag hatna olyanokra, a kikben a vállalkozásra való hajlandóságot már eleve elég bátorság nem támogatja.

Nem időzöm ennek a nagyobb terjedelmű fejtegetésre is érdemes kérdésnek taglalásánál, de óhajtanám, ha t. szaktársaim már ezek után is megszivlelnék az eddig mondottaknak legalább célzatát s ha a részletekre talán eltérő véleménynyel lennének is, a lényegét jónak elfogadva, szaporítanák azokat az adatokat, melyeket erdőgazdaságunk technikai részének fejlődésére, kimunkálására vonatkozólag egymás számára e helyen feljegyezni bizonyára érdemes lenne.

Két újabb dolgot magam is megemlíthetek ezen alkalommal.

Az egyiknek hírért Zemplén vármegyéből kaptam, hol br. Waldbott Frigyes uradalmában szintén telefon összeköttetést létesítettek a központ, s az egyes erdőtishti és erdő-őri lakások közt. A hálózat hossza 40—42 *klm*. A felhasznált vezeték-tartó rudak kerü- és szállítási költségeinek számításba vétele nélkül a berendezés *klm*-enkint kereken 200 frtba került. A javítást az egyik erdőtishti teljesíti, a ki az ehez szükséges jártasságot akkor szerezte meg, mikor az első berendezés történt. A berendezésnek hasznát s czélszerűségét igen dicsérik s különösen a sürgősebben továbbítandó rendelkezések kiosztásának kényelmessége s az ilyen alkalmakkor megtakarított költségek és megnyert idő képezik fontosabbikát a sok előnynek, a mit a telefonhálózat nyújt.

Persze, mindennek meg van a maga jó és rossz oldala, ha ugyan rossznak lehet mondani, hogy soha sem lehet biztonságban az ember, vajjon nem veri-e fel talán csendes délutáni szendergésből a telefon csengetyüje, felvilágosítást vagy jelentést kérve ebben vagy abban a dologban.

A másik: villanyos vitágítás fűrésztelepen. Ennek hasznos voltát, előnyeit s különösen a fűrésztelepeken való alkalmazhatóságát már 1883-ban leirta (Erd. Lapok 1883. évf. X. 844. old.) T a v i Gusztáv ur. A leirthez sok tekintetben teljesen megegyezően berendezett világítás van alkalmazva a borgó-besztercei (Besztercze-Naszód vármegye) új fűrésztelepen. Külön gép hajtja a villanyfejlesztőt, mely az épületek belsejében elhelyezett izzólámpákat és a rakhelyen s az innét a telepig vezető kis vasut mentén elhelyezett ivlámpákat villanyerővel ellátja. (*Sylvius.*)

A „Pallas Nagy Lexikona“ szerkesztésében a legutóbb megjelent (VI.) kötet összeállítását megelőzőleg minket közelről érdeklő változás állott be, a mennyiben az erdészeti ismereteket tárgyaló közlemények írása most már szakavatott s a korábbiaknál mindenestre illetékesebb kezekre van bízva.

Bizonyára sokan lesznek közölünk, kik e hirt épen olyan örömmel hallják, mint a milyen méltatlankodva olvasták annak idején a lexikon előfizetési fölhívását, melyből az látszott, hogy a lexikon főszerkesztősége szakunkkal épenséggel nem érdeme szerint bánt s fog bánni, ha csak elkövetett tévedését (mert másnak alig lehetett szakíróink mellőzését tartani) be nem látja s helyre nem üti.

A szerkesztésben beállott változásnak, mint szakunk szempontjából örvendetes ténynek feljegyzése után, nincs okunk többé tartózkodni annak kijelentésétől, hogy a mel-

lözést csakugyan a lexikon szerkesztőségének elnézésből eredt tévedése okozta s más felől az igazság érdekében azt is kimondhatjuk, hogy sem e lapok szerkesztőségét, sem szakközönségünket nem érheti az a vád, mintha ők a mindjárt kezdetben észre vett hiba kiigazításának szükségét érdeme szerint nem mérlegelték s erre az illetékes egyéneket a legalkalmasabb módon figyelmeztetni nem igyekeztek volna. Voltak, a kik e lapok útján kívántak a nyilvánosság előtt bírálatot gyakorolni a lexikon első köteteinek tartalma felett, de — mint a történetek igazolják — a cél elérhető volt a nélkül is; míg a különben általános tetszéssel fogadott s a külföldi termékekkel szemben mindenestre fontos missiót teljesítő műnek szakunk körében való elterjedése, elkedvetlenítő bírálattal, bizonyára némileg hátráltatva lett volna.

A VI. kötet az *E* és *F* betűs szavakkal foglalkozik, tehát az erdészeti ismereteket a leggazdagabb szógyűjteménnyel öleti fel. Ennek a kötetnek erdészeti cikkei már ismert nevű szakiróinknak Fekete L., Szécsi Zsigmond és Vadas Jenő, selmeczi akadémiai tanároknak tollából valók, a kiknek nevei a szakszerkesztők névsorában (Fekete L.) s a szakírók névsorában (Fekete, Szécsi, Vadas) fel is soroltattak. A közlemények tartalmasak, a lehetőségig részletesek s ugy ezen tulajdonságuknál fogva, mint a fogalmaknak objektív és a laikusok előtt is könnyen érthető tárgyalásánál fogva alkalmasak arra, hogy szakismereteink terjesztésének eszközei legyenek.

A többi kötetek erdészeti cikkeit, mint már említettem, továbbra s végig a fent nevezettek fogják megírni. Reméljük és óhajtjuk, hogy ezen a módon a lexikon az erdészeti ismereteknek teljes és hiányosság nélküli tárává lesz, kivált, ha az első kötetekben mutatkozó hiányosságok későbbi

kötetekben előforduló czimszók alatt pótlólag szintén megfelelő részletességgel tárgyaltnak, vagy pedig a kimaradt czimszók a bizonyára kiadandó pótlékos kötetben felvételnek. Tudomásom szerint a főszerkesztőség mindkét módnak alkalmazását tervbe vette. (Sylvius.)

Halálozás. Schuszter Oszkár m. kir. főerdész (Herkulesfürdön), az orsz. erd. egyesület alapító tagja, elhunyt. Béke poraira!

Egyesületi hirdetések.

Az „Erdőhasználatlan“ kézikönyvének Szécsi Zsigmond m. kir. erdőtanácsos, erdőakadémiai tanár által átdolgozott s bővített II. kiadásának ára épugy, mint az I. köteté volt, az Országos Erdészeti Egyesület tagjai részére 6 frt, nem tagok részére pedig 8 frt. Megrendelhető postautalványon vagy pedig utánvétellel való küldésre egyszerű levelezőlapon is az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál. (Budapesten, V., Alkotmány-uteza 10. sz.)

Az **„Erdészeti Zsebnaptár“** új évfolyama (1894. évi XIII. évfolyam) még kapható. Megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál és legezélszerűbben postautalvánnyal. Ára bérmentetlenül elküldve az egyesület tagjai részére 1 frt, nem tagok részére 1 frt 50 kr. Ha egy vagy két példány megrendelése esetében az előbbi áron felül példányonként 15 krral több küldetik be, az elküldés bérmentve (keresztkötés alatt, ajánlva) eszközöltetik. Kettőnél több példány megrendelése esetében az elküldés zárt csomagokban történik s a szállítási díjat az átvétel alkalmával a megrendelő fizetheti ki.

Az Erdészeti Rendeleték Tára 1880—84. évi IV—I. évfolyamának harmadik kiadása már kikerült a sajtó alól. Ennélfogva felkérjük mindazokat, a kik a kérdéses művet megszerezni óhajtják, szíveskedjenek ebbeli óhajukat a titkári hivattal közölni. A mű ára tagok részére 2 frt, nem tagok részére 3 frt.

„Erdészeti növénytan“ czimű, 200 arannyal jutalmazott pályamunka ára az egyesület tagjai részére 2 frt 80 kr.; nem tagok

részére pedig 4 frt. Legzélszerűbben postautalvánnyal rendelhető meg az országos erdészeti egyesület titkári hivatalánál, mely a művet abban az esetben, ha a fentebbi összegben felül még 25 kr. beküldetik (keresztkötés alatt, ajánlva), bérmentve küldi meg.

Az „Erdő-Őr“ vagy „Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben“ czimű munka h a t o d i k kiadása még kapható. Felkérletnek tehát azon erdőhivatalok, erdőgondnokságok és szaktársak, kik az erdészeti műszaki segédszolgálatra készülő egyének részére ezen könyvet megszerezni kívánják, hogy annak postautánvétel útján leendő megküldése iránt az „Erdészeti Lapok“ kiadóhivatalát értesíteni sziveskedjenek. Ára példányonként 3 frt.

Az **„Erdészeti Rendeletek Tára“** 1880—1884. évi I—IV. évfolyamának III. kiadása; az 1886. vagyis VI.; 1889. évi vagyis IX., az 1890. évi vagyis X., az 1891. évi, vagyis XI. és végül az 1892. évi, vagyis XII. évfolyama az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.) megrendelhető. Ára az egyesület tagjai részére, az 1880—1884. évfolyamok III. kiadásának 2 frt, az 1886., 1891. évfolyamnak egyenként 30 kr., az 1889. és 1892. évfolyamnak egyenként 20 kr. és az 1890. évfolyamnak 70 kr.; nem tagok részére pedig 3 frt, illetve 60 kr., 40 kr., illetőleg 1 frt 40 kr. Az 1885. évi V., az 1887. évi és az 1888. évi VIII. évfolyam teljesen elfogyott.

Az **„Erdei facsemeték nevelése“** czimű munka megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.). Ára az egyesület tagjai részére 1 frt 50 kr., nem tagok részére 2 frt.

„A tölgy és tenyésztése“ czimű pályanyertes munkának eddig még el nem kelt példányai a szerzőnek, Fekete Lajos akadémiai tanárnak adattak át. Megrendelések egyszerű levelezőlapon, vagy postautalvánnyon közvetlenül Selmeczre a szerzőhöz intézendők. Ára az egyesület tagjai részére 2 frt, nem tagok részére 3 frt.

Ő felsége nagy fénynyomatu arczképe, a mely az egyesület nagytermében levő eredeti olajfestmény után készült, megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10.). Ára az egyesület tagjai részére csomagolással és postaköltséggel együtt 3 frt 50, nem tagok részére 4 frt.

Erdészeti Rendeletek Tára.

Felhívás

„az állami erdőtisztek gyermekeinek nevelését segélyező alap“-ból kiosztandó segélyek ügyében.

A földművelésügyi m. kir. ministerium szolgálati ügyköréhez tartozó állami erdőtisztek gyermekeinek nevelését segélyező alpból az 1894/95. tanévre a szabályzat értelmében 10.300 frt osztható ki.

Segélyben részesülhetnek a földművelésügyi m. kir. ministerium ügyköréhez tartozó, avagy az államerdészet szolgálati köréből nyugdíjazott s illetve elhalt erdőtiszteknek nyilvános joggal bíró gimnáziumokban és reáliskolákban vagy a selmeczbányai m. kir. erdészeti akademián tanuló s illetve ezen tanintézetekbe az 1894. év őszén belépő fiu gyermekei, illetve árvái, nemkülönben leányiskolákban vagy női tanítóképezdékekben tanuló s illetve ilyen intézetekbe belépő leánygyermekai illetve árvái, abban az esetben, ha a tanulási előmenetelt igazoló bizonyítványaikban a kimutatott osztályzatoknak legalább fele „jó“ és „jeles“.

A jelenleg segélyben részesülők is *újból* folyamodni tartoznak és egy-egy tisztviselőnek nemcsak egy, hanem két, sőt három gyermeke s illetve árvája is kaphat segélyt.

Az évi segélyösszeg, mely a tanév folyama alatt tíz (10) frtos havi részletekben szolgáltatik ki, egy tanuló részére 100 frt; a kiosztandó segélyeknek legalább $\frac{2}{3}$ része fiuknak adatik.

A szülők vagy törvényes gyámok által benyújtandó írásbeli kérvények felszerelendők a szülők illetve árvák vagyoni állapotát feltüntető hatósági bizonyítvánnyal, továbbá a tanulónak a legutóbbi tanévről nyert bizonyítványával.

Felhivatnak ennélfogva az érdekelt szülők illetve gyámok, hogy segélyben való részesülésért beadni kívánt kérvényeiket legkésőbb folyó évi július hó 8.-áig az „állami erdőtisztek gyermekeinek nevelését segélyező alap“ bizottságához (Budapesten, földművelésügyi ministerium, II. em., „Erdészeti főosztály“) annál inkább beküldeni sziveskedjenek, mert később beérkező kérvények fegyelembe nem vétethetnek.

Budapesten, 1894. évi június hó 2.-án.

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések.

(1894. évi április hóban.)

A rövidítések magyarázata:

ak. = alapítványi kamat; att. = alapítványi tőketörlesztés; kpa. = készpénz alapítvány; Wka. = Wagner Károly alapítvány; Tla. = grf. Tisza Lajos alapítvány; Baa. = Bedő Albert alapítvány; Asa. = Magyar erdőtiszták árvaleányait segélyező alapítvány; td. = tagsági díj; hd. = hirdetési díj; ld. = lapdíj; pk. = postaköltség; Ert. = Erdészeti Rendeleték Tára; áb. = átfutó bevétel; rb. = rendkívüli bevétel; EL. = Erdészeti Lapok egyes füzetek; Npt. = Erdészeti Zsebnaptár; nvt I. = Erdészeti Növénytan I. rész; nvt II. = Erdészeti Növénytan II. rész; Ófa. = Ó Felsége fénynyomatu arcképe; Ecs. = Erdei facsemeték nevelése; Fest. = Fekete Lajos. Főbb fanemek csemétéinek természetése; Eht. = Erdőhasználatlan; ik. = takarékpénztári időközi kamatok; Ék. = Értékpapírok kamatai.

Befizetések	frt	Befizetések	frt
Asbóth Mihály Npt. 2.—, Ert.	2.50	Doroszlai Gábor Ert.	2.—
0.50	2.06	Dobl Miklós td.	8.—
Asbóth Mihály 80/84 Ert.	2.06	Draskovics József td.	3.—
Allender Frigyes Ert.	5.06	Dömötör Tihamér ak.	8.—
H. Anderko Abel Ert.			
Államvasutak igazgatósága a veszprémi püspöki erdőhiva- tal részére áb.	12.35	Erődsi Bálint td. 1.05, áb. —.95	2.—
Akadémiai dunántuli kör Sel- meczen td.	8.—	Erődsi Bálint td.	5.—
Anca Döme td.	8.—	Erődsi Bálint Ert.	2.06
Állampénztár a földmívelés- ügyi m. kir. ministerium he- lyett Ert.	5.40	Érsek Árpád Ert.	4.06
Babos József Ert.	2.06	Fülöp Béla Ert.	2.06
Bészler Kálmán Npt.	2.30	Fischer Colbrrie Emil egy erdőőr rendbíróságából Wka	2.—
Brebenár József td.	3.—	Fischl Ferencz td.	8.—
Bartha Sándor Ert.	2.—	Földes Tamás Orosz Istvántól Wka	5.—
Börzsönyi Gyula Ert.	4.06	Folgens Kornél Npt.	1.50
Bacsák Béla ak.	2.20		
Bacsák Béla Ert.	2.06	Gaszner Imre td.	8.—
Bartha Béla td.	8.—	Grill Károly Npt.	1.50
Beeski Antal Ert.	2.06	Gerő Virgil Ert.	2.06
Burdáts János Ert.	2.06	Gondol Dezső ak.	4.—
Bielek Ede Ert.	2.06	Gyöngyös város hd.	6.15
Bartha Gábor Ert.	2.06	Ginter Bálint Ert.	4.06
Balogh Ernő td.	4.—	Göttmann Imre Ert.	2.06
Besztercezi erdőigazgatóság hd.	10.15	Gaspero Henrik Ert.	2.06
		Gasser Lipót hd.	6.30
		Gyarmathy Mózes Ert.	6.06
		Gyenge István Npt.	1.06
		Grill Károly Npt.	1.50
ifj. Cservenka Antal td.	8.—	Hankó Pál td.	4.—
Czibulka Soma Ert. 2.06, td.	10.06	Holfeld Henrik Ert.	—.70
8.—		Hubay Zsigmond ak.	5.—
Deák János Ert.	4.46	Havas János nvt. I. 3.05, Npt.	4.20
Néhai Doroszlai Adolf örökö- sei ak.	5.—	1.15	—.55
		Hamernyik Béla td.	—

Befizetések	frt	Befizetések	frt
Hamernyik Béla Ert.	2.06	Nagyrocezi cob. hercz. erdő- rendezőség ld.	8.—
Hajdu Dezső Ert.	2.06	ifj. Nágel Ottó Npt.	1.50
Hirsch István ld.	3.—	Odor Ignác Ert.	2.06
Hajdu Dezső Eht.	6.06	Orsovai erdőhivatal hd.	19.25
Hibbján János Npt.	1.65	Ormai Kálmán Ert.	2.06
Huszthy László td.	5.—	Puskás Jenő hd.	3.35
Incze Manó Ert.	4.06	Pauchly Rezső Ert. 4.—, pk. 0.42	4.42
Imecs Béla hd.	3.35	Pozsony város td.	8.25
Jánosi Kálmán td.	8.—	Pukács Antal Ert.	5.06
Jenewein Józset hd.	8.15	Papp János ld.	2.—
Kugler István Ert.	6.06	Peiszerle József Ert.	1.86
Kozma István td.	4.—	Pintér Mihály Ert.	2.06
Kostialik István Ert.	5.06	Popovics Ottó Ert.	2.06
Kovács Imre td.	4.—	Porubszky Árpád Ert.	2.06
Kilián Frigyes Npt.	1.50	Pomarius Alfréd Ert.	2.06
Kachelmann Valter Ert.	2.06	Petrik Antal td.	8.—
Karvas Emil Ert.	2.06	Putnoki urad. pénztár hd.	4.50
Kovács Pál Ert.	2.06	Pásztor Sándor Ert.	2.06
Kossányi Béla td.	4.—	Pothorszky Mihály ld.	2.—
Kőhalmi szolgabírótság hd.	4.58	Rutska Tivadar att.	40.—
Krafszky Ferencz Npt. 1.— Ert. 2.—, pk. 0.30	3.30	Rác Vendel td.	8.—
Kroppel György Npt.	1.56	Rappensberger Andor td.	3.—
Kis-Szeben város hd.	8.15	Reiss Vilmos Ert.	2.06
Krompách bánvaváros hd.	8.95	Rochlitz Dezső Ert.	2.—
Kilián Frigyes Ert.	7.—	Révai testvérek nvt. I.	4.—
Kondor Vilmos Npt.	1.15	Ryll Viktor td.	8.—
Kugyelka E. Ferencz Npt.	1.06	Rejtő Adolf Ert.	2.06
Kassa város hd.	12.95	Revóczy Béla Ert. 4.—, pk. 0.36, td. 0.34	4.70
Kaszaniczky Géza Npt.	1.15	Ringbauer József td.	4.—
Lugosi erdőgazgatóság Ert.	14.06	Riegler József Ede hd.	4.80
Lakner Lajos Npt.	1.15	Rakovai körjegyzőség Csaczán hd.	3.79
Lappert Antal ld.	8.—	Ratkovszky Károly visszakül- dött Ert.-ért áb.	—84
Lahner Károly Ert.	2.06	Rimler Pál Ert.	2.—
Liptóújvári főerdőhivatal Ert.	—55	Sumjéczi kob. hercz. erdő- hivatal ld.	8.—
Lux János td.	2.—	Szt-Endre város hd.	4.55
Matusovics Péter nvt. I.	4.06	Szilágyi József td.	8.—
Mitske Gusztáv td.	8.—	T. Szabó Sándor td.	8.—
Mojzer Károly Ert.	2.06	Spissák Gyula Ert.	2.06
Müller Sándor td.	7.79	Schönborn B. gf uradalma Munkács Ert.	3.06
Maier Béla és társa Npt.	2.30	Schwartz Rezső Ert.	2.06
Melesiczky Pál Ert.	2.06	Szecsey Lajos Npt.	2.06
Munkácsi urad. pénztár hd.	8.55	Székely János Npt.	1.65
Nagybányai főerdőhivatal Ert.	14.06	Sári Mihály ld.	2.—
Nagybányai főerdőhivatal Ert.	4.80	Singer Fülöp Npt.	1.06
Nagybányai városi erdőhiva- tal Ert.	2.06		
Nemes Károly Ert.	2.06		
Nyitrai püspöki erdőhivatal hd.	3.35		

Befizetések frt		Befizetések frt	
Szt-péterfai urad. erdőhivatal		Vászilovits Miklós Ert. ...	2.06
Ert. ...	3.06	Várjon Géza ak. és ld. ...	8.—
Schmidt Ignác Npt. ...	8.56	Vaszary Antal nvt. I. 2.80,	
Svedlér város hd. ...	4.20	Ert. 4.—, Npt. 1.—, pk. —.40	8.20
Szabó Adolf ld. ...	3.—	Vermes György Npt. ...	1.—
Szalántzy László td. ...	6.—	Woche Lajos Ert. 2.06, Eht.	
		6.— ...	8.06
gf. Thoroczky Miklós Ert. ...	3.06	Waldt Román t.l. ...	4.—
Tobiás Miklós Ert. ...	5.06	Würsching Frigyes ak. ...	8.—
Takács Miklós Ert. 2.—, Npt.		Závodnik István Ert. pótlás...	0.26
1.—	3.—	Zsarnóczai erdőhivatal Ert. ...	21.06
Teutschländer Mihály Npt. 3.—		Zsarnóczya-kohói erdőgondnok-	
áb. 0.15 ...	3.15	ság hd. ...	5.75
Trauer Gyula Npt. ...	1.15	Zwickelsdorfer János Ert. ...	2.06
Turcsa Tivadar Ert. ...	2.06	Zankó Emil Ert. ...	2.26
Tiller Mór és társa hd. ...	8.—	Zeller Géza Ert. ...	2.06
Tóbiás Miklós Eht. ...	6.—	Zalatnai közbirtokosság hd. ...	4.55
Tanádi Emil nvt. I. ...	3.05	Zsarnóczai erdőhivatal hd. ...	2.95
Tóth Miklós Ert. ...	2.—	Zankó Emil Ert. ...	2.26
Takács Miklós nvt. I. 2.80,		Zsarnóczai erdőhivatal Ert. ...	14.—
Ecs. 1.50, Ert. 1.40 ...	5.70	Zsarnóczai erdőhivatal hd. ...	10.55
Ungvári főerdőhivatal Ert. ...	17.46	Április hóban ...	867.68
Ulreich Gyula td. 8.—, Npt. 1.—	9.—	Január—márczius havi bevétel	7877.20
Úitz Máttyás Ert. ...	2.06	Összesen ...	8744.88

Szerkesztői üzenetek.

Vetésikísérletek Svájcban. (*B. Ö. urnak.*) A kísérleti eredmények valóban érdekesek, ámde éppen ebből az okból már az 1892. évf. V. füzetében (337. old.) közöltük is azokat. Vonatkozó közleményünk, úgy látszik, kikerülte az ön figyelmét. Jártasnak mutatkozó tollával írjon újabb keletű dolgokról.

II. József vadászati rendelete. (*F. J. urnak.*) Köszönjük az érdekes tartalmú közleményt; mihamar felhasználjuk.

K. L. urnak. (*B.-Szt.-György.*) Természetesen! Vehette is már elégszer észre. Csakhogy Önök a környezetükben történő eseményeket s a valójában érdekes jelenségeket talán a megszokás vagy talán némi elfogultság miatt igazságtalan mértékkel mérlegelik; holott más vidéken, más viszonyok közt élő szaktársaikat — ha meg nem is lepnék, de bizonyára érdekelnék azok az apróságok is. Tessék, akár csak levélszerű tudósítást küldeni az ilyenféle kisebb megfigyelésekről, szakszempontról érdekes jelenségekről, majd mi beleöntjük az éppen alkalmasnak kinálkozó formába.

Több kéziratról a jövő füzetben.

Hirdető-melléklet az „Erdészeti Lapok“ 1894. évi IV. füzetéhez.

Az „Erdészeti Lapok“ mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Díjszabályzat. Az első negyven (40) sorért soronkint negyven (40) krajezár, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig, soronkint harmincz (30) krajezár, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyenkint husz (20) krajezár számíttatik.

Táblázatok nyomdai szabály szerint kétszeres árral számíttatnak.

BUDAPEST

BÉCS

Kincstári és uradalmi

erdőtisztek és erdőőrök

Kir. udv. és hadsereg-
szállítók.

részére akár

Csász. és kir. ausztr.
udvari szállítók.

TELJES EGYENRUHÁKAT

akár pedig

egyes darabokat

valamint az

EGYENRUHÁZATHOZ TARTOZÓ EGYES RÉSZEKET

csakis valódi tartós minőségben szállít jótállás mellett

TILLER MÓR ÉS TÁRSA

BELGRÁD

TEHERÁN

osztrák-magyar cs. és kir. udvari szállítók, valamint perzsa császári és szerb királyi udvari szállítók

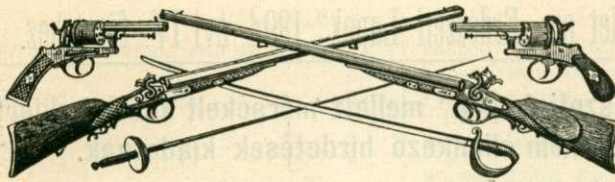

Budapesten, Károly-laktanya.

Szerb királyi udvari
szállítók.

Kimerítő árjegyzéket kívánatra küldünk.

Perzsa császári udvari
szállítók.

Fontos utazók-
nak, vadászok-
nak, tiszteknek
és másoknak.

Revolverk,
fegyverek

VADÁSZATI ESZKÖZÖK, KÜLÖNFÉLE EGYENRUHÁK

valamint a fegyverszakba vágó mindennemű czikkek

BÉCS, Ottakring
Festgasse 11/13.

GASSER LIPÓT

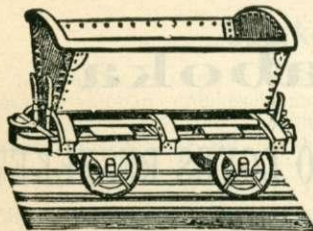
Raktár **BÉCS,**
I., Kohlmarkt 9.

cs. és kir. udvari és hadsereg-fegyver-gyáros

fegyvergyára által, jótállás mellett legjobb minőségben és legolcsóbb áron szállítatnak.

Illusztrált árjegyzékek bérmentve és ingyen küldetnek.

SZÁLLITHATÓ VASUTAK

mezei, erdei, ipari és építkezési célokra

„DANUBIUS“

magyar hajó- és gépgyár részvénytársaság.

Képviselője **SZIRMAI J.** gépészmérnök
(Budapest, Zrínyi-utca 4.)

Egész berendezések bérbeadása. Részletes költségvetések díjtalanul készíttetnek.

Faeladási hirdetmény.

A magyar államvasutak kolozsvár-nagyváradai szakaszához közel fekvő, mintegy 750 kat. hold kiterjedésű, 100.000 köbméter-nél jóval több haszon- és tüzfát tartalmazó erdő fája szabad kézből eladó.

Közelebbi felvilágosítással szolgál a tulajdonos: Nagy Domokos földbirtokos, Szilágy-Krasznán.

(1/II)

Mezőgazdasággal és erdészettel foglalkozók nyugdíjintézete

eszközöl biztosításokat a legalacsonyabb díjtételek mellett nyugdíjra, rokkantsági díjra és özvegyi díjra, **gazdák, gazdatisztek, erdészek, kertészek** és egyéb rokon foglalkozásu egyének számára.

Bujanovits Sándor, Máday Izidor, Baranyay István,
elnök. alelnök. igazgató.

**Gressler Vilmos, Szántó Menyhért, Bossányi Endre, Práz-
novszky Ágost, Serfőző Géza, Bálintffy Pál, Fromm Antal,
Krocsák Emil, Jaukó Mihály**
igazgatósági tagok.

Karsai Albert, Magnin Elek, Szilassy Zoltán
felügyelő bizottsági tagok.

Alapszabályok, díjtáblázatok, felvilágosítások az intézet helyiségé-
(IV) ben: **Budapest, Lónyay-utca 7. sz.** nyerhetők.

Pályázat erdési állomásra.

Magánerdőbirtokhoz erdészakadémiát végzett s államviz-
gázott erdész kerestetik, a kinek az erdőkulturai és vágatási keze-
lésben némi gyakorlata van s a német nyelvet legalább szóban bírja.

Pályázók, nyelvismeretük és fizetési igényük megjelölésével s
eddiggi gyakorlatról szóló bizonyítvány-másolatokkal fölszerelt folya-
modványukat ezen lap kiadóhivatalához „X. Y.” alatt sziveskedjenek
beküldeni. (2/II)

Pályázat erdőöri állomásra.

927. szám. közlg. 1894. — Igló kir. korona- s bányaváros
tanácsa ezennel közhírré teszi, hogy havi utólagos részletekben
esedékes 180 ft évi fizetéssel, természetbeni lakással s az ahhoz
tartozó rét s szántó föld haszonélvezetével, 2 drb tehénlegeltetési
joggal, ruházattal természetben és csizma- s tarisznyaátalánynyal

IV

javadalmazott egy városi erdőőri állomás az iglóhuttai pagonyban „Rittenberg“ nevű erdőrészbéli székhellyel lesz betöltendő és folyó évi július hó 1-ével elfoglalandó.

A pályázni kívánók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában előirt minősítésüket, eddigi szolgálatukat, hadkötelezettségi viszonyaikat, korukat, egészségi állapotukat és nyelvismereteiket feltüntető, hiteles okmányokkal felszerelt s sajátkezüleg irt kérvényeiket — Igló város tanácsához czimezve — a folyó évi június hó 15-éig adják be.

Igló város tanácsa, 1894. május hó 4-én.

(3) *Igló kir. korona- és bányaváros tanácsa.*

Pályázat erdőőri állomásokra.

169. K. E. B. sz. 1894. — Az Arad vármegye területén fekvő községi és urbéres közbirtokossági erdők kezelésére rendszeresített 11 erdőőri állás közül 6 és pedig a borosjenői, borossebesi, buttyini, gurahonczy, taládi és nagyhalmágyi őrzjárásokbéli állások üresedésben lévén, azok betöltésére pályázat nyitattik.

Az erdőőri állások három fizetési fokozattal és pedig 300 frt, 350 frt és 400 frttal vannak szervezve, ezuttal azonban, vagyis az első belépéskor, az állások mindenike harmadik fokozatbéli, vagyis 300 frt fizetéssel töltetik be, de szolgálatbalépés után és az illetők szolgálati érdeméhez képest fokozatos fizetésemelés engedélyezhető.

Pályázóktól az 1879: XXXI. t.-cz. 37. §-a értelmében: fedhetlen előélet, az életkor 24-ik évének betöltése és az erdőőri szakvizsga letétele s illetoleg ezen kellekeknek okmányszerű igazolása kívántatik.

Az őrzjárások beosztása a közigazgatási erdészeti bizottságnál és a járási főszolgabiróságoknál megtekinthető.

A pályázati kérvények folyó évi június hó 30-ig Arad vármegye közigazgatási erdészeti bizottságánál nyújtandók be.

Kelt Arad vármegye közigazgatási erdészeti bizottságának Aradon, 1894. évi április hó 22-én tartott üléséből.

Szathmáry Gyula,

alispán, mint a közigazgatási erdészeti bizottság elnöke.

(4)

Faeladási hirdetemény.

837/1894. A temes-szlatinai m. kir. erdőgondnoksághoz tartozó, Krassó-Szörény megye „Borlova“ község határában fekvő „A“ üzemosztály I-ső vágássorozatában 5071.42 kat. hold erdőterületen 10 éven át kihasználandó mintegy 868.810 *ü*rm³ bükk tűzifa, 86,910 *m*³ jegenye fenyő és műszerfa és 12.972 *m*³ kőris és juhar épület- és műszerfa-készlet terület szerint holdankint 70 frt kikiáltási ár és 10⁰/o bánatpénz letétele mellett, kellőleg felszerelt írásbeli árverés útján 1894. évi június hó 11-én d. e. 10 órakor az alólírt erdőhivatalnál fog eladatni, a hol az árverési és szerződési feltételek megtekinthetők.

Utóajánlatok el nem fogadtatnak.

Orsován, 1894. május hó 15-én.

(5)

M. kir. erdőhivatal.

Pályázat erdőhivatal-segédi állásra.

6035/1894. — Pécs szab. kir. város közönsége mint erdőtulajdonos erdőhivatali segéd állásra pályázatot hirdet.

Ezen állással egybekötött javadalom: az első próbeévben 600, azután pedig 900 frt évi fizetés, ezen felül pedig hivatalos kiküldetések alkalmával 2 frt napidíj, évenként 12 *ü*rméter kemény tűzifa, ugy a törvényes járandóságok (hajtó-pénzek, becs- és őrzési díjak).

Felhivatnak tehát mindazok, a kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy születési bizonyítványukkal, ugy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 36. §-ában előírt minősítésüket igazoló okmányokkal, esetleg eddigi alkalmaztatásukat igazoló bizonyítvánnyal felszerelt kérvényeiket legkésőbb 1894. évi június hó 30-ig e város polgármesteri hivatalánál nyujtsák be.

Oly jelöltek is pályázhatnak, a kik az erdészeti államvizsgát még nem tették le, ha kötelezik magukat ezen vizsgát legkésőbb folyó évi október hó végéig letenni.

Pécs, 1894. május hó 4-én.

(6)

Pécs város tanácsa.

Pályázat erdőöri állomásokra.

544/1894. — Komárom vármegye törvényhatósága területén levő községi volt urbéres közbirtokossági, stb. erdőknek törvény-szabta módon leendő őrzése érdekében két erdőöri állomás szerveztetvén, ezek betöltése czéljából ezennel pályázat nyittatik.

Az egyik erdőőr székhelye Tata-tóváros, (20 birtokos 2117 k. hold erdővel), a másiké Kürth (10 birtokos 1294 k. hold erdővel).

Mindkét erdőőrnek évi fizetése egyenként 700 korona és uti átalánya 100 korona vagyis összesen 800 korona.

Felhivatnak mindazok, kik ezen erdőöri állomás egyikét elnyerni óhajtják, hogy az erdőtörvény 37. §-ában megszabott minősítésüket, eddigi szolgálatukat és hadkötelezettségi viszonyaikat feltüntető és testi alkalmasságukat is igazoló hiteles okmányokkal fölszerelt kérvényüket legkésőbb folyó évi augusztus hó 1-ig, alulirt kir. erdőfelügyelőhöz nyujtsák be, hol is a közelebbi feltételek meg tudhatók.

Győrött, 1894. évi május hó 18-án.

(7)

Vésséy Ferencz
kir. erdőfelügyelő.

Pályázati hirdetmény.

3317/1894. — Az alólírott kir. erdőigazgatóság, valamint az otcaci kir. erdőhivatal kerületében üresedésben levő következő erdőtisztai állomások betöltése iránt ezennel pályázat nyittatik.

I. A zágrábi kir. erdőigazgatóság területében betöltendő;

a) egy első osztályu erdészi;

b) három II. osztályu erdészi; illetve fokozatos előléptetés esetén,

c) két erdészjelölti;

d) két I. osztályu erdőgyakornoki; és

e) két II. osztályu erdőgyakornoki állomásra; rendszeresített fizetéssel és mellékjárandóságokkal.

II. Az otcaci kir. erdőhivatal kerületében betöltendő;

a) egy II. osztályu erdömesteri; illetve fokozatos előléptetés esetére,

- b) egy központi ellenőrködő főerdészi;
- c) egy számvivő főerdészi;
- d) három kezelő főerdészi;
- e) egy I. osztályu erdészi;
- f) három II. osztályu erdészi;
- g) egy segéderdőrendezői;
- h) egy erdészjelölti;
- i) két I. osztályu erdőgyakornoki;
- k) két II. osztályu erdőgyakornoki állomásokra; rendszeresített fizetéssel és mellékjárandóságokkal.

A f. é. június hó 20-ig hivatalos uton ezen erdőigazgatóság-hoz betérjesztendő folyamodványok a következő okmányokkal szerelendők fel:

1. keresztlevéllel;
2. ép és erős testaktról, valamint jó látó, halló és beszélő képességről megyei fő- vagy honvéd-törzsorvos által kiállítandó bizonyítvánnyal;
3. érettségi bizonyítvánnyal;
4. a selmeczbányai akadémia erdészeti szakosztályának vagy valamely más hasonrangu erdészeti intézet elvégzéséről szóló bizonyítvánnyal;
5. államvizsgálati bizonyítvánnyal;
6. katonai kötelezettség teljesítéséről, illetve ezen kötelezettség alóli felmentést bizonyító okmánnyal;
7. magyar állampolgári honosságot igazoló okmánnyal.

Az erdészjelöltinél magasabb állomásra pályázók bizonyítsák be, hogy a horvát hivatalos nyelvet szóban és írásban teljesen bírják, miglen a többi pályázóktól megköveteltetik, hogy valamely más szláv nyelvben jártasságukat bizonyítsák be.

Zágráb, 1894. május 22.

(8)

Kir. erdőigazgatóság.

Pályázat erdőöri állomásokra.

1756/1894. — Alulirt m. kir. főerdőhivatal kerületében 2 III. és IV. osztályu erdőöri állomásra az állományszerű illetményekkel pályázat nyittatik.

VIII

Ezen állomásokra pályázók felhivatnak, miszerint az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában követelt erdőőri szakvizsga letételét valamennyi pályázó, az állami erdészet szolgálatába ujonnan belépni kívánók pedig azonkívül erős és ép testalkatukat, különösen jó látó, beszélő és halló képességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt sajátkezűleg irt kérvényeiket folyó évi július hó 15-ig alulirt m. kir. főerdőhivatalnál nyujtsák be.

Liptó-Ujvárott, 1894. évi május hó 24-én.

(9)

M. kir. főerdőhivatal.

Pályázat erdészi állomásra.

Egy nagyobb tűzifatermelésre használt erdőbirtokhoz *fiatal gyakorlott erdész* kerestetik, ki üzemterv készítésében is járta. Fizetése évi 800 (nyolczszáz) frt; lakás, fűtés, világítás, 2 hold föld, kert és jutalék az erdei kihágásokból. Magyar és tót nyelv birása kívántatik.

Ajánlatok e lapok kiadóhivatalához.

(10/I)

Faeladási hirdetmény.

A csalánki (állomás Tisza-Ujlak) erdészet helmeczi pagonyának 1894/5. évi vágásában 3221 darab 30—60 *cm* átmérővel bíró tölgyfa kerül eladásra.

Bővebbi felvilágosítás nyerhető Gróf Zselensky uradalmainak igazgatóságánál, Uj-Aradon.

Uj-Arad, 1894. május hó 27-én.

(11/I)

Gróf Zselensky-féle uradalmak jószágigazgatósága.

Faeladási hirdetmény.

Trencsén vármegye, csaczi járás Turzovka község határában fekvő, a község volt urbéresei tulajdonát képező erdőből 6.68. kat.

holdon található, 3977 frt 29 krra becsült, 47921 köbl. tartalmazó 1656 drb fenyő haszonfa, folyó évi június hó 14-én délelőtti 10 órakor a helyszínén nyilvános árverésen el fog adatni.

Az árverési feltételek és a részletes fabecslés alólirott hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Csaczán, 1894. évi május hó 25.

(12)

Ujfalussy
főszolgabíró.

Pályázat erdőtishti állomásokra.

2570/94. — Alulirt kir. erdőigazgatóság kerületében egy kezelő főerdészi, — előléptetes esetében pedig egy I-ső, illetőleg egy II-od osztályu erdészi állomás, az állományszerű illetményekkel s a fizetés kétharmad részének megfelelő biztosíték letételének kötelezettsége mellett, pályázat nyitattik.

Pályázók felhivatnak, hogy az 1883. évi I. tez. 12. §-a által követelt szakképzettségüket, az állami szolgálatba ujonnan belépni kívánók pedig ezen kívül erős és ép testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és halló-képességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos, vagy honvéd-törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket 1894. évi június hó 30-ig az alulirt kir. erdőigazgatóságnál nyújtásák be.

Besztercebányán, 1894. évi május hó 28.

(13)

M. kir. erdőigazgatóság.

